ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତ

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତ

In the Hour of God
Cleanse thy soul of all
Self-deceit and Hypocrisy
And vain Self-flattery.

ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତିରେ
ସକଳ ଆତ୍ମ-ପ୍ରବଞ୍ଚନାରୁ,
ସକଳ ମିଥ୍ୟାଗୃରରୁ ଓ
ବୃଥା ଆତ୍ମ-ଗୃଟୁକାରତାରୁ
ଆପଣାକୁ ଶୁଦ୍ଧ କରନଅ।

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ୧୯୯......
ତାରିଖ ୭.୨.।.୪.।୧୯୮୭

ସୁହୃତ୍‌ଗୋଷ୍ଠୀ
ଓଡ଼ିଶା

ଦାମ ଭାଇ
ଅଲୀପ୍ରମା ମହାବୀର
ଜନ୍ୟ ପଠନୀୟ ଉତ୍ତମ ପୁସ୍ତକ
ସଂଖ୍ୟା-୧୯୯...

ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତ

ଲେଖକ—ଅଧ୍ୟାପକ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ—ସୁହୃତ୍ ଗୋଷ୍ଠୀ, ଓଡ଼ିଶା

ମୁଦ୍ରକ—ତାରାପ୍ରେସ୍, ବ୍ରହ୍ମପୁର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶନ—୧୯୮୮

ପ୍ରଥମ ଆବୃତ୍ତି—୧,୦୦୦

ମୂଲ୍ୟ—ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ମାତ୍ର ।

DEVA MUHOORTTA

Author : Prof. Chittaranjan Das

Publisher : Suhrut Gosthi

Printer : Tara Press, Berhampur

First Edition : 1988

First Round : 1,000

Price : Rs. 5/- only.

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗଦାଧର ମିଶ୍ର

ଓ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରସାଦ ତ୍ରିପାଠୀ

ଏଭଳି ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ,

ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ଅନେକ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ରହିଛି ।

ଦୀପାବଳୀ
୧୯୮୮

—ଶରତ

— 'ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତି' ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦରବର୍ଷ ତଳେ କଟକ ମାତୃ-ଭବନରୁ ବାହାରୁଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସେଥିରେ ମୁଁ ଲେଖିଥିବା ସମ୍ପାଦକୀୟ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି ପୁସ୍ତିକାରେ ସଂକଳିତ କରାଯାଇଛି ।

'ମାତୃଭବନ ପତ୍ର' ନାମରେ ପାକ୍ଷିକ ପତ୍ରିକାଟି ସେହି ମାତୃଭବନରୁ ବାହାରିଲା । ଏବେ ମଧ୍ୟ ବାହାରୁଛି । ସେଥିରେ ପ୍ରକାଶିତ ମୋ'ର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଥମ କିସ୍ତିରେ 'ମାତୃଭୁବନ-ପତ୍ର' ରୂପେ ବାହାରି ସାରିଛି । ତା' ପରେ ପ୍ରକାଶିତ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ପୁସ୍ତିକାଟିରେ ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଉଛି ।

ଉଭୟ ପତ୍ରିକାର ସମ୍ପାଦକ ଓ ପରିଚାଳକଙ୍କ ଲାଗି ମୁଁ ଅନେକ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି । —

ଦେବ ମୁହୂର୍ତ୍ତ

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ୧୯
ତାରିଖ ୧୩/୫/୨୦୦୭

-୨-

ଦେବ-ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ଦେବତାଙ୍କ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ହେଉଛି ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ଏହି ସଂସାର ବାହାରେ ଆଉ କେଉଁଠି କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରୁଥିବା କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କର ବା ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ନୁହେଁ । ଏହି ସଂସାର ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ବିକଶିତ ଓ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଆଣୁଥିବା ଦେବତାଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ'ର ଭିତରେ ବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଆମର ସମ୍ମତିଦ୍ୱାରା ଆପଣାକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରିଦେବାକୁ ଯାଉଥିବା ଦେବତାଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ତେଣୁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ଆମେ ହିଁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ସକାଶେ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବା, ଆମେ ହିଁ ତାର ଆବାହନ ଗାଇବା, ଆମେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିକୁ ସ୍ୱାଗତ କରି ଆମ ଭିତରକୁ ଡାକି ଆଣିବା । ଅର୍ଥାତ୍ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ମତି ଓ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସହିତ ଆମେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ମଧ୍ୟକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବା ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ହେଉଛି ବସ୍ତୁତଃ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦେବ-ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ଏପରି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ସେ ସେଇଟିକୁ ଛାଡ଼ି ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କେଉଁଠିକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ କି ସିଏ ଏଠି ଆମର ସମ୍ମୁଖରେ ଆମର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହି ନଥାନ୍ତି ! ହଁ, ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଆମରିଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାନ୍ତି; ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ଦ୍ୱାରଟି ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇଯାଏ, ତାଙ୍କର କୃପା ଅଶେଷ ପ୍ରେରଣା ହୋଇ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଆସେ । ଅପହଞ୍ଚ ପହଞ୍ଚ ହୁଏ । ଦେବତାର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆମର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ରୂପେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହୋଇ ଉଠେ । ଆମର ଭୂଇଁରେ ଅବତରଣ ଘଟେ । ରୂପାନ୍ତର ହିଁ ଆମ ଧର୍ମର ଅନୁଶାସନ ହୁଏ ।

ତେଣୁ ଅଳ୍ପରେ ଆଉ କୌଣସିଟିରେ କାମ ଆଦୌ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଆସ୍ଥାନଟିକୁ ଏକାବେଳେକେ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଶୁଦ୍ଧ ଅର୍ଥାତ୍ ସମ୍ମତ ଓ ସମର୍ପିତ ହୋଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଆମର ଆତ୍ମାଟିକୁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଆତ୍ମ-ପ୍ରତାରଣା, ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର କପଟତା ଏବଂ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଆତ୍ମ-ଗୃଢ଼ତା ମଧ୍ୟରୁ ଶୁଦ୍ଧ କରି

ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଠାକୁରଙ୍କ ଲାଗି ଅଲଗା ଘରଟିଏ ରଖି, ଆମ ରୁଟିନ୍‌ରେ ତାଙ୍କ ସକାଶେ ଅଳ୍ପ ଅଲଗା ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିଏ ସ୍ୱୀକୃତ କରିଦେଇ ଏଠି ଆମେ ଆପଣାକୁ ଠକିବାଲାଗି କେତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଟ୍ଟାଳିକା ତିଆରି କରି ରଖିଛୁ । ଭିତରଟାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା କଇଁଆ ରଖି ଉପରେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପ୍ରସ୍ତୁତ ବୋଲି ଆମେ କେତେ କପଟ-ଗଦ୍‌ଗଦ ହୋଇ ରହୁଛୁ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ଆପଣା ଭିତରର ଖିରୁ ବାଙ୍ଗୋଇଟିକୁ କେତେପ୍ରକାର ଗୃହ୍ୟ ବଚନରେ ସେଇ ପୁରାତନ ଖୁଣ୍ଟିରେ ବାନ୍ଧି କରି ରଖିଛୁ ! ଆମେ ଯେଉଁଠି ଅଛୁ, ଅଲବତ୍ ସେଇଠି ରହିବୁ ବୋଲି କେତେ ଦମ୍ଭ କରି ବସିଛୁ !

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଆମେ ଆମ ଆତ୍ମା ଭିତରକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ଗହନତମ ଭିତରକୁ ସିଧା ଅନାଇ ପାରିବା ବିଷୟ କହୁଛନ୍ତି; ସେହି ଆତ୍ମାଟିକୁ ଆପଣାର ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଇବାରେ ଲାଗିଥିବା ପରମବାଣୀଟିକୁ ଶୁଣିପାରିବା ବିଷୟ କହୁଛନ୍ତି । ଆଖି ଖୋଲି ଏହି ସିଧା ଅନାଇପାରିବା ଲାଗି ଓ ସେହି ବାଣୀଟିକୁ ଶୁଣିପାରିବା ଲାଗି ସେ ଆମକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ସମ୍ମତ ହୋଇଯିବା ଲାଗି କହୁଛନ୍ତି । ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ସେ ସେହି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ସମ୍ମତ ନହେଲେ, ଆମଲାଗି କ'ଣ ସବୁ ଯେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି, ଆମେ କପଟ ଭାବରେ ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର କଳନା ବା କଳ୍ପନା କରି ପାରିବା ?

ତେଣୁ କେବଳ ସାହସ କରି ପାରିଲେ ଯାଇ ପରମ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆମର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ହୋଇପାରିବ, ଆମର ପରବର୍ତ୍ତୀ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଏକ ନୂତନ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବ; ପୁନରାବୃତ୍ତିର କାଳ ପୂରିଯିବ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷ, ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା
ମେ' ୧୯୭୩

-୨-

"Faith is only a will aiming at greater truth."

"ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି କେବଳ ଏକ ସଂକଳ୍ପ, ବୃହତ୍ତର ସତ୍ୟର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରେରିତ କରି ରଖିଥିବା ଏକ ସଂକଳ୍ପ ।"—ସ୍ୱୟଂ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଏ କଥାଟି କହୁଛନ୍ତି । ଆପଣାର 'ଯୋଗ-ସମନ୍ୱୟ' ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସେ ଏକଥା କହୁଛନ୍ତି । ଦ୍ରଷ୍ଟା ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏ କଥା କହୁଛନ୍ତି, ସାଧକ

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଆପଣାର ସାଧନଗତ ଅନୁଭବରୁ ଏକଥା କହିଛନ୍ତି, ପ୍ରେରକ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରେରିତ କରି ନେବାଲାଗି ଏକଥା କହିଛନ୍ତି । ଆମ ଭିତରେ ସଂକଳ୍ପଟିକୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ସେଥିରେ ସତ୍ୟୋପଲବ୍ଧିର କୁସୁମ ଫୁଟାଇବାକୁ ସେ ଏହି କଥାଟିକୁ କହିଛନ୍ତି ।

ଆମଭିତରୁ ଅନେକ ଆପଣାର ଅପାରଗତା ଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି, ସର୍ବଦା ସେହି ଗୁଡ଼ାକହିଁ ଗୁଣି ହେଉଥାନ୍ତି । ତେଣୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଏକ ଭଗବାନ-କଳ୍ପନାକୁ ସବୁଠାରୁ ପାରଗ ବୋଲି ମଣି ସେମାନେ ତାହାର ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଦଉଡ଼ନ୍ତି । ଆପଣାର ଦୁର୍ବଳତା-ଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ କରି ଧରିଥାନ୍ତି, ତେଣୁ କୌଣସି ଏକ ପରମବଳର କଳ୍ପନା ଉପରେ ଭଗବତ୍ତ୍ୱର ଆରୋପ କରି ସେମାନେ ଏହି ଦୁରନ୍ତ ସଂସାର-ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ନଦୀଟିକୁ ତରି ଯିବାର ଭରସା ବାନ୍ଧିଥାନ୍ତି । ଆପଣାକୁ ହରାଇ ସେମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଲାଭ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ଆପଣା ଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅପୃଚ୍ଛା ରଖି ସେମାନେ ଆଉ କେଉଁଠି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ପାଇଯିବେ ବୋଲି ଆଶା କରୁଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ସବୁ ଭଗବାନ କେବଳ ଦୂର ଫଳ ହୋଇ ରହିଯାଏ ।

ଆପଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ନ ହୋଇ ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ଦ୍ୱାରଟିକୁ ଖୋଲିବାର ସାହସ ନ କରି ଆପଣାର ବୋଝଟିକୁ ନେଇ ଆଉ କେଉଁ ଅଧିକବଳ ଉପରେ ଲଦିଦେବା ବିଶ୍ୱାସ ନୁହେଁ । ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ଏକ ସଂକଳ୍ପ; ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଗତିସଞ୍ଚାର କରାଇବାର ସଂକଳ୍ପ, ଆଗ ପାହାଚଟିକୁ ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇବାର ସଂକଳ୍ପ, ଆପଣାକୁ ନେଇ ପରମପିତାଙ୍କର ଏହି ଜଗତରେ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସଂକଳ୍ପ । ଆପଣା ଭିତରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିବା ଜ୍ଞାନଟି ସହିତ ଆପଣାକୁ ତଦନୁସାରେ ପ୍ରେରିତ କରିବାର ସଂକଳ୍ପର ସମ୍ମିଳନ କରାଇ ପାରିଲେ ସେଇଥିରୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜାତ ହୁଏ, ତାହାହିଁ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ୍ ବିଶ୍ୱାସ ରୂପ ଆମକୁ ବାଟ ଦେଖାଇଦିଏ । ଆମର ଜନ୍ମ ମୁହୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଇ ଆଣେ ।

ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ଏକ ସଂକଳ୍ପ, ଏହି ସଂକଳ୍ପ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ସତ୍ୟର ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି, ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ବୃହତ୍ତର ସତ୍ୟକୁ ଆପଣାର ସମ୍ପଦରେ ପରିଣତ କରିପାରିବା ଲାଗି । ଏହି ବୃହତ୍ତର ସତ୍ୟଟି ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠି ଅଛି ? ତାହା ଆର ପାହାଚଟିରେ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଯେଉଁ ପାହାଚଟିରେ ଅଛୁ, ତାର

ଉପର ପାହାଚଟିରେ ଅଛୁ । ପାହାଚପରେ ପାହାଚ ଉପରକୁ ଉପର ହୋଇ କ୍ରମଶଃ ଲମ୍ବି ଲମ୍ବି ଯାଇଛୁ । ଚେତନାର ପରିଧି ବୃହତ୍ତରୁ ବୃହତ୍ତର ହୋଇ ଯାଇଛୁ । ଆମର ପାହାଚ ଉଠିବାର ସଂକଳ୍ପଟି ଆମକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ନେଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମର ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମହିମାମୟ କରି ଦେଉଛି, ଆମ ବିଶ୍ୱାସ ଲାଗି ଆମକୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଆମେ ପାରିବା ? ମୁଁ ପାରିବି ? ଏବଂ ଆମର ଏହି ପାରିବାଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଁ ଆମର ମୁହୂର୍ତ୍ତିଟି ଆମଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ଦେବ-ମୁହୂର୍ତ୍ତି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ।

ଦ୍ୱିତୀୟବର୍ଷ, ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା
ଜୁଲାଇ, ୧୯୬୩

-୩-

ବର୍ତ୍ତମାନ ସଂସାରରେ ସବୁ ମହଙ୍ଗା । ଡାଲି ମହଙ୍ଗା, ତେଲ ମହଙ୍ଗା, ଚାଉଳ ମହଙ୍ଗା । କାଲି ଯେତିକି ମହଙ୍ଗା ଥିଲା, ଆଜି ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ମହଙ୍ଗା । ଏବଂ, ଆଜି ଯେତିକି ମହଙ୍ଗା ଅଛି, ଆସନ୍ତାକାଲି ତା'ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ମହଙ୍ଗା ଯେ ହେବାକୁ ଯାଉଛି, ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆମର ଆୟ ଆମର ଆଶାକୁ ଅଣ୍ଟୁ ନାହିଁ, ଆମର ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ାକ ଆମର ଆୟକୁ ବଳିଯାଉଛି । ହନ୍ତସନ୍ତ ହୋଇ ଦିନ ବିତିଯାଉଛି, ଭବିଷ୍ୟତ ମୋଟେ ଦେଖାଯାଉନଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ଏଭଳି ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକୁ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କି ମୁହୂର୍ତ୍ତି ବୋଲି କହିବା, ଆମେ ଏହାକୁ ଅନାଗତ କେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତିର ପୂର୍ବମୁହୂର୍ତ୍ତି ବୋଲି କହିବା ?

ଏ କାଳରେ ସବୁ ମହଙ୍ଗା, ଖାଲି ମଣିଷଗୁଡ଼ାକ ଶସ୍ତା । ଜିନିଷଗୁଡ଼ାକ ଯେତିକି ମହଙ୍ଗା ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ମଣିଷ ସତେଅବା ସେତିକି ସେତିକି ଅଧିକ ଶସ୍ତା ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ମଣିଷ ନିଜେ ମଣିଷକୁ ଶସ୍ତା କରିପକାଇଛି; ଦ୍ରବ୍ୟ, ଦ୍ରବଣ, ଅର୍ଥ ଓ ସମ୍ପତ୍ତିଠାରୁ ମଣିଷ ଆଖିରେ ମଣିଷ କମ୍ ଦାମ୍‌ର ବୋଲି ମନେ ହେବାକୁ ଲାଗିଲାଣି । ଅର୍ଥାତ୍ ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାଠାରୁ ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଦ୍ରବଣଗୁଡ଼ାକୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ବୋଲି ମାନିନେଇ ସାରିଲାଣି ।

ସବୁଥିରୁ ନିର୍ଲିପ୍ତ ରହି, ସକଳ ସାମୟିକତାରୁ ଆପଣାକୁ ନିବୁଜ ଓ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ରଖି ଯେଉଁମାନେ କାଳେକାଳେ ଧର୍ମର ଆଚରଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଜୀବନରେ ଜିତି ପାରିବାର ସେହି ଫର୍ମୁଲାଟାକୁ

ପଠାଇବାର ବୁଦ୍ଧି କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆମକୁ ଆଖି ବୁଜିଦେବାକୁ କହୁଛନ୍ତି, ଆପଣା ପଥରୁ ଟଳି ନଯିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି; ଏହିପରି ସାଂସାରିକ କ୍ଷଣିକତା ଭିତରକୁ ଚହଲି ନଯିବାର ଶିଷ୍ଟବାଣୀ ଶୁଣାଉଛନ୍ତି । ସେହି ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ଶୀତଳ କରି ରଖିବାଲାଗି ଆମକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛନ୍ତି । ସାରା ଭୁବନ ସହିତ ଏକାଠି ହୋଇ ଲାଗିଥିବା ଆମର ଚେତନାନାଡ଼ଟିକୁ କାଟିଦେଇ 'ସମଗ୍ରୀବଣିଖଣଗାର' ହୋଇ ବସିବାର ଆକର୍ଷଣ ଦେଖାଉଛନ୍ତି ।

ସେମାନେ ତରୁଣର ଆକାଂକ୍ଷାଗୁଡ଼ାକୁ କଦାପି କୌଣସି ବାଟର ସନ୍ଧାନ ଦେଇ ପାରିବେନାହିଁ । ତରୁଣର ଆକାଂକ୍ଷା ହେଉଛି ଦେବ-ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଆକାଂକ୍ଷା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ହିଁ ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ଇପ୍ସିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି ତାହାକୁ ଯଥାର୍ଥ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବାର ଆକାଂକ୍ଷା । ତରୁଣ ଏଠୁ ଛୁଟି ଆଉ କେଉଁଠାକୁ ପଳାଇ କେଉଁ ସ୍ୱାହୂତ-ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ତାହାର ଏକାକୀ-ଭୋଗ କରିବାକୁ ଚାହେଁନାହିଁ । ସିଏ ଜଡ଼ ଆଉ ପ୍ରାଣ ଆଉ ମନର ଏହି ଅଡ଼ୁଆ ଗୁଡ଼ାକରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇ ଯାଇ ଆଉ କେଉଁ ଅମୂର୍ତ୍ତ ଏକାନ୍ତତା ଭିତରେ ତା'ର ପରମ ଲଭଟିକୁ ଯାବୁଡ଼ି ବସିବାକୁ ମୋଟେ ଚାହେଁନାହିଁ । ସିଏ ଏଇଠି ଦେବତ୍ୱର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଚାହେଁ, ଏହି ଜଡ଼ ଓ ପ୍ରାଣକୁ ସେହି ପ୍ରତିଷ୍ଠାଟି ସକାଶେ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ଉଦ୍ବେଳିତ କରି ନେବାକୁ ଚାହେଁ । ଏହି ଉଦ୍ବେଳିତ ହେବାର ଯାତ୍ରାରେ ସିଏ ସଭିଁ ମଣିଷଙ୍କୁ ଆପଣାର ସାଥିରେ ନେଇ ଯିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆମେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ନିର୍ଲିପ୍ତ ରହି ପାରିବା ? ଅନ୍ୟତ୍ୟକୁ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ ଆମେ କ'ଣ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ନିତ୍ୟର ନିର୍ଲିପ୍ତ ଆରାଧନା କରି ପାରିବା ? ଆପଣାକୁ ସକଳ ଅନ୍ଧାରରୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ କରି ରଖି ଆମେ କ'ଣ ଆମର ଏହି ଯୁଗଟିକୁ ଆଲୋକର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିବା ? ଏ ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଆମ ଯୁଗର ଅସଲ ପ୍ରଶ୍ନ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ତରୁଣଙ୍କୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆଲୋଡ଼ିତ କରି ରଖିଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଆମକୁ ହିଁ ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯାହାକୁ ହିଁ ତା' ଯାତ୍ରାର ମାନଚିତ୍ରଟିକୁ ଆପଣା ପାଖରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଯାହାର ହୃଦୟଟୁ ଶୁଷ୍କ ଓ ନିର୍ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି, ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିର ଯାବତୀୟ ଆହ୍ୱାନକୁ ସିଏ ଏଡ଼ିଦେଇ ଆଉ କେଉଁଠି ଏକ ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତର ଆସ୍ୱାଦନ ଲାଭ କରିବ ବୋଲି ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିଛି, ସିଏ ହୁଏତ

ସେହି ପୁରୁଣା ଦଉଡ଼ିଗୁଡ଼ାକରେ ଆମକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ । ସିଏ ଆମକୁ ଶସ୍ତାବୋଲି ଭାବୁଛୁ । ଆମ ଭିତରେ ବାଟ ଖୋଜି ବସିଥିବା ଭଗବାନଟିକୁ ସିଏ ଫାଙ୍କି ଦେବାକୁ ବସିଛୁ । ତେବେ ସିଏ ଆଉ କେଉଁ ପଦାର୍ଥଟିକୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ?

ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷ, ୩ୟ ଓ ୪ର୍ଥ ସଂଖ୍ୟା,
ସେପ୍‌ଟେମ୍ବର, ୧୯୭୩

-୪-

"It is not as a Guru that I love and bless, it is as the mother who asks nothing in return for what she gives."

—The Mother

ସିଏ ମାଆ । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁ ବା ନ କରୁ, ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ମାଆ । ତାଙ୍କୁ ଆମେ ମାନୁକି ନମାନୁ,ତଥାପି ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ମାଆ । ସଂସାରରେ ହରୁଗୁରୁ ଜନନୀ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମାନିଲେ ଗୁରୁ ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅନ୍ତି, ନମାନିଲେ ଅପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅନ୍ତି । ସେଇଥିଲାଗି ମାନିବାବାଲାଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ଗୁରୁଙ୍କ ନାମରେ ଏହି ସଂସାରରେ ସଂପ୍ରଦାୟ ଗଢ଼ାଯାଏ, ବାଡ଼ ବସାଯାଏ, ଆପଣା ଆଉ ଅନ୍ୟ ଭିତରେ ଭେକଗତ ଭେଦମାନ କରାଯାଏ । ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ନାମରେ କେତେ ପ୍ରକାର ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଏ । ଏହି ଗୋଟାଏ ଆକାଶ ତଳେ ମଣିଷଠାରୁ ମଣିଷ ତଥାପି ଅଲଗା ହୋଇ ରହେ, ଏହି ଗୋଟାଏ ଘରକୁ କେତେ ଘରରେ ବିଭକ୍ତ କରି ରଖାଯାଏ ।

ମାଆ ଆମକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସନ୍ତାନ ମଣି ସେ ଆମକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଖୋଜୁ, ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ହେବାର ମହିମାକୁ ବହନ କରି ତାଙ୍କର ଘରେ ଏଠି ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ବିଚରଣ କରିବାକୁ କେତେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ । ମାତ୍ର ତଥାପି ସନ୍ତାନ ହେବାର ସହଜତାଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରି ପାରୁନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସହଜରେ ମାଆବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁନାହିଁ । ସନ୍ତାନ ପରି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଅକଟ କରି ପାରୁନାହିଁ କି ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଆପଣାକୁ ଗୋଟାପୁରା ଖୋଲି କରି ଧରି ପାରୁନାହିଁ । ଏତେ ପାଖରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଯାଉ । ଅପଣାର ଅଜ୍ଞାନତାରେ

ତାଙ୍କର ନାମରେ ଜ୍ଞାନୀ ବୋଲନ୍ତି, ପଣ୍ଡିତ ବୋଲନ୍ତି, ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ଭକ୍ତ ବି ବୋଲଉ । ତଥାପି ସନ୍ତାନ ହେବାର ଭାଗ୍ୟରୁ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଥାଉ ।

ସିଏ ଗୁରୁପରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ସିଏ ମାଆ ପରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଗୁରୁ ପରୀକ୍ଷା କରେ, ମୂଲ୍ୟ ଦେଖେ; ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଲ ଆଉ ମନ୍ଦକୁ ତଉଲି ସିଏ ତା' ପରେ ଯାଇ ଆମକୁ ପାଖରେ ବସାଏ ଅଥବା ଦୂରଛଡ଼ା କରି ରଖେ । ଗୁରୁ ଆଉ ଶିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସବୁବେଳେ ଏକ ଦୂରତ୍ୱ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥାଏ, ସବୁବେଳେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ସଙ୍କୋଚ ବାଧା ପରି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ମାଆ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଆଦରି ନିଅନ୍ତି, ଆପଣାର ନୟନ ଭିତରେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଆବୋରି ନିଅନ୍ତି; ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପାରି କରାଇ ନିଅନ୍ତି, ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଧନ୍ୟ ଓ କୃତାର୍ଥ କରନ୍ତି । କେବଳ ଭକ୍ତ ହେବାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ସନ୍ତାନର ସହଜତାକୁ ଜୀବନର ସ୍ୱାଭାବିକ ବୃତ୍ତିରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନ ନେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଏ ସବୁଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହୁ । କେତେ ଆତୁର ହୋଇ କେତେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁଥାଉ ପଛକେ, ମାତ୍ର ଅଭୟର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ମାଆ ସବୁ ଦିଅନ୍ତି, ଏବଂ ପ୍ରତିବଦଳରେ କିଛିହେଲେ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ଗୁରୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଦିଅନ୍ତି, ମାତ୍ର ପ୍ରତିବଦଳରେ ନିଶ୍ଚୟ କେତେ କ'ଣ ଚାହୁଥାନ୍ତି । ସେ ଆନୁଗତ୍ୟ ଚାହୁଥାନ୍ତି, ଆଦେଶ ପାଳନ ଚାହୁଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କର ବାନାର ଜୟଜୟକାର ଚାହୁଥାନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମରି ହାତରେ ତାଙ୍କର ବାନାକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି । ମାଆ କିଛି ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ, କେବଳ ଦିଅନ୍ତି; ଉତ୍ସାହ ଦିଅନ୍ତି, ବଳ ଦିଅନ୍ତି, ଆଖି ଦିଅନ୍ତି, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପାଇ ପାରିବାର ମାର୍ଗଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଖୋଲି ଦିଅନ୍ତି । ଏହି ସଂସାରରେ ଯିଏ ଆପଣାର ମାଆକୁ ଚିହ୍ନି ନେଇପାରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯିଏ ତାଙ୍କର ଭଲ ପାଇବାକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରେ, ସିଏ ଆପଣାକୁ କଦାପି ଅରକ୍ଷିତ ବୋଲି ଭାବିବ ନାହିଁ । ସିଏ କଦାପି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହୁଏନାହିଁ ।

ଆମେ ଯାହାଙ୍କୁ ମାଆ ବୋଲି ଡାକୁ, ତାଙ୍କଠାରୁ ଆମେ କେତେ କ'ଣ ମାଗିବୁ ବୋଲି ଆଶା କରି ରହିଥାଉ । ତାଙ୍କୁ ଧନ ମାଗୁ, ଯଶ ମାଗୁ, ସିଦ୍ଧି ମାଗୁ, ବୃଦ୍ଧି ମାଗୁ, ଏବଂ ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ମାଗୁ । ଗୋଟାଏ ଅର୍ଦ୍ଧି ପୂରିଗଲେ ଅଉ

ଗୋଟାଏ ଖାଲଅର୍ଣ୍ଣି ପାଠ ବସିଯାଉ । ସିଏ କାହାକୁ କେତେ ଦେଲେ ବ ନ ଦେଲେ, ତାହାର ତଉଲ କରି ଆମେ ତାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦର ତୁଳନାତ୍ମକ ବିଗୃହ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଉ । ସେହି ଅନୁସାରେ ଆମ ଭିତରୁ କିଏ ଆଗ ଧାଡ଼ିରେ ଯାଇ ବସିବାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଏ, କିଏ ପଛ ଧାଡ଼ିରେ ଥାଇ ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦୁଥାଏ ମାଆ ଯେମିତି ଆମଠାରୁ କିଛି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରନ୍ତି ନାହିଁ, ଆମେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କଠାରୁ କିଛି ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖିବା ନାହିଁ । ସିଏ ଯେମିତି ଆମକୁ କେବଳ ଭଲ ହିଁ ପାଆନ୍ତି, ଆମେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ହିଁ ପାଇବା । ସିଏ ଯେମିତି ଅବିରତ ଆମ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦକୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ଆମେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଅବିରତ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିବା, ଆମେ ଅବିରତ ତାଙ୍କର ହୋଇ ରହିବା ।

ଏପରି କରିପାରିବା ବଡ଼ କଷ୍ଟକର; ମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ହୋଇ ପାରିଲେ, ତଥାପି ଭାରି ସହଜ । ଗୁରୁ ସହଜ ହେଲେ ମାଆ ହୁଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆମେ ସହଜ ହେଲେ ସନ୍ତାନ ହୋଇ ପାରିବା । ସେତେବେଳେ ଏହି ସଂସାରଟା ଆଉ କୁଞ୍ଚିତ, ଦ୍ୱାରି ତାଡ଼ିତ ଏକ ଶ୍ରମଯାତ୍ରା ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ, ଏହି ସଂସାର ଆମର ଆପଣା ଘର ହୋଇ ରହିବ । ସନ୍ତାନ ଲାଗି ଘରଟିଏ ହୋଇ ରହିବ ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା,
ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୭୪

–୪–

ପଣ୍ଡିଚେରୀ ଅନେକ ଦୂର । ଟିକେଟ୍ କରିବାକୁ ହୁଏ, ଗାଡ଼ିରେ ବସିବାକୁ ହୁଏ । ସେଥିଲାଗି ଛୁଟି ନେବାକୁ ହୁଏ, ପଇସା ସଞ୍ଚି ରଖିବାକୁ ହୁଏ । ପରିବାରକୁ ରାଜି କରାଇବାକୁ ହୁଏ, ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ମନାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ପଣ୍ଡିଚେରୀ ଅନେକ ନିକଟ । ଗୃହିଁଦେଲା ମାତ୍ରକେ ଏଇଠି ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦିଶେ, ହାତ ବଢ଼ାଇଦେଲା ମାତ୍ରକେ ସଚେତନ କାନ ବାଜିଗଲା ପରି ଅନୁଭବ ହୁଏ । ମନ କଲାମାତ୍ରକେ ହାତ ଠାରି ଡ଼ାକେ, ଆଖି ବୁଜିଦେଲା ମାତ୍ରକେ କବାଟ ଫିଟିଯାଏ । ଅନ୍ଧାର ଘର ଆଲୁଅ ହୋଇଯାଏ, ଅଚିହ୍ନା ଘର ଚିହ୍ନା ହୋଇଯାଏ । ଅବୁଝା ଭାଷାଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ସରଳ ହୋଇ ବୁଝି ହୋଇଯାଏ ।

ଦର୍ଶନ ବଡ଼ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ । କେବଳ ଭାଗ୍ୟବାନମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଜୁଟେ, କେବଳ ଅଧ୍ୟବସାୟୀଙ୍କୁ ମିଳେ । ଶହଶହ ମଣିଷଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ, ଘଣ୍ଟାର କଣ୍ଟାକୁ ଦେଖି ଠିକଣା ଜାଗାରେ ରୁଣ୍ଡ ହେବାକୁ ପଡ଼େ । ଧାଡ଼ିରେ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ପଡ଼େ; ଉତ୍ସାହରେ ଉତ୍କୁର ସମ୍ବେଦନାହିଁ, ସେଥିଲାଗି ଧାଡ଼ିରେ ସବା ଆଗରେ ଯାଇ ଠିଆ ହେବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ଲାଗେ । ଅଧୀର ଚିତ୍ତ କେତେ କେତେ ଅଧିବିଶ୍ୱାସ ଭିତରେ ପଡ଼ି ଖାଲି ଚକିତ ହୋଇ ଚାହିଁଲ ଯାଉଥାଏ । ଦର୍ଶନର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଗଡ଼ିଯାଏ । ଦର୍ଶନ ସରେ ।

ଦର୍ଶନ ଏଇଠି, ଏଇ ହାତ-ପାଆନ୍ତାରେ, ଆମର ଜନନୀ ଆମର ଯେତିକି ନିକଟ, ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ନିକଟ । ତାଙ୍କର ସାନ୍ନିଧ୍ୟହିଁ ତାଙ୍କର ଦର୍ଶନ । ଅଶେଷ ନିର୍ଭର ଦେଇ ମାଡ଼ିଥିବା ତାଙ୍କର ହସଟି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ପାରିଲେ ସତେ ଅବା ତାଙ୍କୁ ଆଘ୍ରାଣ କରୁଥିବା ପରି ମନେହୁଏ । ତାଙ୍କ ଦେହରେ ବାଜି ଆସିଥିବା କେଉଁ ପବନ ସତେ ଅବା ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ପର୍ଶ କରି ଯାଉଥିବା ପରି ମନେହୁଏ । ସବୁ ଚାଲିବା ତାଙ୍କରି ସହିତ ଚାଲିବା ପରି ଲାଗେ । ସେଇ ହାତ ଟିକି ବାଟ ଟେକି ନେଉଥିବା ପରି ଲାଗେ । ସବୁ ବାଟ କେବଳ ତାଙ୍କରି ବାଟ ହୋଇ ଅବତରି ଆସେ । କେଉଁ ବଡ ସାଥିର ଭରସା ମିଳିଯାଏ; ଅବିରଳ କରୁଣାର ନିର୍ଭର ମିଳିଥାଏ । ବାଟ ଫିଟିଯାଏ ।

ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ କେତେଲୋକ କେତେ କଥା ମାଗନ୍ତି । କିଏ ମୁକ୍ତି ମାଗେ, କିଏ ସ୍ଥିତି ମାଗେ, କିଏ ସମ୍ପତ୍ତି ମାଗେ, କିଏ ସଫଳତା ମାଗେ, ପୁଣି କିଏ ଆହୁରି ସଫଳତା ମାଗେ । ତାଙ୍କୁ ଦାବୁଡ଼ରେ ନାଇ ତାଙ୍କଠାରୁ ସବୁଠାରୁ ସବୁକିଛି ମାଗିଆଣି ଆପଣାର ଭଣ୍ଡାରଟାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ । କିଏ ପାଇଲି ବୋଲି କୃତଜ୍ଞତା ଦେଖାଇ ଯାଏ, କିଏ ପାଇଲି ନାହିଁ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରିବାକୁ ଯାଏ, କରୁଣା କାହାକୁ ହଣା ହୋଇଗଲା ବୋଲି ମର୍ମରି ଚଳେ ଯିଏ ଯାହା ମାଗି ଯାଇଥାଏ, ସିଏ ସେହିପରି ପାଏ; ଯିଏ ଯେଉଁଭଳି ଦେଖିବାର ଅନୁରାଗ ରଖିଥାଏ, ସିଏ ସେହିଭଳି ଦେଖେ ।

କେଉଁଠି କିଛି ହେଲେ ନ ମାଗି, ଆମେ କେବଳ ଆମର ସବୁ କିଛି ଦେଇ ଆସିବା ଲାଗି କେବେ ପଣ୍ଡିଚେରୀ ଯାଇଛୁକି ? ଜନନୀ ଯେ କେତେ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଆମକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଚାହାନ୍ତି, ଅପେକ୍ଷାକରି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବସିଥାନ୍ତି, ଆମେ ଥରେହେଲେ ସେ କଥାଟିକୁ କେବେ ଅନୁଭବ କରିଛୁ କି ? ଯେଠି ସେଇ ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ବା ସେହି

ସମାଧି ମୂଳରେ ଆମେ ଆମ ଭିତରେ ସତେ ଅବା ପରସ୍ତେ ପରସ୍ତ ହୋଇ ଖୋଲି ଯାଉଥିବାର ଅନୁଭବ କରିଛୁ କି ? ଛବୁ ମାଗି ଆଣିବାର ଦର୍ଶନ ଲଗି ଆତୁର ନ ରହି ଆମେ କେବେ ସବୁ ଦେଇ ପାଇବାର ଦର୍ଶନ ଲାଗି ଭଜନ ହୋଇଛୁ କି ? ଜନନୀର ସନ୍ତାନ ହେବାଲାଗି, ଜନନୀକୁ ଧାରଣ କରି ରଖିଥିବା ସେହି ଭାଗ୍ୟବାନ ସନ୍ତାନ ହେବାର ଅନ୍ୟବିଧ ସୃଷ୍ଟିକୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ଆମେ ସାହସ କରିଛୁ କି ?

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା,
ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୭୪

-୭-

ଏବେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ନୂଆ ସ୍କୁଲଟିଏ ଖୋଲିଲା । ଗୁରି ବର୍ଷ ତଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରଥମ ସ୍କୁଲ ଖୋଲିଥିଲା । ତା'ପରେ ରାଉରକେଲାରେ ଖୋଲିଲା । ତା'ପରେ ପୁରୀ ଓ ଗୋପୀନାଥପୁରରେ ଖୋଲିଲା । ସମ୍ବଲପୁର ପରେ ସେହି ଧାଡ଼ିରେ ବାରିପଦା, ଭଦ୍ରକ ଓ ଆହୁରି କେତେ କଏ ରହିଛନ୍ତି ।

ଏ ନୂଆ ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ା କାହିଁକି ଖୋଲୁଛି ? ଗତ ପଚିଶି ବର୍ଷ ଭିତରେ ଦେଶରେ ତ କେତେ କେତେ ସ୍କୁଲ ଖୋଲିଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ବଡ଼ମାନଙ୍କର ଆଗ୍ରହରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟଟିଏ ଖୋଲିଲା । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ବଡ଼ ହେଲା, ତା'ର ରୌପ୍ୟଜୟନ୍ତୀ ପାଳନ କରାଗଲା ଏବଂ ତା'ପରେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ସେଇଟି ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏମିତି କେତେ କେତେ କଲେଜ ଓ ସ୍କୁଲ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଏମିତି ଦିନେ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥିଲେ, ବଡ଼ ହେଲେ, ବୁଢ଼ା ହେଲେ ଏବଂ ଶେଷ ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ବାହାରକୁ ସବୁ ଆଡ଼ମ୍ବର ଲଗି ରହିଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଭେଣେ ଭିତରେ ଏକାବେଳକେ ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ଖାଲି ଓଡ଼ିଶାରେ ନୁହେଁ, ସାରା ଦେଶଟାରେ ଯେ ଶିକ୍ଷା ଓ ଶିକ୍ଷାସ୍ଥାନ ଗୁଡ଼ାକ କ୍ରମେ ପୋଲା ହୋଇ ଗଲାଣି, ପୋକ ଖାଇ ଗଲାଣି ଓ ଅଚଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି, ଦେଶର ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ମାନେ କ୍ରମେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ସେ କଥା ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ତେଣୁ ଏତେବେଳେ ଏ ନୂଆ ସ୍କୁଲଗୁଡାକ କାହିଁକି ବସୁଛି

କୂଳ ବୁଡ଼ି ଯାଉଥିଲାବେଳେ କୂଅ ଉଝାଳିବାର ଏହି ଅଭିଳା ଫନ୍ଦାଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି କରାଯାଉଛି ?

ଏକ ନୂଆ ବିଶ୍ୱାସରେ ଏ କଥା ହେଉଛି । ଗୋଟାଏ ନୂଆଜିଦ୍ ଓ ପୁରୁଣା ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଏକଥା ହେଉଛି । ଅନ୍ଧାରକୁ ନ ନିନ୍ଦି ଆପେ ଦୀପଟିଏ ଜାଳି ପାରିବାର ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସ, ଜିଦ୍ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା, ତାହାରି ବଳରେ ପୁରୁଣା ପଙ୍କପୋଖରୀରେ ନୂଆ କେତୋଟି ପଦ୍ମଫୁଲ ଫୋଟିବାର ପ୍ରୟାସ କରାଯାଉଛି । ଯିଏ ଖାଲି ବିରକ୍ତ ହୋଇପଡ଼େ, ଯିଏ ହୁଏତ ବୈରାଗୀ ହୋଇ ବାହାରିଯାଏ; ମାତ୍ର ସିଏ ଏହି ସଂସାରକୁ କଦାପି ବଦଳାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ବରିଗୁଡ଼ିକୁ ନିନ୍ଦା କଲା ମଣିଷ କେବେହେଲେ ମାଳି ହୋଇ ପାରେନାହିଁ । କେବଳ ଜିଦ୍‌ଖୋର ମଣିଷହିଁ ସବୁ ବଦଳାଇ ପାରେ, ବା ସବୁ ବଦଳିଯିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ । କେବଳ ଶ୍ରଦ୍ଧାଶୀଳ ମଣିଷହିଁ ମାଳି ହୋଇ ବାହାରି ପାରେ ।

ଆପଣାର ଘର ପାଖରେ ଆପଣ ଯାହା ଦେଖୁଛନ୍ତି, ସେ ଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଆପଣଙ୍କର ସକଳ ବିରକ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ ଆପଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତଥାପି ଏକ ଅନାଗତ ନୂତନ ଲାଗି ଶ୍ରଦ୍ଧା ରହିଛି କି ? ସେହି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆପଣଙ୍କୁ ଅସ୍ଥିର ଓ ଉଚ୍ଚାଟ କରୁଛି କି ? ଆମର ଏହି କଳା ଯୁଗଟାରେ ମଣିଷ ଉପରେ ଯେତେ ଯାହା ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ଚାଲିଛି, ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଣିଷ ଭିତରେ ତାହାର ଯଥାର୍ଥତମ ବାସନା, ଶୁଭତମ ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ନିର୍ମଳତମ ସାହସଟି ତଥାପି ଲୁକ୍‌କାୟିତ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଆପଣ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି କି ? ଦୁରମୃତାର ସବୁପ୍ରକାର ଅପଘାତ ସତ୍ତ୍ୱେ ତଥାପି ଏକ ଅବାରିତ ପରମ କରୁଣା ହିଁ ଜୀବନ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ବୋଲି ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି କି ? ଆପଣ ନିଜ ଭିତରେ ସେହି ବାସନା, ସେହି ସାହସ ଏବଂ ସେହି କରୁଣାକୁ ଅନୁଭବ କରି ରହିଛନ୍ତି କି ? ତେବେ ଆପଣ ବସି ରହିଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆପଣଙ୍କୁ ହିଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ଆପଣଙ୍କୁ ହିଁ ଲୋଡ଼ି ବାହାରିଛି । ଅନାଗତର ନୂଆ ଆକାଶରେ ତାହାର ସ୍ପର୍ଶ ହିଁ ଆପଣଙ୍କର ଅନୁସରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଆପଣଙ୍କର ନିଜ ଦୁଆରଟି ପାଖରେ କାନ ଡେରି ଶୁଣନ୍ତୁ, ଆପଣ ଶୁଣି ପାରିବେ ।

ତା'ପରେ ଆଉ ବିରକ୍ତି ରହିବ ନାହିଁ, ବୈରାଗ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ । ଆପଣ ଆଗାମୀ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ହୋଇ ବାହାରି ପାରିବେ, ଶିକ୍ଷକ ହୋଇ ବାହାରି ପାରିବେ । ଆପଣ ଫୁଲଟିଏ ହୋଇ ଫୁଟି ଉଠି ପାରିବେ, ଫୁଟି ଉଠିବାର ପ୍ରେରଣା

ଦେଇ ପାରିବେ । ଆପଣ ଏଠାରେ ଫୁଲ ଫୁଟାଇ ପାରିବେ ! ଅମୃତର ବାହକ ହୋଇ ପାରିବେ । ଆପଣଙ୍କର ଜୟ ହେଉ !

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ତୃତୀୟ ସଂଖ୍ୟା,

ଅକ୍ଟୋବର, ୧୯୭୪

-୭-

କିଏ କହେ ଆସୁଛି । ଆଉ କିଏ କହେ, ସିଏ ଆସି ସାରିଲେଣି । ଅର୍ଥାତ୍ ଅବତର ସାରିଲାଣି । କିଏ ହେଇ ଆସିଲା ବୋଲି କହି ସାବଧାନ କରିଦିଏ । ଆଉ କିଏ କେବଳ ଏକ ଭବିଷ୍ୟତ କାଳରହିଁ ବ୍ୟବହାର କରେ ଓ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାବଧାନ ହୋଇ ଯିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ ।

କିଏ କହେ, ଏଇଠି ସବୁ ଅଛି; ତୁମେ ଏଇଠିକୁ ଆସ, ସବୁ ପାଇଯିବ । ଅଳପକରେ ପାଇବ, ଅତି ସହଜରେ ପାଇବ । ଅର୍ଥାତ୍ ଅଳପ ଦେବ, ବେଶୀ ପାଇବ; ଦୁର୍ଲଭକୁ ତୁମେ ସୁଲଭ କରି ପାଇବ ।

ପୁରାତନ ଭାଙ୍ଗିବ, ନୂତନ ଆସିବ । ପୁରାତନ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବ, ପୁରାତନ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯିବ, ସଂପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବ । ଦୂର ନିକଟ ହୋଇ ଆସିବ, ଅସମ୍ଭବ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସିବ । ଯୁଗଯୁଗରେ ବନ୍ଧା ନିୟମଗୁଡ଼ାକ ଚୋ'ଠା ହୋଇ ଭାଙ୍ଗିଯିବ । ଆପଣା ଭିତରେ ଭାଙ୍ଗିଯିବ ଓ ଆପଣାର ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିଯିବ ।

ସିଏ ପୁରୁଣାକୁ ଆପଣା ଲାଗି ଫୁଜୁରଟିଏ କରି ରଖିଛି, ସିଏ କହୁଛି, ଯୁଗଶେଷରେ ବେଳ ଆସିଲା, ସଂସାରର ବେଳ ଆସିଲା । ବସୁଧା ଫାଟିବ, ତା'ଭିତରୁ କୁଆଡ଼େ କେତେଭଳିକା ହୋଇ କିଏ ଜଣେ ଉଠିବେ, ପାପ ଉପରେ ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରହାର କରିବେ, ଖଣ୍ଡପ୍ରଳୟ ଘଟାଇବେ । ସେହି ପ୍ରହାରର ଆଘାତରେ ଆଉ କୁଆଡ଼େ କିଛି ହେଲେ ରହିବନାହିଁ । ଏବଂ, ତା'ପରେ ଯାଇ ସତ ଉପୁଜିବ । ଏହିପରି ମଣିଷଟି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ । ଯେମିତି ଅଛି, ଠିକ୍ ସେମିତି ରହିଥାଏ । ମାତ୍ର ତେଣେ ଆପଣାର କ୍ଲେଶକାତର ଗମ୍ଭୀରିଟି ଭିତରେ ଥାଇ ଦିନ ଗଣୁଥାଏ ।

ଆମେ ନୂଆକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ରୂପେ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା; ଅର୍ଥାତ୍, ନୂଆ ଲାଗି ଆପଣାର ଦ୍ୱାରଗୁଡ଼ିକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରିଦେଇ ପାରିବା । ଆମେ ନୂଆକୁ ଆମ ଘର ଭିତରକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି ନେଇଆସି ପାରିବା । ଆମେ ତାକୁ ଅବତରାଇ ଆଣି ପାରିବା; ଅର୍ଥାତ୍, ଆମର ମୁହୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଆମେ ଦେବ-ମୁହୂର୍ତ୍ତିରେ ପରିଣତ କରି ପାରିବା ।

ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଯାହା ଆମପାଖକୁ ଆସୁଛି, ଆମକୁ ଅବାକ୍ କରୁଛି, ଭୟଭୀତ କରୁଛି, ତାହା କଦାପି ନୂତନ ନୁହେଁ । ଯାହା ଆମଲାଗି ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଛି, ଆମେ ଯାହାକୁ ଅନ୍ତରର ଅନୁରାଗ ଦ୍ୱାରା ଆମର ଏହି ପରିବେଶଟି ମଧ୍ୟକୁ ଆମନ୍ତ୍ରିତ ଓ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରି ଆଣି ପାରିବା, ତାହାହିଁ ନୂତନ; ତାହା ଆମର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜନ୍ମ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମ୍ଭାବନା । ତାହାହିଁ ଜନନୀର କରୁଣା, ଆମକୁ ସଦା ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଓ ସଦା ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରି ରଖିଥିବା ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ । ଆମେ ସେହି ଆଶୀର୍ବାଦର ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ।

ଆମେ ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ ଆମର ନୂତନ ଆଖିଟି ମୁକୁଳିତ ହୋଇ ଉଠିବ । ସେତେବେଳେ ନିଜ ସମେତ ଏହି ସମଗ୍ର ସଂସାରକୁ ଆମେ ଏକ ଶୁଭତର ସମ୍ଭାବନାର ଦର୍ପଣ ଉପରେ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା । ଆମେ ଏଠୁ ସେଠାଯାଏ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଇ ପାରିବା ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ଚତୁର୍ଥ ସଂଖ୍ୟା,
ନଭେମ୍ବର ୧୯୭୪

– ୮ –

ଯୁଗନ୍ଧରମାନଙ୍କର କେବଳ ଜନ୍ମ ଅଛି, ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ନୂତନ କଣ୍ଠର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁମାନେ ଆମକୁ କୌଣସି ନୂତନ ସତ୍ୟର ପରିଚୟ ଦେଇ ଯାଆନ୍ତି, ସେମାନେ କେବେ-ହେଲେ ମରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଆମରି ଭିତରେ ଅମର ହୋଇ ରହନ୍ତି, କାଳକାଳକୁ ଜୀଇ ରହନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ଆମରି ଭିତରେ ନିତି ନୂଆନୂଆ ବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଉଥାଏ । ଆମକୁ ନିତି ନୂଆ କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନେବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

ଯୁଗପ୍ରବର୍ତ୍ତକମାନେ କଦାପି କୌଣସି ନୂଆ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ, କୌଣସି ନୂଆ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସ୍ଥାପନା କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଏକ ନୂଆ ସଖ୍ୟର ପଥ ବତାଇ ଦେବାକୁ ଆସନ୍ତି । ଏକ ନୂଆ ସେତୁର ଉନ୍ମୋଚନ କରାଇ ସେମାନେ ଆମର ଭିତରେ ଅଥଚ ଆମର ମପାଚୁପା ସକଳ ସୀମାକୁ ଡିଆଁଇ ଏକ ନୂତନ ଦିଗ୍‌ବଳୟର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ଯାଆନ୍ତି । ସେହିମାନଙ୍କର ଅନୁରାଗ ବଳରେ ଆମର ଆପଣା ସହିତ ପୁନର୍ବାର ନୂଆ କରି ପରିଚୟ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ, ସମୁଦାୟ ସଂସାରଟି ସହିତ କେତେ ଅନାବିଷ୍କୃତ ନୂଆ ଡୋର ବାନ୍ଧି ହୋଇଯାଏ । ଡୋର ଛୁଟେ ନାହିଁ, ଡୋର ବାନ୍ଧି ହୋଇଯାଏ ।

ଯୁଗପ୍ରବର୍ତ୍ତକମାନେ ଆମକୁ ଏହି ସଂସାର ଭିତରୁ ଆଉ କେଉଁ ଆଡକୁ କଦାପି ବାହାର କରି ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମକୁ କ୍ଷେତ୍ର କରି ସେମାନେ ଏହି ସଂସାରଟି ଲାଗି ଗୋଟିଏ ନୂଆ ମନ୍ତ୍ର ପୋତିଦେବାକୁ ଆସନ୍ତି । ଆମେ ତାଙ୍କର ଲାଗି କ୍ଷେତ୍ରଟିଏ ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ରାଜି ଥିଲେ ସେମାନେ ଆମର ଭିତରେ ଘର କରି ରହନ୍ତି । ସଂସାର ଭିତରେ ଆମ ଲାଗି ଏକ ନୂଆ ଚେତନା ହୋଇ ରହନ୍ତି । ଆପଣା ଆଖିରେ ଆମେ ସତେଅବା କେତେ ପବିତ୍ର ହୋଇ ବସୁ, ତାଙ୍କର ଆସନ ପରି ଦେଖାଯାଉ । ତାଙ୍କର ସ୍ପର୍ଶ ବାଜିଥିବା ଓ ତାଙ୍କର ଧୂଳିକଣକୁ ଅନୁଭବ କରିଥିବା ଆମର ଆଖି ଦୁଇଟା ମଧ୍ୟ ଏହି ସଂସାରକୁ ନୂଆ କରି ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଯୁଗ ବଦଳିଯାଏ ।

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କୁ ଆମେ ଯିଏ ଯେପରି ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିଥିବା, ତାଙ୍କୁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେହିଁ ପାଇବା । ଆମେ ଯଦି ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରଟି ଲାଗି କ୍ଷେତ୍ରଟିଏ ଭଳି ହୋଇ ପାରିଥିବା, ତେବେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଯେ କେତେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭଳି ଜାଣିବା ବା ଚିହ୍ନିବା, ସେକଥା କିଏ ହିସାବ କରି କହି ପାରିବ ? କେଉଁ ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ତା'ର କଳନା କରିପାରିବ ? ଏବଂ, ସେହି ଅନ୍ତରଙ୍ଗତାର ସହଜ ଜାଦୁରେ ଆମ ଜୀବନର ପାଣି, ମାଟି, ପବନ, ସବୁ ଧନ୍ୟ ହୋଇଯିବ, ସବୁ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଉଠିବ; ଆମ ଅଭୀପ୍ସାର ସବୁଯାକ ସ୍ତବକ ଏକୋଟବେଳକେ ଫୁଲହୋଇ ଫୁଟି ଉଠିବେ ।

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ମହାପ୍ରୟାଣ-ଦିବସ ଆମ ଭିତରେ କେବଳ ଏକ ନବ୍ୟ ନବଜନ୍ମର ହିଁ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିଦେଉ, ଆମକୁ ଏଠି ଏକ ନୂତନ ଶିଶୁରୂପେ ବିକଶିତ କରାଇ ଆଣୁ । ଯେଉଁ ନୂତନ କ୍ଷଣଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ସର୍ବଦା

ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି, ସେହି କ୍ଷଣଟିକୁ ତାହା ଏକ ଜୀବନ୍ତ ସ୍ପର୍ଶ ରୂପେ ଅନୁଭବ କରାଉ । ସେହି ସ୍ପର୍ଶର ମହିମାଟିକୁ ଅର୍ଘ୍ୟ ଜଣାଇପାରିଲେ ତଥାକଥିତ ପ୍ରସ୍ଥାଣ-ଦିବସ ମଧ୍ୟ ଆମଲାଗି ଏକ ଆଗମନ-ଦିବସର ପ୍ରସାଦକୁ ବହନ କରି ନେଇଆସିବ ।

ଷଷ୍ଠ ବର୍ଷ, ୫ମ ସଂଖ୍ୟା
ଡିସେମ୍ବର, ୧୯୭୪

-୨-

ଯଥା ଭୂତଂ ଚ ଭବ୍ୟଂ ଚ ନ ବିଭୀତୋ ନ ରିଷ୍ୟତଃ
ଏବା ମେ ପ୍ରାଣ ମା ବିଭେଃ ॥

—ଅଥର୍ବବେଦ, ୨।୧୫।୬

ଯେପରି ଅତୀତ ଭବ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଭବିତବ୍ୟକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଭୟ କରେନାହିଁ, ସେହିପରି ହେ ମୋର ପ୍ରାଣ, ତୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ଭୟ କରିବୁ ନାହିଁ । ଅତୀତ ପ୍ରକୃତରେ ଭବିତବ୍ୟକୁ ଭୟ କରେନାହିଁ, ଆଗତ ଅନାଗତକୁ କୌଣସି ଭୟ କରେନାହିଁ । ଅତୀତ ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ, ଆଗତ ଅନାଗତର ପ୍ରେରଣା ଦିଏ, ଅନାଗତ ଲାଗି ଆଖି ଆଣିଦିଏ ।

ସେହିପରି ପୁରୁଣା ବି କାହିଁକି ନୂଆକୁ ଭୟ କରିବ, ଜ୍ୟେଷ୍ଠ କାହିଁକି କନିଷ୍ଠକୁ ଭୟ କରିବ ? ଯେଉଁ ବର୍ଷଟି ଚାଲିଗଲା, ସେଇଟି, ଯେଉଁ ବର୍ଷଟି ଆସିଲା, ତାହାକୁ କାହିଁକି ଭୟ କରିବ ? ବାଟ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଆମେ ଯେଉଁ ସୋପାନଟିକୁ ପାରି ହୋଇ ଆସିଲୁ, ଆମେ ପାଦ ପକାଇବାକୁ ଯାଉଥିବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନଟିକୁ ସେ ଭୟ କରିବ କାହିଁକି ? ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ମଣିଷ ଆଦୌ କୌଣସି ଭୟ ବା କରିବ କାହିଁକି ?

ବାଟ ଚାଲିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ ହିଁ ମଣିଷ ଭୟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, କେଉଁଠି ନିବୃତ୍ତ ଓ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ବସିଗଲେ ବା କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସୋପାନକୁ ପରମ ସୋପାନ ମଣି ଯାବୁଡ଼ି ଧରିବାକୁ ମନକଲେ ଯାବତୀୟ ଭୟ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ । ଜଳାଶୟ ଭୟ କରେ, ଆପଣାର ଦିଗଟିକୁ ଜାଣିଥିବା ନଦୀ କୌଣସି ଭୟ କରେନାହିଁ । କାରଣ, ଜଳାଶୟ ପଚିସଢ଼ି ଯାଏ, ନଦୀ ନିରନ୍ତର ବହମାନତା ଓ ନିରନ୍ତର ନିବେଦନର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ପ୍ରେରକ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ପୁରୁଣା ଯାଉଛୁ, ନୂଆ ଲାଗି ସିନ୍ଦୂର ଫାଟୁଛୁ । ଆମର ସେହି ପୁରୁଣା ହୃଦୟ ଓ ପୁରୁଣା ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ ଦେଇ ଆମେ ନୂଆକୁ ଆବାହନ କରି ଆଣିବା, ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣିବା । ଆମର ଭିତରକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣିବା, ଏହି ସଂସାର ଭିତରକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣିବା । ଆମେ ନିମିତ୍ତଟିଏ ହୋଇ ନୂଆର ହାତରେ ସୁରଟିଏ ହୋଇ ବାଜିଉଠିବା, ସ୍ୱପ୍ନଟିଏ ହୋଇ ସଞ୍ଚରି ଉଠିବା, ସନ୍ତାନଟିଏ ହୋଇ ଜନ୍ମ ନେବା, ଫୁଲଟିଏ ହୋଇ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଉଠିବା । ଆମେ ଭୟ ଗୁଡିବା, ଭୟମୁକ୍ତ ହେବା ।

ଉପନିଷଦରେ ପରମସତ୍ତାଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦମୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ତାଙ୍କର ରସମୟ ରୂପଟିର ଆରାଧନା କରାଯାଇଛି । ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ଭିତରେ ଯାଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇପାରିଲେ ହିଁ ତା' ମଧ୍ୟରେ ଅଭୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥାଏ । ତାଙ୍କର ସହିତ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ସବୁଟି ସହିତ ଏକାତ୍ମ ହୋଇପାରିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ଖିଅ ଲଗାଇ ବାନ୍ଧିପାରିଲେ ହିଁ ଅଭୟ ଲାଭ ହୋଇଥାଏ । ସେହି ଖିଅ ଲଗାଇବାରେ ଏତେ ଟିକିଏ ଅନ୍ତର ରହିଗଲେ ଭୟ ଗ୍ରାସ କରି ଆସେ । ଯଦା ହ୍ୟେବୈଷ ଏତସ୍ମିନ୍ନୁ-ଦରଂ ଅନ୍ତରଂ କୁରୁତେ, ଅଥ ତସ୍ୟ ଭୟଂ ଭବତି । ଆମ ଭିତରେ ସେହିପରି ଏତେ ଟିକିଏ ଅନ୍ତର କେଉଁଠି ରହିଗଲେ ହିଁ ଆମେ ଭୟ କରୁଥିବା । କେତେବେଳେ ପୁରୁଣା ହୋଇ ନୂଆକୁ ଭୟ କରୁଥିବା ତ ପୁଣି କେତେବେଳେ ନିଜକୁ ନୂଆ ବୋଲି ଭ୍ରମ କରି ପୁରୁଣାକୁ ଭୟ କରୁଥିବା । ଭୂତ ହୋଇ ଭବ୍ୟକୁ ଭୟ କରୁଥିବା ଓ ଭବ୍ୟ ହୋଇ ଭୂତକୁ ଭୟ କରୁଥିବା ।

ଆମେ ଗୋଟିଏ ହେବା, ଏଠୁ ସେଯାଏ ସେତୁଟିଏ ହୋଇ ରହିବା, ମର୍ତ୍ତ୍ୟରୁ ଅମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଯାଏ ମାଳଟିଏ ହୋଇ ଲମ୍ବି ରହିବା; ଏଠି ସବୁଯାକ ଧୂଳିକୁ ଆମେ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିଦେବା ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ଷଷ୍ଠ ସଂଖ୍ୟା,
ଜାନୁଆରୀ, ୧୯୬୫

-୨୦-

"ସିଏ ଆମ ଲାଗି ସବୁକିଛି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଛନ୍ତି" ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଆମର ଜୀବନ ଯେ ମାତ୍ର ଏତିକି ନୁହେଁ, ଆମକୁ ସେ ଏହିପରି ଏକ ଅସନ୍ତୋଷରେ ଜୁଆଇଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏହିଜୀବନ ଯେ ଏହି ଗୋଟିଏ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ସୀମାବଦ୍ଧ ନୁହେଁ, ସିଏ ଆମ ଭିତରେ ଏହି ଅଶାନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଅଭୀପ୍ସାଟିକୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ।

ମଣିଷ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଖସିପଡିଲେ କୁଆଡ଼େ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସେ, ପୁଣି ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଜୀବନ ଧରି ରହିଥିବା ବେଳେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଖସିଯିବା ଲାଗି ସୂତ୍ର ଖୋଜୁଥାଏ, ବାଟ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଅମରତ୍ୱ ହରାଇଲେ କୁଆଡ଼େ ମଣିଷ ଅଭିଶାପ ପାଇଲା-ପରି ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନକୁ ଆସେ, ମାୟାର ଏହି ମରଭୁବନକୁ ଆସେ । ସେଇଥି-ଲାଗି ସିଏ ଏଠାରେ ଥିଲାବେଳେ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ହିଁ ଝୁରୁଥାଏ; ଏହି ଘର ତାକୁ ଘରପରି ଲାଗେନାହିଁ । ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହାର ସନ୍ତାନ, ଏଠାରେ ଥିଲାବେଳେ ସେ ତାହାର ଅନୁଗ୍ରହ-ରଙ୍ଗରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ଭୁବନଟିକୁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ କରି ଚିହ୍ନିନେଇ ପାରେନାହିଁ । ଘରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଘରଟିକୁ ଚିହ୍ନି ନେଇପାରେ ନାହିଁ । ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ଉତ୍ତରାଧିକାରଟିକୁ ହରାଇ ବସେ ।

ଏଠାରୁ ଯେଠାଯାଏ ଯେ ସତ୍ୟ–ଅନ୍ୱେଷଣର ଏକ ସିଡ଼ି ଲାଗିକରି ରହିଛି, ଅନ୍ନମୟରୁ ଆନନ୍ଦମୟ ଯାଏ ଯେ ଆମ ଅଭୀପ୍ସାର ସୂତ୍ରଟି ଲମ୍ବିକରି ରହିଛି ଓ ଆମର ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ଅନନ୍ତ କରି ରଖିଛି, ସିଏ ଆମକୁ ଏହି ସତ୍ୟଟିର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ସିଏ ଆମକୁ ଯଥାର୍ଥରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଇଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ଆମ ଲାଗି ସବୁକିଛି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ସିଏ ଆମର ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଛନ୍ତି, ଆମର ବାସନାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିଛନ୍ତି, ଆମର ଯାବତୀୟ ଅନୁରାଗ ଭିତରେ ସିଏ ଏକ ନୂତନ ରାଗର ସଂଯୋଜନ କରାଇଛନ୍ତି । ଆମେ ଆଖିବୁଜି ମାୟାରୁ ନିଷ୍କୃତି ପାଇବା ଲାଗି ଆର୍ତ୍ତ ହୋଇ ଅସହାୟତାକୁ ଭଜୁଥିବା ସମୟରେ ସିଏ ଆମକୁ ଅଭୟ-ହାତର ସ୍ପର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆମର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ କରାଇଛନ୍ତି, ଆମକୁ ନୂତନ ସଖ୍ୟର ବଳ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଆମେ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ନମସ୍କାର କରିବା, ତାଙ୍କର ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିବା । ଆମର ଭିତରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତୁତିକୁ ହିଁ ଆମେ ନମସ୍କାର କରିବା,

ଚକ୍ଷୁରୁନ୍ମୀଳନର ଏହି ଅଭିନବ ସଂଘଟନଟି ଲାଗି ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିବା । ତାଙ୍କୁ ପଥର ସାଥୀ ରୂପେ ନମସ୍କାର କରିବା, ପଥର ସ୍ୱାମୀ ରୂପେ ନମସ୍କାର କରିବା । ଆମର ଭିତରେ ଯିଏ ଜାଗ୍ରତ କରି ଦେଇଥିବା ଏହି ତାରୁଣ୍ୟଟି ପାଖରେ ଆମେ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିବା ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ସପ୍ତମ ସଂଖ୍ୟା,
ଫେବୃୟାରୀ, ୧୯୭୫

୧୧

ଯିଏ କୁଆଡେ ଯାହା ମାଗିଲେ ତାହା ଦିଅନ୍ତି; ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ କିଛି ମାଗିବାକୁ ଗଲାବେଳେ ଏକାବେଳକେ ସବୁ ମାଗି ଆଣିବାକୁ ମନ ହୁଏ । ଗୋଟାଏ ଅର୍ଜି ଜାଗାରେ ଏକାବେଳକେ ତିନିଟା ଅର୍ଜି ପଠାଇଦେବାକୁ ମନ ହୁଏ । ଜଣକ ଜାଗାରେ ଏକାବେଳେକେ ଘରଯାକ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ସବୁ କିଛି ମାଗି ଆଣିବାକୁ ମନ ହୁଏ । ଲୋଡ଼ା ଓ ଅଲୋଡ଼ା ସବୁ ମାଗି ଆଣିବାକୁ ମନ ହୁଏ । ଏହି ଶୁଭଙ୍କର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି କାଳେ ଆଉ କେବେ ନ ଆସିବ, ସେଥିଲାଗି ସବୁ ମାଗି ଆଣିବାକୁ ମନ ହୁଏ ।

ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କେବଳ ଏହିପରି ଭିକାରିର ବେଶରେ ଯାଇ ଠିଆ ହେବାକୁ ଭଲ ପାଇ ଆସିଛୁ, ତାଙ୍କର ଦୁଆରେ ଆର୍ତ୍ତ-ବେଶରେ ଯାଇ ଠିଆ ହୋଇଛୁ, ଆମର ପରମ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଆମେ କେବଳ ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ବୋଲି ହିଁ ଚିହ୍ନିଛୁ । ହାତ ବଢ଼ାଇ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ହୁଏତ କେବେହେଲେ ସାହସ ହୋଇନାହିଁ, ଆଖି ମିଳାଇ ଚାହିଁବାକୁ କେବେହେଲେ ସାହସ ହୋଇନାହିଁ । ଆପଣାର ଦରଜାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାବେଳେକେ ମେଲାଇ ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଘରକୁ ଡାକି ଆଣିବାକୁ କେବେହେଲେ ସାହସ ହୋଇନାହିଁ । ଏମିତି କେତେ କେତେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଚାଲିଯାଇଛି; ଆମର ଯେଉଁସବୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ହୁଏତ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା, ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ କୃପଣ ହୋଇ କଟିଯାଇଛି, କେବଳ ଆପଣାକୁ ଲୁଚାଇ ଲୁଚାଇ କଟି ଯାଇଛି ।

ଆମେ ମାଗିଲେ ଯାହା ମିଳେ, ତାହା ହୁଏତ ଆମର ଶୂନ୍ୟ ମୁଣିଗୁଡ଼ାକୁ କେବେହେଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦେଇ ପାରେନାହିଁ । ଆପଣାକୁ ଗୋଟାପୁଞ୍ଜା ସମର୍ପି ଦେଇ ପାରିଲେ ଆମେ ଯେଉଁ ପରମ ସମ୍ପଦର ଅଧିକାରୀ ହେଉ ଓ ଆପଣାର

(୧୯)

ଜୀବନକୁ ସାର୍ଥକତମ ଭାବେ ବଞ୍ଚିବାଲାଗି ଯେଉଁ ସମ୍ପଦଟିକୁ ଲାଭ କରୁ, ତାହା ଆମର ସକଳ ଆକୂତିର ଡାଳରେ ଫୁଲଫଳ ଧରାଇ ଦେଇଯାଏ । ସିଏ ଆମକୁ ଭୂମିରୂପେ ବାନ୍ଧିନିଏ, ଜନନୀ ରୂପେ ବାନ୍ଧିନିଏ । ନିମିତ୍ତ ରୂପେ ବାନ୍ଧିନିଏ ।

ଆମେ ମାଗିବା ନାହିଁ, ଦେଇ ପାରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ହେବା । ଆମେ ଆମ ଭିତରେ ଅହଙ୍କାରଗୁଡ଼ାକର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଆପଣାକୁ ଧନୀ ବୋଲି ଚିତ୍କାର କରି ବୁଲିବା ନାହିଁ । ଆମେ ଆଲୋକର ବାହକ ହୋଇ ବାହାରିବା, ଆଲୋକର ସଦନ ହୋଇ ରହିବା, ଆଲୋକର ସନ୍ତାନ ହୋଇ ବଢ଼ିବା । ସନ୍ତାନର ପରିଚୟ ହେଉଛି ଏଠି ଆମର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପରିଚୟ, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଗୌରବମୟ ପରିଚୟ । ସେହି ପରିଚୟର ଗୌରବ ଆମଲାଗି ଅପ୍ରାପ୍ୟକୁ ପ୍ରାପ୍ୟ କରି ଆଣିବ, ଦୂରକୁ ହାତ ପାଖକୁ ନେଇ ଆସିବ, ବାହ୍ୟକୁ ଅନ୍ତରର ଧନରେ ପରିଣତ କରିବ, ଭବିଷ୍ୟତକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ରୂପେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଇ ଆଣିବ । ଆମରି ଭିତରେହିଁ ଆମେ ନୂତନ ଭାବରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆସିବା, ଏହି ଯୁଗ ଓ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଇ ଆଣିବା ।

ତେଣୁ, କେବଳ ଏହି ସମର୍ପଣରହିଁ ଜୟ ହେଉ । ଆମରି ଭିତରେ କେବଳ ସେହି ଆଲୋକର ଜୟ ହେଉ, ସନ୍ତାନର ଜୟ ହେଉ, ସାହସୀର ଜୟ ହେଉ । ଆମ ଅଭୀପ୍ସାର ବିଶ୍ୱାସ ବଳିଷ୍ଠ ସୁବାସ ବାଢ଼ିଦେଇ ଆମର ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଦେବମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଉ ।

ଷଷ୍ଠ ବର୍ଷ, ୮ମ ସଂଖ୍ୟା
ମାର୍ଚ୍ଚ, ୧୯୭୫

-୨୦-

୧୯୧୦ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସର ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଯେତେବେଳେ ପଣ୍ଡିଚେରୀର ସମୁଦ୍ରବେଳାରେ ଜାହାଜରୁ ଅବତରଣ କରିଥିଲେ, ସେହି ବେଳଟିର ବିଶେଷ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଓ ବିଶେଷ ନିବେଦନଟିକୁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝି ପାରିବାକୁ ହେବ, ଅନୁଭବ କରି ପାରିବାକୁ ହେବ । ସିଏ ସେହି ନିକାଞ୍ଚନ ବେଳାଭୂମିରେ ପଦଚାରଣା କଲାବେଳେ ଆପଣାର ଯେଉଁ ବିଶ୍ରାନ୍ତିରଙ୍ଗ ଯୋଗ-ଗ୍ରନ୍ଥାର କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ଫେରି ଆସିବାଲାଗି ପ୍ରୟାସ କରୁଥିଲେ, ଆମେ ସମସ୍ତେ

ସେହି ଫେର ଆସିବାର ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣାର ନିଜ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ଶିଖିବା ।

ସାଧାରଣ ଯୋଗପରମ୍ପରାର ବାହାରେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯୋଗୀମାନେ ଯାହା ପାଇବାକୁ ଯୋଗସାଧନା କରିଥାଆନ୍ତି, ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ପଣ୍ଡିଚେରୀକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ସେସବୁ ଲାଭ କରି ସାରିଥିଲେ । ପରମ୍ପରାଟି ଅନୁସାରେ ଯୋଗୀମାନେ ସଂସାରରୁ ନିଷ୍କୃତି ପାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ନଶ୍ୱରକୁ ଛାଡ଼ି ଶାଶ୍ୱତକୁ ଧରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ି ମୁକ୍ତ ଚାହାନ୍ତି, ଏଠୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସକଳ ଖିଅକୁ କାଟି ଅନ୍ୟତ୍ର କଳ୍ପିତ କୌଣସି ପରମପଦକୁ ଚାଲିଯିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ସଂସାର ଛାଡ଼ି ପଣ୍ଡିଚେରୀ ଆସି ନଥିଲେ; ପଣ୍ଡିଚେରୀରେ ପଦାର୍ପଣ କରି ସେ ଯୋଗାଚରଣର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବିଶ୍ୱମୟତା ମଧ୍ୟକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଥିଲେ । ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱମୟତା ଜୀବନରେ କିଛିହେଲେ ଛାଡ଼େନାହିଁ, ଯାହା ଜଡ଼ଠାରୁ ଆନନ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଟିକୁ ଗୋଟିଏ ସମଗ୍ର ଅବଲୋକନ ଓ ସମଗ୍ର ସ୍ପର୍ଶ ମଧ୍ୟରେ ଏକାଠି ଜଡ଼ାଇ ଧରିବାର ଶ୍ରଦ୍ଧା ରଖିଥାଏ, ଯାହା ତଥାକଥିତ ମାୟାକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରି ଅନୁଭବ କରିବାର ସାହସ କରିପାରେ, ଯାହା ଏହି ମାଟିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରେଣୁକୁ ଅନନ୍ତ ଜୀବନ ଓ ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନା ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କେନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରେ, ପଣ୍ଡିଚେରୀକୁ ଆସି ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ତାହାରି ମଧ୍ୟକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଥିଲେ । ସିଏ ଆମର ଏହି ସଂସାରଟି ମଧ୍ୟକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଥିଲେ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ଓ ସମସ୍ତଙ୍କର ପାଖକୁହିଁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଥିଲେ । ଯୋଗକୁ ଏକ ସମଗ୍ର ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ପରିଣତ କରିବା ଲାଗି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ଇତିହାସକୁ ଏକ ଅସରନ୍ତି ଆବିଷ୍କାର-ଯାତ୍ରା ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ସେ ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ସିଦ୍ଧିକୁ ହାତରେ ଧରି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭିତରକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଥିଲେ ।

ଯୋଗୀ ହେଲେ ସମସ୍ତେ ଘର ଛାଡ଼ନ୍ତି, ସଂସାର ଛାଡ଼ନ୍ତି, ମାୟା ଛିଣ୍ଡାନ୍ତି, ମୋହ କାଟନ୍ତି, ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି — ଏଠୁ ଛାଡ଼ି ଆଉ କେଉଁଠାକୁ ବାହାରି ଯାଆନ୍ତି । ଯୋଗୀ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ସତେଅବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଯୁକ୍ତ ହେବା ଲାଗି ହିଁ ପଣ୍ଡିଚେରୀକୁ ଆସିଥିଲେ । ଆମର ଏହି ଭୂମିଟିକୁ ଆମର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଭୂମି ସହିତ, ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ଆମଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ଭବିଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ

ମୁକ୍ତ କରିବା ଲାଗି ସିଏ ସତେଅବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ବେଳାଭୂମିରେ ଆସି ଅବତରଣ କରିଥିଲେ ।

ଆପଣାର ବେଳାଭୂମିରେ ଠିଆହୋଇ ଆମେ କେବେହେଲେ ତାଙ୍କୁ ଆମରି ଆଡ଼କୁ ଆସୁଥିବାର ଅନୁଭବ କରି ପାରିଛୁ କି ? ଆମର ସକଳ ଦୁଆର ଖୋଲିଦେଇ ଆମେ କେବେ ଆମରି ସନ୍ଧାନରେ ଜାହାଜରୁ ଓହ୍ଲାଇଥିବା ଏହି ଆଗନ୍ତୁକଙ୍କୁ ପରମ ବନ୍ଧୁପରି ଆମ ଘର ଭିତରକୁ ଡାକିନେଇ ପାରିଛୁ କି ? ଆପଣାର ବେଳାଭୂମିରେ ବିଚରଣ କରୁଥିବା ବେଳେ ଆମେ କେବେହେଲେ ସେହି ପରମ ସୁହୃତ୍‌ଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ ଲାଭ କରିଛୁ କି ? ଏବଂ, ଏହିପରି ଭାବରେ, ଆମେ ଆପଣାର ଏହି ଆଧାରଟିକୁ ତାଙ୍କର ଅବତରଣର ଗୋଟିଏ ନିର୍ବାଚିତ ବେଳାଭୂମି ରୂପେ ଅନୁଭବ କରିଛୁ କି ?

ଆମେ ଯଦି ତାହା କରି ପାରିଥିବା, ତେବେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ପାଇ ଶିଖିଥିବା, ଆପଣାକୁ ନେଇ ସଂସାରଟା ଯାକ ବୁହାଇ ଦେଇ ପାରିଥିବା, ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧି ଶିଖିଥିବା, ଆମେ ଆପଣାର ଏହି ସାନସାନ ନୀଡ଼ଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ୱନୀଡ଼ ବା ଅଭୟନୀଡ଼ରେ ପରିଣତ କରିଦେଇ ପାରିଥିବା । ସିଏ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଆମରିଲାଗି ଆମରି ଜୀବନଟିର କୂଳରେ ଅବତରଣ କରୁଛନ୍ତି, ସିଏ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ଅବତରଣ କରୁଛନ୍ତି, ଆମର ଅତି ପାଖରେ ପଦଚାରଣା କରୁଛନ୍ତି । ଆମର ଜୀବନଟି ମଧ୍ୟରେ ସେହି ପଥଚାରୀଙ୍କର ହିଁ ଜୟ ହେଉ, ସେହି ପରମବନ୍ଧୁଙ୍କର ଜୟ ହେଉ ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ନବମ ସଂଖ୍ୟା,
ଅପ୍ରେଲ, ୧୯୭୫

-୧୩-

ଓଡ଼ିଶାରେ ନୂତନ ଶିକ୍ଷାର ବନ୍ୟା ଆସୁଛି । ଅସଲ ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ାକ ବୋଧହୁଏ ଏହିଭଳି ବନ୍ୟା ପରି ହିଁ ଆସିଥାଏ । ଏମିତି ପ୍ଳାବିତ କରିଦେବାକୁ ଆସେ, ଏମିତି ଘର ଭସାଇ ଦେବାକୁ ଆସେ, ଏମିତି ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ଆସେ । ଆମେ ବଦଳିବା ପାଇଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନଥିଲେ ହେଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏସବୁ ପ୍ରକୃତରେ ବଦଳିବ ବୋଲି ଆମର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ନ ଆସିଥିଲେ

ମଧ୍ୟ, ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ବେଳେବେଳେ ବନ୍ୟାପରି ଆମକୁ ଘରଛଡ଼ା କରି ଭସାଇ ନେଇଯାଏ, ଆମ ମୁହଁ ଉପରୁ ପୁରୁଣା ମୁଖାଗୁଡ଼ାକୁ ଖସାଇ ଦେଇଯାଏ, ଆମକୁ ନୂତନ ଲାଗି ସ୍ନାତକ ରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଦେଇ ଯାଏ । ସେହିପରି ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା ପରି ମନେହେଉଛି ।

ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କେହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନାହୁଁ । ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନାହିଁ. ନେତା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତପୀଠଗୁଡିକ ସତେ ଅବା ଢୁଳାଇ ଢୁଳାଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ପୁରୁଣା ମାଷ୍ଟରମାନେ ପୁରୁଣା ସ୍କୁଲ ଗୁଡ଼ାକରେ ପୁରୁଣା ବେତ ଧରି ସେହି ପୁରୁଣା ଦେପାର କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ମଣିଷକୁ, ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ମଣିଷପିଲାକୁ ବାଡ଼େଇ ପିଟି ବାଧ୍ୟ ଓ ମଣକରି ନେଇହେବ ବୋଲି ଆମେ ତଥାପି ପୁରୁଣା ଆଶାଗୁଡ଼ାକୁ ଜବର କରି ଜାବୁଡ଼ି ବସିଛୁ । କ୍ଷମତା କ୍ଷମତାହୋଇ ରହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱଗୁଡ଼ାକ ଯେମିତି ଥିଲେ ଠିକ୍ ସେମିତି ରହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ପିତାମାତା ଯେପରି ଥିଲେ ଠିକ୍ ସେମିତି ଅଛନ୍ତି । ଆଉ ଅଳସ ମଣିଷ ଆନନ୍ଦରେ ବସି ବାତୁଳତା କଲାପରି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଆଗ ଶିକ୍ଷାଟାକୁ ବଦଳାଇ ଆମେ ଏହି ପିଲାଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ବଦଳାଇ ଦେବା । ନୂଆ ଶିକ୍ଷା ଓ ନୂଆ ଚେତନା ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟରେ ଆମେ ବହି-ମାନଙ୍କରେ ଯାହା ସବୁ ପଢ଼ିଛୁ, ସେହି ଅନୁସାରେ କେତେଟା ନୂଆ ବିଧିରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ କରାଇ ଦେଇ ଆମେ ଆମ ପିଲାଙ୍କୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନୂଆ କରିଦେବା, ଏବଂ ଆମେ ଏଣେ ନିଜେ ଅଗାଧୁଆ ହୋଇ ବସିଥିବା । ରାଷ୍ଟ୍ର, ନେତା ଓ ଶିକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା-ମାନେ ଯେତେବେଳେ ଶିକ୍ଷାଟାକୁ ନୂଆ କରି ଦିଆଯାଉ ବୋଲି କୋଳାହଳ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ସେହିପରି ଏକ ବାତୁଳତା ସହିତ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି ।

ଏମିତି କିଛି ବଦଳିବ ନାହିଁ । ଆମେ ନବଦଳିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମପାଇଁ କିଛି ବଦଳିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ି ଆସିବାକୁ ହେବ । ନୂଆ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ନୂଆ ବାହିନୀରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ହେବ । ଆଗ ଆପେ ଗାଧୋଇ ତା'ପରେ ଯାଇ ନୂତନ ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ହେବ । ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ କବିତାରେ ଥରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏହିପରି ଏକ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଇଥିଲେ । ଏହିପରି ଏକ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ । "କିଏ ମୋ' ସାଙ୍ଗରେ ଯିବ, ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ିବ, ବରଫରେ ଗୁଳିବ ଓ ପାଣିରେ ପଶିବ" ବୋଲି

ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ । "ଉଦାର ସ୍ୱାଧୀନଭାବେ କିଏ ସେ ଜାଗିବ, କିଏ ସେ ଉଠିବ ଆସ ଏ ଉଚ୍ଚ ଭୂମିକୁ" ବୋଲି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଇଥିଲେ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଖାଲି କବିତା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା ନା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା ? ଓଡ଼ିଶାରେ ଏଥର ହୁ' ହୁ' ହୋଇ ନୂଆ ସ୍କୁଲମାନ ବସିବ । ଖାଲି ରାଜଧାନୀରେ ନୁହେଁ କି ଖାଲି ଇସ୍ପାତ ନଗରୀରେ ନୁହେଁ, ଆମ ଗାଆଁରେ ଓ ତୁମ ଗାଆଁରେ ମଧ୍ୟ ସ୍କୁଲ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ନୂତନ ମନ୍ଦିରର ଆଧନା ହେଉ ବୋଲି ସ୍ୱୟଂ ଦେବତା ଦାବୀ କରିବାକୁ ଆସିବେ, ଆମକୁ ଅସ୍ଥିର କରିବାକୁ ଆସିବେ । ସିଏ କାଳର ରୂପଧରି ଆସିବେ, ମୃତ୍ୟୁତିଥିର ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରି ଆସିବେ । ଆମକୁ ଆମର ପୁରୁଣା ଘରଟା ଭିତରୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବାହାରି ଆସିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେବେ,—କ୍ଷମତା, କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ, ଅଭ୍ୟାସ ଓ ପ୍ରତ୍ୟୟର ପୁରୁଣା ଖୋଳସଗୁଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ି ସ୍ନାତକ ହୋଇ ବାହାରି ଆସିବାକୁ କହିବେ । ସେହି ଉଷାକୁ ଚିହ୍ନି ନେବାଲାଗି ଆହ୍ୱାନ ଦେବେ ।

ଆପଣ ପ୍ରକୃତରେ ନୂଆକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ନୂଆକୁ ଇଷ୍ଟବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ? ଆପଣ ପ୍ରକୃତରେ ନୂଆ ସହିତ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ଯିବାକୁ ରାଜିଅଛନ୍ତି ? ତେବେ ଆଉ ପୁରୁଣାଟା ଭିତରେ ପଡ଼ିରହିଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଆପଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବି ଅନେକ କାମ ହେବ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି । ଆପଣ ବାହାରି ଆସନ୍ତୁ । ପୁରୁଣା ଖୋଳସଗୁଡ଼ାକର ମାୟା କାଟି ବାହାରି ଆସନ୍ତୁ, ପୁରୁଣା କ୍ଷମତାଗୁଡ଼ାକର ବନଷ୍ଟିମଣ୍ଡଳ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସନ୍ତୁ, ପୁରୁଣା କପଟତାଗୁଡ଼ାକ ଭିତରୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବାହାରିଆସନ୍ତୁ । ଶିକ୍ଷା ନାମରେ ଚାଲିଥିବା ସେହି ପୁରୁଣା ଦୋକାନ ଓ ପୁରୁଣା କାରଖାନା ଗୁଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ି ବାହାରି ଆସନ୍ତୁ । ନୂଆ ସହିତ ସାଥୀହୋଇ ବାହାରନ୍ତୁ । ନୂଆ ହାଉଆ ଲାଗି ନିଜକୁ ରାଜି କରାନ୍ତୁ; ନୂଆ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଧ୍ୟାପକ ହୁଅନ୍ତୁ, ନୂଆ ଜଗତ ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ବାହାରନ୍ତୁ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସଂକଳ୍ପ ଦେଇ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାର ପୂରଣ ହେଉ ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ଦଶମ ସଂଖ୍ୟା,

ମଇ, ୧୯୭୫

-୨୪-

ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି, ଆଉ କିଛିହେଲେ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏତେ ଶିକ୍ଷକ ଅଛନ୍ତି, ଏତେ ଶିକ୍ଷିତ ଅଛନ୍ତି, ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ ବି ଏତେ ଏତେ ରହିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ଯାହାସବୁ ଯେପରି ଅଛି, ସେ ବିଷୟରେ ଆଉ କିଛିହେଲେ କରିହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । କାରଣ ଅବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇଗଲାଣି, ପ୍ରକୃତରେ ଅଣଆୟତ୍ତ ହୋଇଗଲାଣି । କେହି କାହାର କଥା ମାନିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ନିଜେ ନିଜ କଥା ମାନିବା ବି ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷକଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ହାକିମମାନଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଆଉ କିଛିହୋଇ ପାରିବନାହିଁ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ନେତା, ଅର୍ଥାତ୍ ଯିଏ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେଉଛି, ସିଏ ମଧ୍ୟ ଆଉ କିଛି କରିହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି କହୁଛି । ଜନତା, ଅର୍ଥାତ୍ ଯିଏ ପଛେ ପଛେ ଯାଉଛି, ଆଗରେ ଭବିଷ୍ୟତ ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ରହିଛି ବୋଲି ସିଏ ଆଉ ପରତେ କରି ପାରୁନାହିଁ । ହଁ, ଏକାବେଳେକେ ସତ କଥା । ଯେ କୌଣସି ଇସ୍କୁଲ ବା କଲେଜ ଭିତରକୁ ଯାଅ, ସେଠି କେଉଁ ଯେଣାରୁ ପାଣି କେଉଁଠିକୁ ଉଠୁଛି ବା ଆଦୌ କୌଣସି ଯେଣାରୁ ପାଣି ଉଠୁଛି କି ନାହିଁ ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକର, ଅଧ୍ୟକ୍ଷ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣ, ଅଧ୍ୟାପକ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନକାରୀମାନେ କ'ଣ ସବୁ ସହି ସହି କାଳକ୍ରମେ ଯାବତ ଅଧ୍ୟୟନ ଯେ ଗ୍ରହଣ ସାରିଲେଣି, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ଦେଖ । ହୁଏତ ତୁମେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅବିଶ୍ୱାସଟାକୁ ସଙ୍ଗାଳି କରି ସେଠୁ ବାହାରି ଆସିବ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠି କିଛି ହେଉନାହିଁ ଓ କେଉଁଠି ଆଦୌ କିଛି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ରାଜଧାନୀରେ ଯୋଉ କୋଠାରୁ ସରକାର ଚାଲୁଛି, ଥରେ ଚେଷ୍ଟାକର ତା' ଭିତରେ ପଶ । ସେଠାରେ ବଡ଼ରୁ ସାନ ସବୁଯାକ ହାକିମ ମେଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେଠି କେତେ କାଗଜ ପଶୁଛି ଓ କେତେ କାଗଜ ବାହାରୁଛି । କେତେ ନଥି ଗଢ଼ା ହେଉଛି ଓ କେତେ ନଥି ବନ୍ଧା ହେଉଛି । ପିଅନ, ପିଆଦା, କିରାଣି ଓ ଚପରାଶୀ ସମସ୍ତେ ତା'ର ଭିତରେ ଆପଣା ଆପଣାର ଖୋଲଟି ଭିତରେ ଦଉଡ଼ଧାପଡ଼ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେଠି ତୁମେ ନିଜକୁ ପ୍ରତାରିତ ହେଉଥିଲା ପରି ଅନୁଭବ କରିବ । ଆଗରେ ଭବିଷ୍ୟତ ବୋଲି ଯେ କିଛି ନାହିଁ, ତୁମେ ତା'ଭିତରୁ ଏହିପରି ଏକ ଅତ୍ୟୁଗ୍ର ନୈରାଶ୍ୟ ନେଇ ବାହାରିବ ।

ଏମାନେ ସମସ୍ତେ କେବେ କିଛି ହେବବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇ ସାରିଲେଣି । ତେଣୁ କେବଳ ନିଜ ଭବିଷ୍ୟତଟି ବ୍ୟତୀତ ଏମାନେ ଆଉ କିଛିହେଲେ

ଦେଖି ପାରୁନାହାନ୍ତି । କେବଳ ନିଜ ଭବିଷ୍ୟତଟି ପାଇଁ ଲାଗିଛନ୍ତି । ହାକିମ ଲାଗିଛି, କିରାଣି ଲାଗିଛି, ଅଧ୍ୟାପକ ଲାଗିଛି, ଓକିଲ ଲାଗିଛି, ନେତା ବି ଲାଗିଛି । ଦେଶର ସଜସବୁଜ ଯୁବକମାନେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଆପଣା ଭବିଷ୍ୟତଟି ପାଇଁ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଦେବାଳିଆ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ସତେଅବା କେବଳ ଆପଣା ଆପଣାର ଲକର୍‌ଟିକୁ ବଜାର କରି ରଖିବାରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ଆପଣାର ଭବିଷ୍ୟତଟି ସହିତ ଆମ ସମଗ୍ର ଯୁଗଟିର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଏକାଠି ମିଶାଇ ଚିନ୍ତା କରି ପାରିଲେ ସଂସାରରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କିଛିହେଲେ କରିଯାଇ ପାରିବନାହିଁ ବୋଲି ଆଦୌ ମନେ ହୁଏନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଅନେକ ବାଟ ଆପେ ଆପେ ଦିଶିଯାଏ, ଅନେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆପଣାର ମୁହୂର୍ତ୍ତରୂପେ ଅନୁଭୂତ ହେବାକୁ ଲାଗନ୍ତି । ଏ ଯୁଗଟି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅପେକ୍ଷମାଣ ଉନ୍ନତତର ଯୁଗଲାଗି ସେତୁ ପରି ମନେ ହୁଏ । ଅନେକ ଭୟ ଆପେ ଆପେ ଗୁଞ୍ଜି ପଳାଏ, ଅନେକ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଆପେ ଆପେ ହାର ମାନିଯାଏ । ଯୁଗର ବିଧାତା ମୋ' ଭିତର ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି, ଜୀବନରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ଏହିପରି ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରେ ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ଏକାଦଶ ସଂଖ୍ୟା,
ଜୁନ୍, ୧୯୭୫

-୨୫-

ଏଠି ଆମ ଲାଗି ସତେଅବା ସବୁକିଛି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ମୋ' ପିଲାଏ ମୋ'ର ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ମୋ' ଜୀବନଟା ମୋ'ଲାଗି ଏକାନ୍ତବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ମୋ'ର ଭବିଷ୍ୟତ ମୋ'ର ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭବିଷ୍ୟତ । ମୋ'ର ଲାଭ, ମୋ'ର କ୍ଷତି, ମୋ'ର ଭୟ ଓ ମୋ'ର ଅଭୟ,—ଏସବୁ କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ମୋ'ର ଧର୍ମଟା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ତେଣୁ ମୋ'ର ଠାକୁରମାନେ ମଧ୍ୟ ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ମୁଁ ଯାହା ସବୁ ଓଷା, ବ୍ରତ, ପୂଜା ଅଥବା ପାର୍ବଣମାନ କରୁଛି, ସେଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କେତେଟା ଅଭିଲାଷର ପୂରଣ ପାଇଁ ।

ଢ଼ାକମମାନଙ୍କ ଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ଚାକିରିଟା ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କଲାଗି ସରକାରଟା ମଧ୍ୟ ସତେଅବା କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ପୂଜକ ଓ ସେବାୟତମାନଙ୍କଲାଗି ଦେଉଳଟା ବି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ । ପରସ୍ପରକୁ ଭଯ୍ୟ ଅଥବା ଦ୍ୱେଷ କରୁଥିଲେ ମଣିଷ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହୁଏ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହୋଇ ସାରିଲୁଣି । ତେଣୁ ସଂସାରଟା ଆମଲାଗି ଏକ ସମ୍ମିଳନ-ଭୂମି ନହୋଇ ସତେଅବା ନାନା ପରସ୍ପର-ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ବଡ଼ ଅବର୍ଜିଆ ବ୍ୟବସାୟ-ଭୂମିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଛି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ହୁଏତ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଚଉରାମୂଳକୁ ସଞ୍ଜ ଦେବାକୁ ଆସୁଛୁ, ଗୋଟିଏ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ଜଣାଇବାକୁ ଯାଉଛୁ; ମାତ୍ର ଆପଣା ଆପଣାର ଏହି ଧନ୍ଦାଗୁଡ଼ିକରେ ଆମେ ଅନେକ ସମୟରେ ଏତେ ବେଶୀ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ଆପଣା-ସଚେତ ହୋଇ ରହୁଛୁ ଯେ, ଆମର ମନଟି ହୁଏତ ଆଦୌ ପରସ୍ତେହେଲେ ଖୋଲି ପାରୁନାହିଁ, ଆମର ସକଳ କର୍ମଧନ୍ଦା ବା ଧର୍ମଧନ୍ଦା ଆମକୁ ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଉଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁନାହିଁ, ତେଣୁ ଆମକୁ ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ବି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରୁନାହିଁ କିମ୍ବା ଆଗେଇ ନେଇ ପାରୁନାହିଁ । ଆମେ ଯେତିକି ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, କେବଳ ସେତିକିମାତ୍ର ପାଇ ପାରୁଛୁ ।

ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ପୁରୁଣା ଖଲାରେ ଏବେ ସମସ୍ତ ପାରମାର୍ଥିକତାର ବିଳାସ-ଆଡ଼ମ୍ବର ସହିତ ବିଦ୍ୟା-ଧାନର ବେଙ୍ଗଳା ପଡୁଛି, ସେଠାରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟତୀତ ସତେଅବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ୱାର୍ଥହିଁ ନାହିଁ । ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ଆପଣାର ଅଧ୍ୟାପନାକୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧନ୍ଦା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି; ତେଣୁ ସେମାନେ ସେଠି କେବଳ ଗୃକିରି କରୁଛନ୍ତି, ଅଧିକ ଦେଇ ଅଳପ ନେବାକୁ ମୋଟେ ଆସିନାହାନ୍ତି । ଆପେ ବୃଦ୍ଧି ଲାଭକରି ଅପର ଅନେକଙ୍କର ବୃଦ୍ଧିଲାଗି ସହାୟକ ହେବାକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତାର ସବୁ ଲୋଚନଗୁଡ଼ାକ କେବଳ ଆପଣା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କୋଠରୀର ଘୁମ ମାଠିଆଗୁଡ଼ାକ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ପ୍ରାୟ କିଛିହେଲେ ଅବଲୋକନ କରିପାରୁନାହିଁ । ଆଉ, ଯେଉଁମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ଯୁଗର ଫରମାସଟା ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭବିଷ୍ୟତ-ଟିକୁ ଗଢ଼ିବା ସକାଶେ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେଠି କାହାକୁ ଭେଟିବାକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି, ଆପଣାକୁ ମଧ୍ୟ ଭେଟିବାକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି । କାମୁକ ମଣିଷ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରେମଟିର ତଲାସରେ ବୈର ହୋଇ ବୁଲୁଥିବାପରି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଆପଣାର ଭବିଷ୍ୟତ ଓ ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟଟିର ତଲାସକରି ବିଦ୍ୟାମନ୍ଦିର-ମାନଙ୍କରେ ନାସ୍ତ ହୋଇ ବୁଲୁଛନ୍ତି ।

ଆମେ ଏ ଗୁଡ଼ାକୁ ବଦଳାଇ ଦେବା । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ହେବା । ଆମେ ଜୀବନଠାରୁ ପଳାଇବା ନାହିଁ, ଦୁର୍ଗଟି ଭିତରେ ଖାଲୁ ବନ୍ଦୀଟିଏ ହୋଇ ରହିବା ନାହିଁ । ଆମେ କୁଆଡ଼ ଫିଟାଇ ଦେବା । ତେବେ ଯାଇ ଜୀବନର ଯାବତୀୟ ମନ୍ଦିରରେ ଆମଲାଗି କେତେ କେତେ ଦୁଆର ଫିଟିଯାଇ ପାରିବ । ଆମେ ଏହି କାନ୍ଥଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା, ଆମର 'ସ୍ୱାଧିକାର ପ୍ରମତ୍ତ ଯାବତୀୟ ସୁଆଙ୍ଗଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା । ତେବେ ଜଗତର ଯାବତୀୟ ମନ୍ଦିରରେ ଆମେ ପ୍ରବେଶାଧିକାର ଲାଭ କରିପାରିବା । ତରୁଣର ସଖା ହୋଇ ପାରିବା, ନବୀନର ସଖା ହୋଇ ପାରିବା, ପ୍ରବୀଣର ବି ସଖା ହୋଇପାରିବା ।

ଆମ ଉପାସନା ଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏହି ଯାବତୀୟ ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଗୁଡ଼ାକୁ ଦୂର କରିଦେବା ବୋଲି ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ଆମକୁ ନିତ୍ୟ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଯୋଗରେ, ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ, ରାଜନୀତିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଶିକ୍ଷାର ନାନା ଆୟତନରେ ତଥା ସାହିତ୍ୟରେ ସିଏ ଏହି ବାଡ଼ଗୁଡ଼ାକୁ ଉଠାଇଦେବା ବିଷୟରେ ହିଁ କହିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭେଟିବା ସକାଶେ କହିଛନ୍ତି । ଆମର ଭିତରେ ଯେଉଁ ଅଂଶଟି ସେହି ବିଶ୍ୱମୟତା ଓ ସୀମାହୀନତାର ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାକୁ ଚିହ୍ନି ତାହାରମାଧ୍ୟମରେ ଆଉ ସବୁକିଛିକୁ ଚିହ୍ନିବା ସକାଶେ କହିଛନ୍ତି । ଆମେ ଯେତେବେଳେ ସେହି ଚିହ୍ନାଟି ଦେଇ ସଂସାରକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବା ଆମ ମୁହୂର୍ତ୍ତିଟି ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ ।

ତୃତୀୟ ବର୍ଷ, ଦ୍ୱାଦଶ ସଂଖ୍ୟା,
ଜୁଲାଇ ୧୯୭୫

।

୧୭

ଆମେ ତାଙ୍କୁ କରୁଣାମୟ ବୋଲି କହୁ, କରୁଣାମୟୀ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହୁ । ତାଙ୍କୁ କିଛି ମାଗିବାକୁ ଗଲାବେଳେ ଆମେ ତାଙ୍କର କରୁଣାଟିକୁ ହିଁ ମାଗିଥାଉ, ଧନ୍ୟ ହେଲାବେଳେ ତାଙ୍କର କରୁଣା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଧନ୍ୟ ହେଉ । ପୁଣି, ଆଉ କେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କର କରୁଣାଟି କୁଆଡ଼େ ଆମ ପ୍ରତି ଊଣା ହୋଇଗଲା ବୋଲି

ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଅଭିଯୋଗ କରିଥାଉ, ରୁଷି ବସିଥାଉ, ଏପରି ଅବିଚାର ନକରିବା ଲାଗି ଅଳି ବି କରିଥାଉ ।

ଏହି କରୁଣା ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଜିନିଷ ? ଏହା କେଉଁଠୁ ଆସେ, କେଉଁଠାକୁ ଯାଏ, କୁଆଡ଼େ ଥାଏ ? କେଉଁ ମାପରେ ଏହା ମାପନ ହୁଏ, କେଉଁ ଭେଦରେ କ୍ଷେତ୍ରବିଶେଷରେ ତାହାକୁ ଊଣା କରାଯାଏ ବା ଅଧିକ କରାଯାଏ ? ଏ ସବୁ କିଏ କରେ ? ଆମର କେଉଁ ମିତ୍ର ଏକଥା କରେ ନା ଆମ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର ପକ୍ଷରେ ରହିଥିବା କେଉଁ ବଇରୀ ଏ କଥା କରେ ? ଏଗୁଡ଼ାକ ଶାସ୍ତ୍ରକଥା ନୁହେଁ ଏଗୁଡ଼ାକ ହେଉଛି ଆମ ବାଟ ଚାଲିବାର କଥା । ଆମ ବାଟ ଚାଲିବାରେ ଆମେ କେତେଦୂର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରୁଛୁ ଅଥବା ନିଃସ୍ୱ ହୋଇ ରହୁଛୁ, ସେଇଟିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସମ୍ଭବତଃ ଏହାରି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ହୋଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ାକ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଥିବା ପଣ୍ଡିତମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଲେଖିଛନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ସେହି ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକୁ ପଢ଼ିବା ବା ନପଢ଼ିବା ଉପରେ କରୁଣାର ଅଳପ କିମ୍ବା ଅଧିକ ହେବା ଆଦୌ ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ ।

ତାଙ୍କରି ଭୟରୁ କୁଆଡେ଼ ଅଗ୍ନି ଜଳୁଛି, ଭୟରୁହିଁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତାପ ଦେଉଛି, ବାୟୁ ବହିବାରେ ଲାଗିଛି, ପୁଣି ତାଙ୍କରି ଶ୍ରଦ୍ଧାରୁ ହିଁ କୁଆଡ଼େ ଏହି ସୃଷ୍ଟି ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ଏବଂ, ତାଙ୍କରି କରୁଣାରୁହିଁ କୁଆଡେ଼ ଏଠି ସବୁକିଛି ଆତଯାତ ହେଉଛି । ଏହି ସବୁଯାକ କଥା ଉପନିଷଦର ଋଷିମାନେ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଛନ୍ତି । ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଆମେ ମୂଳତଃ କ'ଣ ବୋଲି ଦେଖିବା ? ଆୟୁଧଧାରୀ ଶାସକରୂପେ ଦେଖିବା, ଶ୍ରଦ୍ଧାନତ ଅତି ସନ୍ନିକଟ ଆତ୍ମୀୟ ବୋଲି ଦେଖିବା, ଆପଣାକୁ ତାଙ୍କରି ଆତ୍ମଜ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବା, ନା ତାଙ୍କୁ ଆମେ ଜଣେ କରୁଣାମୟୀ ଜନନୀ ବୋଲି ଜାଣିବା ? ଆପଣାକୁ ତାଙ୍କରି ସନ୍ତାନ ବୋଲି ଜାଣିବା, ଏଠି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଆମରି ଭିତରେ ରହି, ଆମ ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ଅଭୀପ୍ସାର ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରି ଆମରି ଏହି ଜୀବନଟିକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବା ? ଆପଣାର ସ୍ୱ-ଭାବ ଏବଂ ସ୍ୱ-ଗତି ଅନୁସାରେ ହିଁ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ଖୋଜି ବାହାରିବା ।

ଆମର ସକଳ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା, ସକଳ ସ୍ଖଳନ ଓ ସକଳ ଅଜ୍ଞତା ବା ଅଳ୍ପଜ୍ଞାନ ସତ୍ତ୍ୱେ ସିଏ ଯେ ତଥାପି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକାଠି ଗୋଟିଏ ପୁଷ୍ପର ନାନା ପାଖୁଡ଼ା ଭଳି ସମ୍ଭାଳି ରଖିଛନ୍ତି, ଆମର ସକଳ ଆତ୍ମକେନ୍ଦ୍ରିତା ଏବଂ ଅନ୍ୟ-ମନସ୍କତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସିଏ ଯେ ଆମକୁ ଏଠି ତାଙ୍କରି କାମରେ ତାଙ୍କରି ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ

ଆଣି ସମ୍ମିଳିତ କରାଇଛନ୍ତି,—ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ଶିଖାଇଛନ୍ତି, ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ଗୃଲବା ବାଠରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଆମ ଭିତରେ ଏତେ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଦୁଃସାହସ ଭରି ଦେଇଛନ୍ତି, ଇଏ କ'ଣ ତାଙ୍କର କରୁଣା ନୁହେଁ ? ଆମେ ଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିଲେ, ଶାସ୍ତ୍ର ଶୁଣିଲେ ଓ ତୀର୍ଥ ଭ୍ରମିଲେ ତାଙ୍କର କରୁଣାକୁ ଅଧିକ ବୁଝିବା ନା ଏମିତି ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ଲାଗି ଏକତ୍ର ହୋଇ ତାଙ୍କର କର୍ମରେ ଭାଗ ନେଇ ପାରିଲେ ଆମେ ତାଙ୍କ କରୁଣାର ଅଧିକ ଭାଜନ ହେବା ? "ଜଗତେ ଆନନ୍ଦ-ଯଜ୍ଞେ ଆମାର୍ ନିମନ୍ତ୍ରଣ"—ବୋଲି ଗାଇବାବେଳେ ବିଶ୍ୱକବି ଯେଉଁ କୃତଜ୍ଞତାର କଥା ସ୍ମରଣ କରିଛନ୍ତି, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି କୃତଜ୍ଞତାର ଭାଜନ ହେବା, ଏବଂ ତାହାରି ବଳରେ ତାଙ୍କ କରୁଣାର ବି ଭାଜନ ହୋଇପାରିବା ।

ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷ, ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା
ଅଗଷ୍ଟ, ୧୯୭୫

-୨୭-

"There are people who love adventure. It is these I call, and I tell them, I invite you to the great adventure".

—Mother, 10-7-57

ଯାହା ହେବାକୁ ଯାଉଛି, ତାହା ହେଉଛି ଏକ ସାହାସିକ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏବଂ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି କେବଳ ସାହସୀ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଲାଗି ହିଁ ଲୋଡ଼ା ପଡ଼ୁଛି, କେବଳ ସାହସୀ ମଣିଷଙ୍କ ଲାଗି ଡାକରା ପଡ଼ୁଛି । ଆମେ କ'ଣ ସେହି ସାହସର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବା ? ମୁଁ କ'ଣ ସେହି ସାହସର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବି ? ଅର୍ଥାତ୍, ମୁଁ କ'ଣ ସେହି ବିଶ୍ୱାସର ଭାଜନ ହୋଇ ପାରିବି ?

ଧର୍ମ କହିଲେ ପୁଣ୍ୟ କହିଲେ, ଅନେକ ଲୋକ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଯତଅବା କେଉଁ ଚଉରାମୂଳେ ଦୀପଟିଏ ଦେଇ ଆସିବାର କାମଟି ପରି କୌଣସି ଏକ କାମକୁହିଁ ବୁଝନ୍ତି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସଚରାଚର ଜୀବନରେ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଚଉରାର ଠାବ କରିନେଇଥାଉ ଏବଂ ସେଇଠି ଦୀପଟିଏ ଜାଳିଦେଇ ଥୋଇ-ଆସିବାକୁ ଧର୍ମଜୀବନ ବୋଲି କହିଥାଉ । ଏଥିଲାଗି ଆମ ଭିତରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିବା ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଉଖାରି ଦେବାକୁ ବା ଟହଲାଇଦେବାକୁ

ଦେଉନାହିଁ । ଆମ ଠାକୁର ଆମଠାରୁ ଭୋଗଖାଇ ଆମଠାରୁ ଆଉ କୌଣସି ଦାବୀ କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମର ଦୌର୍ବଲ୍ୟ ଓ ଆମର ସାଲିଶ୍‌ଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ସିଏ ଆମକୁ ନିରବଲମ୍ବ କରି ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାନ୍ତି । ଆମର କଞ୍ଚାଗୁଡ଼ାକୁ ସିଏ ସେମିତି କଞ୍ଚା ରଖିବାକୁ ଦିଅନ୍ତି; ଆମଠାରୁ ଭୋଗ ଖାଆନ୍ତି ଓ ତୃପ୍ତହୋଇ ରହନ୍ତି । କରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ଆମକୁ କେବଳମାଏ ବନ୍ଦୀ କରି ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଥାନ୍ତି, ଏବଂ ତେଣୁ କେବଳ ମୁହଁଟାକୁ ଯାହା ଗୁରୁନାମ ନେବାଲାଗି ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ହେଉଛି ଚଉରାଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିବାର ପ୍ରେରଣା, ସାଲିଶ୍‌କୁ ସାଲିଶ୍ ବୋଲି କହି ବର୍ଜନ କରି ଆସିବାର ପ୍ରେରଣା । ଯୁଗେ ଯୁଗେ ମଣିଷର ଧର୍ମ ମଣିଷକୁ ଭୀରୁ କରି ରଖିଛି, ମଣିଷକୁ ପୁରୁଣାର ନାନା ନୃଶଂସ ପଙ୍କ ଭିତରେ ସଢ଼ୁଥିବା ଜଳକା କରି ରଖି-ଦେଇଛି । ଆଧୁନିକ ଜଣେ ବିଚାରକଙ୍କର ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଆମର ଧର୍ମ ଓ ଧର୍ମାଶ୍ରମମାନ ହୃଦୟହୀନର ହୃଦୟ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆସିଛି । ତେଣୁ ସାହାସିକତା ବିଦା ହୋଇଯାଇଛି । ସହିଷ୍ଣୁତା ନାମରେ ଉଦାସୀନତାକୁ ଆସନ ଓ ପାଦାସନ ଦେଇ ରଖାଯାଇଛି ।

ଯେଉଁ ଜୀବନଧର୍ମଟିର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସୁଛି, ସେଥିରେ ସାହସୀ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ୱାସୀ ଓ ସତ୍ୟାନୁଧ୍ୟାୟୀ ମଣିଷରହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଲୋଡ଼ାପଡ଼ିବ । ଯୋଉମାନେ ସେପାଖରେ ଅନ୍ଧାର ପିଇ ଏ ପାଖରେ ଠାକୁରପୂଜା କରିବାର ମତ ବିଶ୍ୱପ୍ରତାରଣାରେ ବୁଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି, ଆଗାମୀ ପଟ୍ଟବଦଳାର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେଇମାନେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯିବେ । ଭୀରୁର ସକଳପ୍ରକାର ପ୍ରଚଣ୍ଡତା ସେତେବେଳେ ଅସଲ ସାହସିକତାର ଆବିର୍ଭାବରେ ପୁଚ୍ଛ ଜାକି ଶାନ୍ତ ହୋଇଯିବ । ଆମକୁ ହିଁ ଯନ୍ତ୍ରରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ସେହି ସାହାସିକତା ଆପଣାକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ ।

ଯେଉଁ ଜନନୀ ଆଗାମୀ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସିଏ ଆମଭିତରେ ରହିଥିବା କେବଳ ସାହସୀମାନଙ୍କୁହିଁ ଡାକୁଛନ୍ତି, ସାଲିଶ୍‌କାରୀ-ମାନଙ୍କୁ ଡାକୁ ନାହାନ୍ତି, ଭୀରୁ ପ୍ରମତ୍ତମାନଙ୍କୁ ବି ଡାକୁ ନାହାନ୍ତି । ନୂତନର ଜନନୀ ହୋଇ ପାରିବାର ସାହସିକତା ଲାଗି ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ରଖିଥିବା ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ସିଏ ବିଶ୍ୱମ୍ଭରର ଯନ୍ତ୍ର ହେବାଲାଗି ଆହ୍ୱାନ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷ, ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା,
ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୧୯୭୫

କଲୁଷ କଟିଯାଏ

ଆମର ନିଜ ପ୍ରକୃତିର ଅସଲ ଉତ୍ସଟିର ସନ୍ଧାନ କରି ଆମେ ଯେତିକି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭିତରକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଗଭୀରକୁ ଯିବାକୁ ସାହାସ କରିବା, ସେତିକି ସେତିକି ଆମେ ଆମ ଜୀବନର ଅସଲ ସେତୁଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଉଥିବା । ବାହାରେ ଏହି ଯାବତୀୟ ବାଡ଼ ବସାଇ ଆମେ ଯେଉଁଟିକୁ କେତେ ଆଦରରେ 'ମୁଁ' ବୋଲି କହି ସତେଅବା ନିଜର କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବନଖଣ୍ଡଟିରେ ରାଜଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ କରି ବସାଇ ରଖିଛୁଁ, ସେଇଟି ଆମର ଅସଲ ସତ୍ତାକ ଅଥବା ଅସଲ ପ୍ରକୃତି ଆଦୌ ନୁହେଁ । ସେହି ବାଡ଼ଗୁଡ଼ିକୁ ଡେଇଁଲେ ଯାଇ ଆମକୁ ଅସଲ ଆସ୍ଥାନଟିର ଠାବ ମିଳିପାରିବ ।

ଅସଲ ଆସ୍ଥାନଟି, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଥିବା ଅଥବା ଅହଙ୍କାରର ବୃତ୍ତଟିଏ ଭିତରେ ଆତ୍ମସର୍ବସ୍ୱ ତଥାକଥିତ କେନ୍ଦ୍ରଟିଏ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଆସ୍ଥାନ ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଆମର ଅସଲ ପ୍ରକୃତି, ଅସଲ ଆସ୍ଥାନ— ତାହା ହେଉଛି ଏକ ସେତୁ, ତାହା ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ସୂତ୍ର, ଯାହାକି ଆମକୁ ଏହି ସବୁକିଛି ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଛି । ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବା,— ତାହାହିଁ ଆମର ଅସଲ ମହିମା । ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିପାରିଲେ ଯାଇ ଭୟ ଦୂରୀଭୂତ ହୁଏ, କଲୁଷ କଟିଯାଏ । ଆମର ଅସଲ ପରିଚୟ, ଏହି ସବୁଟି ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚୟଟି,— ସେଥିରେ କଲୁଷ ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ । କଲୁଷ ଆମେ ବସାଇଥିବା ବାଡ଼ଗୁଡ଼ିକରେହିଁ ରହିଛି । ଜ୍ଞାନର ବାଡ଼, ଦମ୍ଭର ବାଡ଼, ନିଜକୁ ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି ଭାବୁଥିବାରୁ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି କହିବାକୁ ମନ କରୁଥିବା ଅହଙ୍କାରର ବାଡ଼, ସେଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନାନାବିଧ କାରକ ଓ ବାରଣ ଦ୍ୱାରା ଚକ୍ରକଷ ହୋଇ ବନ୍ଦୀ ହୋଇଥିବା ଆମର ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଦ୍ୱୀପଟି ବିଷୟରେ ଅତିସଚେତନ ହୋଇ ରହିବାର ବାଡ଼— ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି । ନିଜକୁ ଅଲଗ ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ କରି ରଖିବା, ଏହି ସେତୁଗୁଡ଼ିକୁ ଭୟ କରିବା,— ଛୁଆଁ ହେବାକୁ ଭୟ କରିବା,— ତାହାହିଁ କଲୁଷ, ତାହାହିଁ ପ୍ରତିକୂଳ ଶକ୍ତି ।

ଶ୍ରଦ୍ଧା ବଢ଼ିଲେ କଲୁଷ କଟିଯାଏ । ଏହି ଶ୍ରଦ୍ଧାଟି ହିଁ ସବାମୂଳ ଆଧାର ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଯାଇ ଆମର ଯାବତୀୟ ଶାସ୍ତ୍ରପଠନ, ଯାବତୀୟ ନୈତିକତା ଏବଂ

ଯାବତୀୟ ଜୀବନକାମନା କଳୁଷମୁକ୍ତ ହୋଇ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରିବାର ସମୁଚିତ କ୍ଷେତ୍ରଟିଏ ଲାଭ କରିଥାଏ । ଆମର ଅସଲ ମୂଳଟି କେବଳ ସେହି ତୃଷ୍ଣାଦ୍ୱାରା ହିଁ ଢୋହୋଇଛି । ଭିତରର ତୃଷ୍ଣା ବାହାରେ ଅଗଣିତ ସ୍ତମ୍ଭ ଓ ଅଗଣିତ ସେତୁ ରୂପେ ନିଜକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ରଖିଛି । ଏକ ଅପ୍ରତିହତ ସ୍ୱୀକାରାତ୍ମକତାକୁ ଜୀବନର ଅସଲ କେନ୍ଦ୍ରରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିଲେ ଯାଇ ଆମେ ଆମର ସକଳ କଳୁଷନାଶୀ ଅସଲ ବିମୋଚନଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବା, ତାପରେ ଏହି ସଂସାର ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କର ସଂସାରପରି ଲାଗିବ । ଏଠି ଯାହାସବୁ ବଦଳିବାର କଥା, ତାହାସବୁ ସେତେବେଳେ କେତେ କ୍ଳେଶହୀନ ଭାବରେ ବଦଳିଯିବ । ଆମ ଭିତରେ ବଦଳି-ଯିବ,—ବାହାରେ ଆମ ଯାବତୀୟ ସମ୍ବନ୍ଧର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ବଦଳିଯିବ । କେହି ଆଉ ପରିଧି ପରସ୍ପରକୁ ପରସ୍ପରର ପରମାତ୍ମୀୟ ରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବେ ।

୧-୬-୮୬

ଜପିବା-ଯୋଗ୍ୟ ହେବା

ଜପିଲେ ଅମୁକ ମିଳେ, ଜପିଲେ ମଣିଷ ସଂସାରରୁ ତରିଯାଏ, ଜପିଲେ ଅଭୟପଦ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ,— ଏସବୁ ପୁରାତନ କଥା । ଆମେ ଯେଉଁଠାରେ ରହୁଛୁ, ଆମକୁ ସତେଅବା ସେହିଠାରେ ଓ ସେତିକି ଭିତରେ ହିଁ ବାନ୍ଧିବାନ୍ଧି ରଖିବାର ବିଧି କରି ପୁରାତନ ପରମ୍ପରାରେ ଜପର ବିଧାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଜପକୁ ସବୁସାର କରି ଧର୍ମ୍ପ୍ରଦାୟ ଗୁଡ଼ିକର ଭିଆଣ ହେଲା । ଯେଉଁମାନେ ଶିବଙ୍କୁ ଜପିଲେ, ସେମାନେ ଶୈବ କୁହାଇଲେ; ଯେଉଁମାନେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଜପିଲେ, ସେମାନେ ବୈଷ୍ଣବ ବୋଲାଇଲେ । ଲୋଭୀ ଅର୍ଥାତ୍ ହଠାତ୍ ସିଦ୍ଧିକାମୀମାନଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ନାମ ନକୁଳେଇଲା ପରି କ୍ରମେ ବିଷ୍ଣୁ-ସହସ୍ରନାମ ଓ ଶିବ-ସହସ୍ରନାମ ପ୍ରଭୃତି ଲେଖା-ହେଲା । ଗୋଟାଏ ଗାୟତ୍ରୀକୁ ଅନୁକରଣ କରି ଏକାବେଳେକେ ନିଜର ବୋଲି କହିପାରିବାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମାର୍କାମାନ ଦେଇ ଏକାଧିକ ଗାୟତ୍ରୀ ଲେଖାଗଲା । ଆମେ ଯେତିକିରେ ରହିଛୁ, ଠିକ୍ ସେତିକିରେ ରହିବୁ ବୋଲି ଚକ୍ରାନ୍ତ କରି ଆମଲାଗି ଏହିସବୁ ଫଳମାନ ଫାନ୍ଦ ଦିଆଗଲା । ପୃଥିବୀଟାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅନ୍ଧକାରଭିତରେ ରଖିଦେବାକୁ ଏହିସବୁର ବିଧି ଦେଇଥିଲା ।

ଆଉ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ଜପ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ସେହି ଜପରେ ମଣିଷ ଯୋଗ୍ୟରୁ ଯୋଗ୍ୟତର ହୁଏ, ପାହାଚ ପରେ ପାହାଚ ଉଠିଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ,—

ଦୁଆରପରେ ଦୁଆର ଖୋଲି ଯାଉଥାଏ । ସଂସାର ଭିତରୁ ପଳାୟନ କରିବାଲାଗି ଏହି ଜପିବା ଆମକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ମନ୍ତ୍ରଣା ଦିଏନାହିଁ । ସଂସାରରେ ଅନ୍ୟ-ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଦେଖାଯିବାକୁ ସେହି ଜପ ଆଦୌ କୌଣସି ବାଡ଼ ବସାଏ ନାହିଁ । ଅସଲ ଜପ ବାଡଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦିଏ, ଏହି ସବୁକିଛି ସହିତ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆତ୍ମୀୟତାର ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରି ରଖେ । ଯିଏ ଅସଲ ଜପଟିକୁ କରୁଥାଏ, ସିଏ ନିଜପାଇଁ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ମାଗେନାହିଁ, ଏଠାରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇ ଆଉ କୌଣସି ଲୋକରେ ଅଲଗାହୋଇ ବସିବାକୁ ତା'ର କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ନଥାଏ । ସିଏ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ହେବାପାଇଁ ଜପକରେ । ତାଙ୍କର ଜଗତର କାମ ପାଇଁ ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କର ପାଇଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

ଆମର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଯେଉଁଦିନ ଏକ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଦୁର୍ଗାପୂଜାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବ, ସେଦିନ ଆମଲାଗି ଦୁର୍ଗାପୂଜାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହିଁ ବଦଳିଯିବ । ଆମର ଜପ ଓ ଆମର ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ଭେଦ ନ ରହିବ, ସେତେବେଳେ ଆମଲାଗି ଜପ ଏବଂ ଜୀବନ ଉଭୟର ହିଁ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବଦଳି-ଯିବ । ସେତେବେଳେ ଆମର ସାନ ବଡ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟ, ଜଗତର କାର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ । ଜପିବା ଲାଗି ସେତେବେଳେ ଆଉ କୌଣସି ଅଲଗା ସମୟ ଅଥବା ଅଲଗା ଉପକରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ମୋଟେ ରହିବନାହିଁ । ଆମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଯୋଗ୍ୟତାହିଁ ଆମକୁ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟଲାଗି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭାଜନ କରାଇ ନେବାରେ ଲାଗିଥିବ । ସେତେବେଳେ କେବଳ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ନାମଜପ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

୧-୬-୮୬

ସଫଳତା ଓ ନିଷ୍ଠା

Why does insincerity get such a sanction from society?
Because society is obsessed with success.

—ମାତୃରଚନାବଳୀ (ଇଂରାଜୀ), ପଞ୍ଚଦଶ ଖଣ୍ଡ,
୧୯୮୦, ପୃଷ୍ଠା-୩୨୧

ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସବାଆଗ ସଫଳତା ଦରକାର । ଘରେ ସଫଳତା, ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ସଫଳତା; ଧନରେ ସଫଳତା ଓ ଯଶରେ ସଫଳତା । ଯଶ କହିଲେ ମାନକୁ ବୁଝାଏ । ମୁଁ ଆଉ ଦଶଜଣଙ୍କ ଠାରୁ ମାନରେ ଅଧିକ, ଏହାହିଁ ଅହଙ୍କାରୀ ମଣିଷକୁ ଯଶର ବୋଧ ଆଣି ଦେଇଥାଏ । ଏବେ ଆମ ସଂସାରରେ ସଫଳତା ହିଁ ପରମ ଆଚରଣୀୟ ହୋଇ ରହିଛି । ସଫଳ ହେବାକୁ ମନ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଯେଉଁ ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଏହି ଜଗତର ସବୁକିଛିକୁ ଆଣି ନିଜ ଇଚ୍ଛା-ଗୁଡିକର ଖୁଣ୍ଟରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବାକୁ କେତେ ଉତ୍ତେଜନା ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ସଫଳତାର ତାପଟା ହିଁ ଏଠି କେତେ କେତେ ମଣିଷଙ୍କୁ ତପ୍ତ କରି ରଖିଛି । ଭାରି ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ସନ୍ତାପିତ କରି ରଖିଛି । ସେମାନଙ୍କର ନିଜର କୁଣ୍ଠଗୁଡାକ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ନିଜକୁ ହିଁ ପାଉନାହିଁ । ସଫଳ ହେବାକୁ ଜୀବନର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଆଣ୍ଠ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ସେହିମାନେ ହିଁ ସଂସାରରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି,— ଦେଉଳମାନଙ୍କରେ ସେଇମାନେ ହିଁ ସବାଆଗ ଧାଡ଼ିରେ ବସିଛନ୍ତି ।

ସଫଳତାର ଭୂତ ମାଡ଼ି ବସିଥିବା ଏହି ଲୋକମାନେ ଧୂର୍ତ୍ତତାକୁ ଧର୍ମ-ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛନ୍ତି । ନିଷ୍ଠା ମାଡ଼ ଖାଇ ଯାଉଛି । ଧୂର୍ତ୍ତମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ନିଷ୍ଠା ବାହାରେ ରହିଥାଏ । କୋଟି କୋଟି ପରିପାଟୀରେ ରହିଥାଏ । ସେହି ପରିପାଟୀ ଗୁଡିକ ସତେଅବା ରାଜାରାଣୀଙ୍କ ପରି ଦିଶୁଥାନ୍ତି, ଆଖି ଝଲସାଇ ଦିଅନ୍ତି । ସଂସାରର କାନକୁ ବଧିର କରି ସେହି ପରିପାଟୀ ଗୁଡ଼ିକର ଉଚ୍ଚ ଘଣ୍ଟ ବାଜିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏସବୁ ଆୟୋଜନ ନଥିଲେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଏଠି ମୋଟେ ପାଣି ପିଇ ପାରୁନଥାନ୍ତେ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥାଏ ।

ଅନ୍ତରରେ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥିବା ମଣିଷ ସଫଳତା ଦ୍ୱାରା କଦାପି ଆକୃଷ୍ଟ ହୁଏନାହିଁ । ତାକୁ ଏଠି ଆଦୌ କୌଣସି ମାନ ନମିଳୁ ପଛକେ,ତଥାପି ଏହି ସଂସାରରେ ଭଗବାନ୍ ହିଁ ସଫଳ ହୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି ସିଏ ସର୍ବଦା ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥାଏ । ସଂସାରରେ ତାର ଯାବତୀୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ତା' ଭିତରେ ରହିଥିବା ସେହି ବ୍ୟାକୁଳତାକୁ ହିଁ ମୂର୍ତ୍ତିରୂପ ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ତା' ନିଜ ସହିତ ରହିଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ସେହି ଅସଲ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଦିଗରେ ସତତ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଉଥାଏ । ଏହି ମଣିଷଟି ସଂସାରରେ କେବେହେଲେ ହାରେନାହିଁ, ଅଟକି ଯାଏନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ସତରଟା ଯାକ ସଫଳତାକୁ ଏକାଥରକେ ହାସଲ କରିବେ ବୋଲି ନିଜକୁ ନିଜ ପାଖରୁ ଲୁଚାଇ ରଖି ବାହାରେ ଗୋଳ କରୁଥାନ୍ତି ଓ

ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ବାହାରିଆଆନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ପରାଭୂତ ହୁଅନ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହୁଅନ୍ତି ।

୧-୭-୮୨

ମାନ୍ ବଢ଼ାଇ ଶୋଭା

ଘୋର ସଂସାରରେ ଆଗ ନିଜ ଗୋଡ଼ର ଚିପଗୁଡ଼ିକୁ ଟାଣ କରି ତା' ପରେ ଯାଇ ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମନ କରୁ, ସେଠି ଆମେ ମାନ ଖୋଜୁଥାଉ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇ ଦିଶିବୁ ବୋଲି ଯାଞ୍ଚ ହେଉଥାଉ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଗୃହକଣ୍ଟେ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚରେ ରହିବୁ ବୋଲି ଭାଳିହେବାରେ ଲାଗିଥାଉ । ମାନ ବଢ଼ିଲେ ଶୋଭା ବଢ଼େ । ଆମେ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟରୁ ଆହୁରି ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ବଢ଼ାଇ ଯେଉଁ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ାକୁ ତିଆରି କରୁ ଓ ଯେଉଁ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସେଠାରେ ବସାଉ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ନିଜର ମାନଗୁଡ଼ାକୁ ବଢ଼ାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ କରୁଥାଉ । ଏହି ବାଟ ପୁରୁଣା ବାଟ । ଆମ ଭିତରେ ଆମର ଅସଲ ଖନ୍ଦଗୁଡ଼ିକରେ ତଥାପି ପୁରୁଣା ଅଳ୍ପତାଗୁଡ଼ାକୁ ସାଇତି ରଖିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ସେହି ପୁରୁଣା ସଜଗୁଡ଼ାକର ସାହାଯ୍ୟରେ ଝଙ୍କି ହୋଇ ରହିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଉ । ମାନ ବଢ଼ାଇ ମାନୀ ହୋଇ ରହୁ ।

ଚେତନାର ବାଟ ଏକ ଅନ୍ୟ ବାଟ ! ଚେତନା ଆମର ଯାବତୀୟ ମାନର ଭଞ୍ଜନ କରେ, ଆମକୁ ଫୁଲଟିଏ ପରି ଫୁଟାଇ ଆଣେ, ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରାଏ ଓ ତେଣୁ ଦୂରତାଜନିତ ଯାବତୀୟ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରୁ ଆମକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖେ । ଚେତନା ହିଁ ଆମଲାଗି ଆଗକୁ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଆମ କାନ୍ଧର ପୁରୁଣା ପଇତାଗୁଡ଼ାକ ଆପେ ଛିଣ୍ଡି ଯାଆନ୍ତି । ପୁରୁଣା ଟିତାଗୁଡ଼ାକ ଆପେ ଲିଭିଯାଆନ୍ତି । ଆଣ୍ଠୁ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ, ଗଣ୍ଠି ଫିଟେ,—ଆତ୍ମୀୟତା ବଢ଼େ ।

ମାଆ ଗୋଟିଏ ଥରରେ କହିଛନ୍ତି : The true consciousness is incapable of feeling superior. It is only the small consciousness that seeks to show its superiority. [ମାତୃ-ରଚନାବଳୀ (ଇଂରାଜୀ), ୧୨ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା–୧୧୯] ଅଧିକ ମାନ, ଅଳପ ଚେତନା,—ଏବଂ, ଅଳପ ଚେତନାର ଜୀବନ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଅଳପ ଶୋଭାର ଯୋଗ୍ୟ,—ଏ କଥାଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଯାଇ

ଦାରିଦ୍ର୍ୟଯାଏ, ଦୂରତା ଯାଏ, ଦେଖାଇ ହେବାର ସକଳ କସରପସର ସେତିକିବେଳେ ଦୂର ହୋଇଯାଏ । ଠାକୁରମାନେ ବାହାରୁ ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତି । ପ୍ରେରଣା ଦିଅନ୍ତି, ଆମର ପଥଯାତ୍ରାରେ ସହାୟକ ହୁଅନ୍ତି । ଯେଉଁଠାରେ ଚହଲାଚହଲି ଚେତନାରେ ହୁଏ, ସେହି ସଂସାରଟା ମଧ୍ୟ ଆମେ ସଂସାର ବୋଲି ସଜାଇ ରଖିଥିବା ନାନା ପ୍ରଦର୍ଶନର ଏହି ବଜାରଠାରୁ ଏକାବେଳେକେ ଭିନ୍ନ । ସିଏ ଏକଅଲଗା ପାହାଚ,- ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଲଗା ସମ୍ବନ୍ଧସ୍ଥାପନର ପାହାଚ । ସମ୍ମତି ଦେଲେ ଓ ଏହି ମିଛ ମାନସ ଚେତନାର ମୋହ ଭିତରୁ ବାହାର ଆସିପାରିଲେ ଆମେ ବି ସେହି ପାହାଚକୁ ଉଠିଯାଇ ପାରିବା ।

୧୫ । ୭ । ୮୭

ଶୃଙ୍ଖଳାର ଛନ୍ଦ

ଯାହା ଲଦି ଦିଆଯାଏ ତାହା ଶୃଙ୍ଖଳା ନୁହେଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଆମ ସଂସାରରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯାହା ସବୁକୁ ଆଣି ଲଦି ଦେଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ତାହାକୁହିଁ ଶୃଙ୍ଖଳା ବୋଲି କହନ୍ତି । ବହୁ ଭାଗ୍ୟ-ବଶତଃ ପୃଥିବୀରେ ଏପରି ଅନେକ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ସୁବିଧା ଓ ସୁଖ ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ନିୟମଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇଥାନ୍ତି ଓ ତାହାଦ୍ୱାରା ହିଁ ଶୃଙ୍ଖଳା ଆସିଗଲା ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପ୍ରିୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ସତ ଯେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିୟମଗୁଡ଼ାକ ଲଦା ହୋଇଥାଏ ବୋଲି ସେମାନେ ପ୍ରଧାନତଃ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମାନୁଥାନ୍ତି, ସଚରାଚର ସେଇମାନେ ହିଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଲଦିଦେବାରେ ଭାରି ଆନନ୍ଦ ପାଉଥିଲା ପରି ଲାଗନ୍ତି ।

ଭିତରେ ବନ୍ଧୁଟିଏ ଅଛି—ତାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ହୁଏ, ତାହାକୁ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ହୁଏ । ସେହି ବନ୍ଧୁଟି ସହିତ ଭେଟ ହୋଇଗଲେ ଆଖି ଥିର ହୋଇଯାଏ । ଚିତ୍ତ ଥିର ହୋଇଯାଏ । ତା'ପରେ ଜୀବନରେ କାର୍ଯ୍ୟବୋଲି ଯାହା କିଛି କରାଯାଏ, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ଭାବରେ ହୁଏ । ବଞ୍ଚିବାର ହାଲୁକା ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ମନକୁ ମନ ଆସେ । ସେହି ମନକୁ ମନ ସବୁକିଛି ଆସିବା;

ମନକୁ ମନ ଦୁଆରଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲି ଯାଉଥିବା, ମନକୁ ମନ ପାଖୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ଫିଟି ଯାଉଥିବା ଓ ଖିଅଗୁଡ଼ିକ ମନକୁ ମନ ଲାଗି ଯାଉଥିବା,—ଏହାକୁ ଜୀବନଟିକୁ ବଞ୍ଚିବାର ଅସଲ ଛନ୍ଦ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେତେବେଳେ ବାଟ ଚାଲିବାର ସକଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତି ଏକ ସହଜ ଶୃଙ୍ଖଳା ଭିତରେ ଧରା ଦେଇଥିବା ପରି ମନେହୁଏ ।

ବିଶୃଙ୍ଖଳ ବଡ଼ମାନେ ନିଜ ମୁଟ୍ଠେ କରିଥିବା ବାହୁଭିତରର ଅନେକ ନିୟମକୁ ସାନମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲଦିଦେବା ପଛରେ ଏକ ଅବର୍ଜିଆ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱବୋଧ ରହିଥାଏ । କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱବୋଧ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ଜନ୍ମ ଦିଏ । ମାତ୍ର ଯାବତୀୟ ଛନ୍ଦକୁ ତାହା ଭାରି ନିର୍ମମ ଭାବରେ ନଷ୍ଟ କରିଦିଏ । ଅନେକ ଶାନ୍ତି ଭଙ୍ଗ କରେ । ଭିତରେ ନିୟମଗୁଡ଼ାକ ଭାଙ୍ଗିବାର ଗ୍ଲାନିରେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଦଗ୍ଧ ହେଉଥିବା ମଣିଷମାନେ ବାହାରେ ନିଜ ଉପରେ ତଥା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିୟମଗୁଡ଼ାକୁ ଲଦିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଏମାନେ ଭଲ ଶାସକ ହୁଅନ୍ତି । ମାତ୍ର ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ପାରିବା ତ ଆହୁରି ଅନେକ ଦୂରର କଥା । ଭିତରେ ବନ୍ଧୁଟିର ଭେଟ ପାଇଥିଲେ ଯାଇ ବାହାରେ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ପାରିବାର ଅଧିକାରଟି ସମ୍ଭବ ହୁଏ । ନହେଲେ ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ଚୋର ଆଉ ପୁଲିସ୍ ଗୋଡ଼ାଗୋଡ଼ି ହେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେଥିରେ କେଉଁ ଛନ୍ଦ ଥାଏ ?

୧ । ୮ । '୭

ଫେରଆସିବାଟା ବଡ଼ କଷ୍ଟ

ସୁଖ ଆଉ ଦୁଃଖ, ଆନନ୍ଦ ଆଉ ନିରାନନ୍ଦ—ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ନଦୀଟି ବହିଯାଉଛି ବୋଲି ବୃଦ୍ଧତତ୍ତ୍ୱମଣ୍ଡମାନେ କଳ୍ପନା କରିଛନ୍ତି, ସେହି ନଦୀଟିର ନାମ ହେଉଛି ବୈତରଣୀ ନଦୀ । ଏହି ନଦୀର ସେପାଖରେ ସୁଖ, ଆନନ୍ଦ; ଆଉ ଏପାଖରେ ସବୁଯାକ ଦୁଃଖ, ସବୁଯାକ ନିରାନନ୍ଦ । ସେଇଥିପାଇଁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନଦୀଟିକୁ ପାରହୋଇ ଯିବାକୁ ମନ କରୁଥାଉ । ସୁଖ ଆଉ ଆନନ୍ଦ ସବୁଯାକ ସେପାଖରେ, ଏଠାରେ କିଛି ନାହିଁ । ଏଠାରେ ତ ଖାଲି ଜଞ୍ଜାଳ, ବନ୍ଧନ । ବନ୍ଧନ ଗୁଡ଼ାକ ଗଲେ ଯାଇ ମୁକ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଘାଇ

ତେବେ ଯାଇ ଆମର ଅସଲ ନମାଜଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବା । ସେହି ଥାନରେ ଆମର ଡୋର ସବୁର ସହିତ ଲଗି ରହିଛି । ସେଇଥାନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିପାରିଲେ ଆମ ପୋଷାକୀ ପନ୍ଥରମାନଙ୍କର ବିରକ୍ତି ଓ ବୈରାଗୀମାନେ ଏକ ସକଳାନୁରାଗ ମଧ୍ୟକୁ ବିକଶିତ ହୋଇଉଠନ୍ତି,—ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାନ୍ତି । ଆମ ଅସଲ ଜପର ଥାନ ଠିକ୍ ସେଇଠି । ଆସଲ ସମର୍ପଣର ଥାନଟି ମଧ୍ୟ ସେଇଠି । ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ସାଧି ହୋଇ ପାରିଲାନାହିଁ ବୋଲି ନୁହେଁ, ସବୁ ଯାକ ବାଟ ସାଧି ହୋଇଯିବା ପରେ ଯାଇ ଆମକୁ ସେହି ଥାନଟିର ଠାବ ମିଳେ ସେତିକିବେଳେ ବାହାର ଆଉ ଭିତର ଆମର ସବୁ କିଛି ହିଁ ଜପଯୋଗରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ସେତେବେଳେ ଜପ ଯାବତୀୟ ନିୟମର ବାଡକୁ ଡେଇଁ-ଯାଏ । ସ୍ୱଭାବରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଏହି ଅବସ୍ଥାକୁ ସନ୍ଥମାନେ ଅଜପା ଜପିବା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।

ଗୋଟିଏ ସ୍ତରକୁ ଆସି ଆମର ଯାବତୀୟ କର୍ମ, ଯଜ୍ଞରେ ପରିଣତ ହୁଏ ବୋଲି ଗୀତାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି । ଗୋଟିଏ ସ୍ତରକୁ ଆସିଲେ ସକଳ କର୍ମ ଏକ ଅନୁରାଗରେ ମଧ୍ୟ ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ । ଅନୁରାଗ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମର ଯାବତୀୟ ଜୀବନକ୍ଷଣ ଜପରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ସେତେବେଳେ ଜପର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଚେତନାର ବସ୍ତୁତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ସେଥିରୁ ଦେହ ମଧ୍ୟ ବାଦ ପଡ଼ିଯାଏ ନାହିଁ । ସେହି ଜପର ଅଧିକାର ଲାଭ କରି ମଣିଷ ସକଳ ଅନୁରାଗର ସନ୍ତକ ହୋଇରହେ । ସେହିପରି ଏକ ସନ୍ତକରୂପେ ହିଁ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିଥାଏ ।

୧ । ୯ । ୮୭

ହୃଦୟର ହିଁ ଡେଣା ଅଛି

It is the heart that has wings, not the head.—

[ମାତୃ-ରଚନାବଳୀ (ଇଂରାଜୀ), ୧୪ଶ ଖଣ୍ଡ, ୧୯୮୦, ପୃଷ୍ଠା—୩୭୫ ।

ହୃଦୟର ଯେ ଡେଣା ଅଛି, ତାହା ଆଉଜଣେ ମଣିଷକୁ ଡାକିକରି ଦେଖାଇ ଦେଇ ହୁଏନାହିଁ । ଡେଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ; ଦୁଃଖରେ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ, କାହାକୁ ନିଜର ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବାବେଳେ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ । ଡେଣା ଦେଇ ଦେଖିଲେ ଦୂରଗୁଡ଼ାକ ବି ନିକଟ ବୋଲି ଅନୁଭୂତ ହୁଅନ୍ତି, ହାତ-

ଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲାଇ ଆଣିଲା ମାତ୍ରକେ ତାହାର ଚରଣ ସ୍ପର୍ଶ କରି ଆସିଲାପରି ମନେହୁଏ । ଡେଣା ଲାଗିଲେ ସଂସାରରେ ଆଉ କେହିହେଲେ ପରବୋଲି ମନେ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ,—ଅପର ବୋଲି ଆଉ କେହି ରହନ୍ତିନାହିଁ ।

ଅନେକ ମଣିଷ ଏପରି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ସତକୁସତ ଆଉ ତାହାର ହୋଇପାରିବେ ବୋଲି ଆକୁଳ ହେଉଥାନ୍ତି, ମାତ୍ର ଆପେ ତାହାଙ୍କୁ ଆପଣାର କରି ପାରନ୍ତିନାହିଁ ବୋଲି ମୋଟେ ତାହାର ହେଲେ ହୋଇ ପାରନ୍ତି-ନାହିଁ । ଏହି ମଣିଷମାନେ ହିଁ ହୃଦୟଟାକୁ ଲୁଚାଇ ମସ୍ତିଷ୍କଟାକୁ ଦେଖାଇ ହେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଘର ବାରନ୍ତି, ସଙ୍ଗ ବାରନ୍ତି, ସ୍ପର୍ଶ ବାରନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନେ ଆପଣାର ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣା ପାଖରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସୁଦ୍ଧା ଢାଙ୍କୁଣୀଟିକୁ ଖୋଲି ଆପଣାର ସବୁଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖିବାଲାଗି ମୋଟେ ସାହସ କରି ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ଢାଙ୍କୁଣୀ ନ ଖୋଲି ପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଡେଣାର ସମ୍ବାଦଟି ମଧ୍ୟ ପୁଣି କିପରି ମିଳିପାରିବ ? ତେଣୁ ସେମାନେ ସେହି ଢାଙ୍କୁଣୀ ଭିତରେ ରହି ହିଁ ଶୁଦ୍ଧ ଅଶୁଦ୍ଧ, ଭଲ ମନ୍ଦ ଓ ଅସନା ଏବଂ ବାସନାର ବିଚାର କରୁଥାନ୍ତି । ସେହି ଢାଙ୍କୁଣୀଟିକୁ ମସ୍ତିଷ୍କ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ଘରଟି ଭିତରେ ମସ୍ତିଷ୍କଟିକୁହିଁ ରଜାକରି ବସାଇ ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ କଣ ହୃଦୟ ବୋଲି କିଛି ନଥାଏ ? ଯଦି ଥାଏ, ତେବେ ତାହା କେଉଁଠାରେ ରହିଥାଏ ? ହୃଦୟଟିକୁ ସେମାନେ ଲୁଚାଇ କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ହୃଦୟଟିକୁ ଡରୁଥାନ୍ତି ବୋଲି ତାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ହୃଦୟଟିକୁ ବାହାରକୁ ଆଣିଲେ ଠୋ'କିନା ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ ବୋଲି ସେଇଟିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଯିଏ ସତକୁ ସତ ପାଖକୁ ଆସିବ, ସିଏ ପୁଣି ଧରା ପଡ଼ିବନାହିଁ କିପରି ? ଚିହ୍ନା ଦେଲେ ସିନା ପାଖକୁ ଆସିବା ସମ୍ଭବ ହେବ ! ଚିହ୍ନା ଦେଇ ପାରିଲେ ନିଜର ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅସଲ ଚିହ୍ନାଟି ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ । ନିଜକୁ ସେହି ଅସଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ନିଜର ଡେଣାଗୁଡ଼ିକରୁ ନିଜକୁ ଚିହ୍ନିବା । ଅର୍ଥାତ୍, ନିଜର ହୃଦୟଟିକୁ ହିଁ ଯାବତୀୟ ଚିହ୍ନାରେ ସବା ଆଗରେ ଉନ୍ମୋଳିତ କରି ଧରିଥିବା । ଅସଲ ବନ୍ଧୁର ଭେଟ ଏହି ହୃଦୟ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ହୁଏ,— ଅସଲ ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକ ସେହି ହୃଦୟର ଭୂମିରେ ହୋଇଥାଏ । ନିଜ ଭିତରେ ଥିବା ଡେଣାଟି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ସଂସାର ଭିତରକୁ ବାହାରିଲେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଡେଣାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସଫା ହୋଇ ଦିଶିବାକୁ ଲାଗେ । ସେତେ-ବେଳେ ମଝିରେ ଆଉ କୌଣସି ଢାଙ୍କୁଣୀ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏନାହିଁ ।

୧୫ । ୯ । ୮୬

ବାଞ୍ଛିଲେ ଜପିବା ସହଜ ହୁଏ

ଆସନଟି ଭିତରେ ରହିଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କରିବା ଲାଗି ଆଉ ବିଶେଷ କୌଣସି ଆୟୋଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ବିଶେଷ କୌଣସି କସରତ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡେ ନାହିଁ । ଅସଲ କେନ୍ଦ୍ରଟିକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଠାବ କରିପାରିଥିଲେ ବାହାରେ ଆଉ ଅଠରଟା ପ୍ରତୀକ ଭିତରେ ସେହି କେନ୍ଦ୍ରକୁ ମୋଟେ ଖୋଜି ବୁଲିବାକୁ ପଡେନାହିଁ ।

ତେଣୁ ଜୀବନରେ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିନେବାକୁ ହୁଏ । ଯିଏ ନିଜ ପାଖରେ ଅପ୍ରମତ୍ତ ହୋଇ ବସି ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିକୁ କରିନେଇଛି, ସିଏ କେନ୍ଦ୍ରଟିକୁ ପାଇବାରେ ସତକୁ ସତ ସମର୍ଥ ହୋଇଛି, ଆଉ ସମସ୍ତେ କସରତ କରୁଛନ୍ତି, ନିଜର ଠାକୁରଟିକୁ ଅନ୍ୟମାନେ ମାନୁଥିବା ଠାକୁରଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ତୁଳନା କରୁଛନ୍ତି,— କେତେ ଫୁଲେଇ ହେଉଛନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ରଟି ନ ପାଇଥିଲେ ଏହିପରି କୋଳାହଳ କରିବାକୁ ଭାରି ମନହୁଏ । ମୁଁ ଯେ ସତକୁ ସତ କ'ଣ ନା କ'ଣଟିଏ ପାଇଛି, କୌଣସି ନା କୌଣସି ବିଧିର ଆଚରଣ କରି ସେତେବେଳେ ଜନ ପାଖରେ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ପଡୁଥାଏ । ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ନପାରିଲେ ଆଦୌ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଉନଥାଏ ।

ଆମର ବଞ୍ଚିବା ଯେଉଁ ଭୂମିରେ, ଆମର ଜପିବା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ଭୂମିରେ । ଜୀବନରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏତିକିମାତ୍ର ସତ । ଆଉ ସବୁକିଛି ବାହ୍ୟ, ସବୁକିଛି ବେଶ । ଆମ ଅନେକଙ୍କର ବଞ୍ଚିବା ହେଉଛି ବାହ୍ୟ ଭୂମିରେ, ତେଣୁ ଯାବତୀୟ ଅବଲମ୍ବନ ମଧ୍ୟ ସେହି ବାହ୍ୟ ଭୂମିରେ । ଯାବତୀୟ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ବି ବାହ୍ୟ ଭୂମିରେ । ଆଜି ଆମେ ମନ କଲେ ଆମର ବଞ୍ଚିବାଟି ମଧ୍ୟ ସତକୁ ସତ ଏକ ଜପିବାରେ, ଏକ ସତତ ବାଟ ଚାଲିବାରେ ଓ ସତତ ଛୁଇଁକରି ରହିବାରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବ । ଆମେ ଯାହାକୁ ବାର ଆୟୋଜନରେ ଭେଟିବୁ ବୋଲି ବାହାରିଛୁ, ସିଏ ଆମକୁ ସତକୁ ସତ ଛୁଇଁକରି ରହିଛି; ଆମର ବାହାର ଏବଂ ଭିତରକୁ ଗୋଟିଏ ଅନୁରାଗରେ ପରିଣତ କରି ରହିଛି । ସିଏ ଆମପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ଆମେ ଖାଲି ଯଥାର୍ଥ ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିକୁ କରିପାରିଲେ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଛିଅଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବା । ସେହି ଛିଅଟି ହେଉଛି ଚେତନାର ଛିଅ, ଏକାତ୍ମକତାର

ଖିଅ । ସେହି ଖିଅଟିର ବୋଲ ମାନି ବାଟ ଚାଲିଲେ ଆମର ସକଳ ଭୟ ଦୂର ହୋଇଯାଏ, ଯାବତୀୟ ଅସମର୍ଥତା ବିଦା ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ସବୁ ସହଜ ହୋଇଯାଏ । ଏହି ସହଜ ହେବାରୁ ସମର୍ପଣର ଅନ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନଟି ମଧ୍ୟ ହାତପାଆନ୍ତାକୁ ଆସେ । ସମର୍ପିତ ମଣିଷ ଲାଗି ସବୁକିଛି ସ୍ୱାଭାବିକ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ତାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କୌଣସି କସରତ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଏହି ମୃଣ୍ମୂର୍ତ୍ତିଟି ମଧ୍ୟ ଦେବ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ ।

୧-୧୦-୮୬

ଯଦି କିଛି ଅସୁବିଧା ଦେଖାଦିଏ…

ଯଦି କିଛି ଅସୁବିଧା ଦେଖାଦିଏ, ତେବେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ନାମ ଜପ କରିବି । ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କୁ ଡାକିବି, ତାଙ୍କର ଶରଣ ନିବି । ଏ କଥା ପୁରାତନ ଧାରାର ଯାବତୀୟ ଧର୍ମରେ କୁହାହୋଇ ଆସିଛି । ନାନା ଉପମା ଓ ଉଦାହରଣ ଦେଇ କୁହାହୋଇ ଆସିଛି । କୁମ୍ଭୀର ଆସି ଗୋଡ଼କୁ କାମୁଡ଼ିଥିବା ଗଜର କଥା କୁହାଯାଇଛି, ବ୍ୟାଧର ଘେରରେ ପଡ଼ିଥିବା ମୃଗୁଣୀ କଥା କୁହାଯାଇଛି, କୁରୁସଭା ତଳେ ଦୁଃଶାସନର ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଥିବା ଦ୍ରୌପଦୀ କଥା କୁହାଯାଇଛି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଏକ ନସ୍ୱଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥା ଭିତରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇବାଲାଗି ତାଙ୍କୁ ଡାକିଥିଲେ । ଭଗବାନ ସଙ୍କଟବେଳେ ସହାୟ ହୁଅନ୍ତି, ଭକ୍ତମାନେ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଲେ ଭଗବାନ ସବୁ କାମ ଛାଡ଼ି ଭକ୍ତର ପରିତ୍ରାଣ ଲାଗି ବାହାରି ଆସନ୍ତି । ଏସବୁ ପୁରୁଣା କଥା । ପୁରୁଣା ସଂସାରର ଯାବତୀୟ ଧର୍ମ ଓ ପୁରାଣରେ ଏହିସବୁ କଥା ଏବଂ କାହାଣୀମାନ ମାଳମାଳ ହୋଇ ରହିଛି । ମାଳିକା ପରି ଲେଖାହୋଇ ରହିଛି ।

ଯେଉଁମାନେ ଅସୁବିଧା ସମୟରେ ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ନ୍ତି, ସେମାନେ ନ୍ୟାୟତଃ ତଥାକଥିତ ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ସମୟରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ସମୟ ପଡ଼ିଲେ ଡାକନ୍ତି, ନିର୍ଘଣ୍ଟ ଅନୁସାରେ ଲୋଡ଼ନ୍ତି, ରୁଟିନ୍ ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କର ନାମକୁ ସ୍ମରଣ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ନିଜପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ନ୍ତି । ତାଙ୍କପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ିବା, ତା'ର ସବାମୂଳ ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଜୀବନରେ ସତତ ଓ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ତାଙ୍କରି ଭିତରେ ବାସ କରିବା,—ବିଶ୍ୱଲାଗି ସେଇ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ

କରି ରଖିଥିବା ନିସ୍ତଦ୍ଧତି ଲାଗି ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଜୀବନ ସକାଶେ ଅସୁବିଧା ଓ ସୁବିଧା ବୋଲି ଦୁଇଟା ଅଲଗା ଅଲଗା ସମସ୍ତ କେବେହେଲେ ନଥାଏ । ସୋପାନ ଉଠିବା ଲାଗି ସଂକଳ୍ପ କରି ଆସିଥିବା ମଣିଷର ପୁଣି ଅସୁବିଧା ବୋଲି କ'ଣ କାହିଁକି ରହିବ ? ସିଏ କେବେହେଲେ ସାମିଲ୍ ହୁଏ ନାହିଁ, କେବଳ ମାଗିବ ବୋଲି ମାନ କରି ମନ୍ଦିରକୁ ଆସିଥାଏ ଓ ଦୂରରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ନିଜପାଇଁ ଏଇଟା ବା ସେଇଟା ମାଗିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଏକଥାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, କେବଳ ସେଇ ନାନା ଅସୁବିଧା ଭିତରେ ରହିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ।

ମାତ୍ର, ସିଏ ତାଙ୍କର ବେଢ଼ିଟି ଭିତରେ ରହି ବାଟ ଚାଲୁଥାଏ; ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତାକୁ ତଥାକଥିତ ଅସୁବିଧାମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଆହ୍ୱାନ ପରି ଓ ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ମୂହୂର୍ତ୍ତି ପରି ଅନୁଭୂତ ହେଉଥାନ୍ତି । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତିଟି ହେଉଛି ଆଗକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୋପାନ ଉଠିଯିବାର ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ତାହାର ସୁଯୋଗ ନେବାକୁ ହୁଏ । ସିଏ ସମ୍ମତ ହୋଇ ସାରିଛି, ତଥାକଥିତ ଅସୁବିଧା ଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନ ତା'ର ପାଖେ ପାଖେ ରହିଥାନ୍ତି; ସିଏ ଶକ୍ତି ରୂପେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥାନ୍ତି, ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇ ବଳ ଦିଅନ୍ତି । ତେଣୁ କେବଳ ଦୁଆରଟିକୁ ଖୋଲି ଦେବାକୁ ହୋଇଥାଏ,—ସହାୟ ଲାଗି ଡାକିବାକୁ ମନେ ହିଁ ପଡ଼େନାହିଁ ।

୧୫ । ୧୦ । ୮୬

କର୍ମବାଦୀ ଅହଂବାଦୀ

Karma is the result of the actions of the ego, and it is only when the ego abdicates that karma is dissolved.— [ମାତୃରଚନାବଳୀ (ଇଂରାଜୀ), ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ, ୧୫ଶ ଖଣ୍ଡ, ୧୯୮୦, ପୃଷ୍ଠା—୩୧୩]

ଭିତରେ ଅହଂ ରାଜା ହୋଇ ବସିଥାଏ, ତେଣେ ବାହାରେ ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡ଼ାକିବାରେ ଲାଗିଥାଉ ଏବଂ କର୍ମଗୁଡ଼ାକର ଖଣ୍ଡନ ହେଲାନାହିଁ ବୋଲି କାର ସନ୍ତର୍ପଣରେ ବାହୁନି ହେବାରେ ଲାଗିଥାଉ । ଭିତରେ ଅହଂଟାହିଁ ଅସଲ

ଗଣ୍ଠି ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ବାହାରେ ଆମେ ତଥାପି କେତେ ପ୍ରକାରର ଶୁଚିତା, ଧାର୍ମିକତା ଓ ନିୟମନିଷ୍ଠାକୁ ଯୋଡ଼ିଣି ପରି କରି ସେହି ଗଣ୍ଠିଟିକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଥାଉ । ବାହାରେ ମନ୍ଦିର ତୋଳୁ, ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ଭୁବନ କମ୍ପାଉ,—କାରଣ, ଭିତରର ଗଣ୍ଠିଟିକୁ ଖୋଲିବା ସକାଶେ ମୋଟେ ମନ କରୁନଥାଉ ।

ଭାରତବର୍ଷୀୟ ଧର୍ମଭାବନାରେ କର୍ମଟାକୁ ହିଁ ସର୍ବବଳିଷ୍ଠ ବୋଲି ବୁଝା-ହୋଇ ଆସିଛି । ଆପଣା ଆପଣାର କର୍ମକୁ ଅବଶ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ଘୋଷାରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ପ୍ରାୟ ଅବଧାନଙ୍କର ଏକ ବାକ୍ୟ ପରି ଆମକୁ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଆପଣା କର୍ମଟାକୁ କାଟି ଆଗକୁ ବାହାରି ଯିବାର ଉପାୟଟି ଯେ ଆମ ନିଜ ପାଖରେ ରହିଛି, ଚଳଣି ମାର୍ଗ, ଚଳଣି ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଚଳଣି ଗୁରୁମାନେ ସେ କଥାଟିକୁ ମୋଟେ ସେପରି ସ୍ପଷ୍ଟ କରି କହିନାହାନ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କୁ ଅକିଞ୍ଚନ ଓ ଶକ୍ତିହୀନ କରି ରଖିବାକୁ ସମ୍ଭବତଃ ସେପରି କରାଯାଇଛି ।

ଅସଲ ଗଣ୍ଠି କର୍ମ ନୁହେଁ, ଅସଲ ଗଣ୍ଠିଟି ହେଉଛି ଅହଂ । ଆମ ଭିତରର ଅହଂବାଘ ହିଁ ନାନା ସୃତର କରି ଆମ ଭିତରର କର୍ମବାଘଟିକୁ ଏତେ ଟେହ୍ଲା କରି ରଖିଛି । ତେଣୁ, ବାହାରେ ପଚିଶ ପ୍ରକାରର ଅଭିନୟରେ ପଚିଶ ପ୍ରକାରର କୃଚ୍ଛ୍ର କଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କର୍ମ କଟି ପାରୁନାହିଁ । ଗୋଡ଼ଗୁଡ଼ାକରେ ବେଡ଼ୀ ପଡ଼ି ରହିଛି । ଆମକୁ ନିମିତ୍ତ କରି ପୁରୁଣା ସଂସାରଟା ଚଉକସ ହୋଇ ଚାଲିଛି । ଅଥବା, ଏହି ପୁରୁଣା ସଂସାରଟିକୁ ନିମିତ୍ତ କରି ଅହଂଟା ହିଁ ଆମ ଜୀବନର ଜଙ୍ଗଲରେ ସିଂହ ହୋଇ ବସିଛି, ଆମକୁ ସିଂହ ପରି ଶାସନ କରୁଛି । ଅହଂଟାକୁ ସିଂହାସନ ଉପରୁ ହଟାଇ ଦେବା,— ସେକାମ ଭଗବାନଙ୍କର ନୁହେଁ, ସେହି କାମଟି ଆମର । ତେଣୁ ଆମ ଜୀବନରେ କର୍ମର କଷଣଗୁଡ଼ାକ କଟିଯାଇ ପାରିବାର ଚାବିକାଠି ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ହାତରେ । ସେଇ ଅସଲ କଥାଟି ନିମନ୍ତେ ରାଜି ହୋଇନପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ କେତେ ନା କେତେ ସଉକମାନରେ ଧାର୍ମିକତାର ଆୟୋଜନମାନ କରୁଥାଉ, କେତେ ସଉକମାନରେ ବାହୁନ ହେବାକୁ ମନ କରୁଥାଉ । କିନ୍ତୁ ଅସଲ କୁଞ୍ଚିଗୁଡ଼ିକୁ କାନି ଭିତରେ କେତେ ଜବର କରି ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଉ । ଅସଲ କବାଟ-ଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲିବା ଲାଗି ମୋଟେ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଉନଥାଉ । ଆମ ଭିତରର ଅହଂ-ବାଘଟି ଏବଂ ଆମ ବାହାରର କର୍ମବାଘଟି,—ଏମାନେ ଆମକୁ କେତେ ସୁଖରେ ଭୋଗ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଦେଉଳର ଆଲୁଅଗୁଡ଼ାକ ଆଖି ଝଲସାଇ ଦେଉଥାଏ, ଭିତରେ ଅନ୍ଧାର ଘୋଟି ରହିଥାଏ ।

୧ । ୧୧ । ୮୬

ରକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ ଭକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ

ସମ୍ପର୍କ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ରହିଛି । ସେଥିଭିତରୁ ସ୍ଥୂଳତମ ସମ୍ପର୍କ ହେଉଛି ରକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ । ଇତିହାସର ପ୍ରାୟ ଆଦିକାଳରୁ ମନୁଷ୍ୟ ରକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ ଉପରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଆସିଛି । ମୁଁ ଯେଉଁ ବଂଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛି, ସିଏ ହେଉଛି ମୋର ବଂଶ । ତେଣୁ ମୁଁ ହେଉଛି ସବାଆଗ ତା'ର । ଆଗେ ରାଜାମାନେ ନିଜ ନିଜର ବଂଶକୁ ନେଇ ଏତେ ଗର୍ବ ଓ ଗୌରବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଯେ, ଏକାବେଳେକେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିମ୍ବା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅନୁସାରେ ତାହାର ନାମକରଣ ନ କଲେ ସେମାନଙ୍କର ମନବୋଧ ହେଉ ନ ଥିଲା । ସାନ ବା ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନେ ମଧ୍ୟ ଅବିକଳ ରାଜାମାନଙ୍କ ପରି ନିଜ ନିଜ ବଂଶ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିଆସିଛନ୍ତି ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ପ୍ରଧାନତଃ ଆପଣାର ବଂଶଟିକୁ ହିଁ ନଠ କରି ଧରି ଜୀବନଧାରଣ କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ଅଧିକାଂଶଙ୍କର ସୁଖ, ଦୁଃଖ, ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ସାଧନାମାନ ସେହି ରକ୍ତର ସମ୍ପର୍କକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଉଛି । ମଣିଷ ଅଧିକ ସଭ୍ୟହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ସମ୍ପର୍କଟି ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ମୋ ଦେଶ, ମୋ ଜାତି, ମୋ ଭାଷା, ମୋ'ର ଧର୍ମ ଅଥବା ମୋ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇପାରିଛି । ଅନେକ ସମୟରେ ଆମ ଠାକୁରମାନେ ମଧ୍ୟ କାଠ୍ଗଣ୍ଡି ହୋଇ ଆମର ସେହି ବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଆସି ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି । "ମୋ ଜାତି ବଡ଼, ମୋ ଧର୍ମ ବଡ଼, ମୋ'ର ସଂସ୍କୃତି ବଡ଼; ତେଣୁ ଅନ୍ୟମାନେ ନ୍ୟୂନ" କଥାଟିକୁ ଏଯାଏ ଟାଣିନେଇ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସମ୍ପର୍କ ଭିତରେ ବିଷ ଆଣି ପୂରାଇ-ଦେବାକୁ ଆମ ଭିତରୁ ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହୀମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ବେଶୀ ବେଳ ଲାଗିନାହିଁ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପର୍କ ହେଉଛି ଭକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ । ଜୀବନରେ ଆତ୍ମୀୟତା ବଢ଼ିଲେ ମଣିଷ ଏହି ଅନ୍ୟ ସୋପାନଟି ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ଏସବୁ,— ଧର୍ମ, ଜାତି, ଦେଶ, ବଂଶ,— ଏସବୁ ମୋ'ର କିଛି ନୁହେଁ, ଏସବୁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଭେଶ । ଯିଏ ଏହି ସବୁକିଛି ଉପରେ ରହି ଜଗତକୁ ଆତଯାତ କରୁଛି, ତା'ଆଖିରେ ଏସବୁ କିଛି ନାହିଁ । ମଣିଷକୁ ମଣିଷ ସହିତ ଏକାଠି ବାନ୍ଧିରଖିଥିବା ସେହି ଅସଲ ଡୋରଟିକୁ ଚିହ୍ନିବା,— ସେହି ଡୋରଟିକୁ ନିଜର ଜୀବନ ଭିତରେ ଓ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ଅନୁଭବ କରିବା,— ସେଇଟି ହେଉଛି ଭକ୍ତ । ଭକ୍ତରେ ମୋ'ର ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ, ସବୁକିଛି ହେଉଛି ତା'ର । ତେଣୁ ଅସଲ ସମ୍ପର୍କ ହେଉଛି ଆତ୍ମୀୟତାର

ଜାତୀୟ ପଦୋନ୍ନତି ଉପ ପୁସ୍ତକ
ସଂଖ୍ୟା ୧୯୯

ସମ୍ପର୍କ । ବଂଶ ବା ଭକ୍ତର ସମ୍ପର୍କ ଭିତରେ ଗୁରେଇ ତୁରେଇ ହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଏହି ଅନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କଟିର ଇଲାକା ଭିତରେ ଆଦୌ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବା ନାହିଁ । ତେଣୁ ପାହାଚ ଉଠିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପାହାଚ ଉଠିଲେ ଯାଇ ଭେଟ ହେବ । ପରସ୍ପର ସହିତ ଲାଗିଥିବା ଅସଲ ଡୋରଗୁଡ଼ିକୁ ସେତିକବେଳେ ଯାଇ ଆବିଷ୍କାର କରିହେବ । ଜୀବନର ଅସଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସେତିକବେଳେ ମିଳିବ ।

୧୫ । ୪ । ୮୭

କରୁଣାର ଶକ୍ତି

ତାଙ୍କ କରୁଣାର ଆଉ ଗୋଟିଏ ନାମ ହେଉଛି ଶକ୍ତି । ଶକ୍ତି ଭିତରେ ଥାଏ, ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ; ତାଙ୍କର କରୁଣା ହେଲେ ତାହା ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । କରୁଣା ହେଲେ ଭିତରକୁ ବାଟ ଫିଟିଯାଏ । ଭିତରର ସବୁକିଛି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ଯାହା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତାହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇଯାଏ ।

ଆଗେ ରାଜାମାନେ ଅନୁଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ସେହି ଅନୁଗ୍ରହକୁ ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ କାକୁସ୍ଥ ଓ ଦୀନ ଭାବରେ ଡାକିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ଅନେକ ସମୟରେ ଆପଣା ଦୀନତାଗୁଡ଼ାକର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । ମାତ୍ର ଯିଏ ସକଳ ଭୁବନର ରାଜା, ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରୀତି ହେଉଛି ଏକାବେଳକେ ଅନ୍ୟ ରକମର । ସେହି ରୀତି ଅନୁସାରେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାକୁ ହୁଏ,--- ସକଳ ପ୍ରକାରର ଦୀନତାକୁ ପରିହାର କରିବାକୁ ହୁଏ । ଭୟ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଯାଇ ଦୂରତା କଟେ । ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାର ଯାବତୀୟ ଫିସାଦ କଟିଗଲେ ଯାଇ ଦ୍ୱାର ଖୋଲେ । ଆମେ ନିଜେ ଠିଆ କରାଇ ରଖିଥିବା ପାଚେରୀଗୁଡ଼ାକ ଭାଙ୍ଗିଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଆପଣା ବିଷୟରେ ରହିଥିବା କେତେ ମିଛ ଲଜ୍ଜା ଚୁଲିକୁ ଯାଏ । ସତେଅବା ତାଙ୍କୁ ଛୁଇଁପାରିଲା ପରି ମନେହୁଏ । ଆପଣା ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ଭେଟ ହୋଇଯାଏ । ସେହି ଭୟ ଭାଙ୍ଗିଯିବା, ଲଜ୍ଜା କଟିଯିବା ଓ ଭେଟ ହୋଇଯିବା — ତାହା ହିଁ ତାଙ୍କର କରୁଣା । ତା'ପରେ ଜୀବନରେ ଦୀନତା ବୋଲି ଆଉ କିଛି ହେଲେ ରହେନାହିଁ । ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ଶକ୍ତିରହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଲୀଳା କ୍ରମେ ଅତିକ୍ରମ କରିହୁଏ ।

ତାଙ୍କର କରୁଣା ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କର କାମଲାଗି, ଆମକୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିନେବା ଲାଗି । ତେଣୁ, ଯିଏ ସେହି କରୁଣାକୁ ଲାଭ କରେ, ସିଏ ଆଉ ଅଯୁ ହୋଇ

ବସିପାରେନାହିଁ । ତା'ର ଜୀବନରେ ଏକ ଉପନସ୍ଥକ ହୋଇଯାଏ । ସିଏ ଭୁଛା ନିଜଲାଗି ଆଉ କିଛୁହେଲେ କାମନା ବା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଯାଏନାହିଁ । ସମଗ୍ର ଜଗତଟା ତାକୁ ଜନନୀର ଘରପରି ଲାଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ଜନନୀଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ସନ୍ତାନର ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କୋଉଠି କ'ଣ ହାସଲ କରିବା କିମ୍ବା ଅଧିକାର କରିବାର ରହିଛି ? ତେଣୁ ଜୀବନର ଅସଲ ନିଷ୍ପତ୍ତିଟି ସେଇଠାରେହିଁ ହୋଇଯାଏ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ମତି ସହିତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଯାଏ । ତା'ପରେ କେହି ତାକୁ ବାଧ କରନ୍ତି ନାହିଁ, କେହି ବୁଝାଇବାକୁ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଅମୁକ ସୁଖ ଅଥବା ଅମୁକ ଫଳ ମିଳିବ ବୋଲି ତାକୁ ଆଉ ଫୁସୁଲାଇବା ବି ଦରକାର ହୁଏ ନାହିଁ । ସିଏ ଆପେ ଆପେ ବାଟ ଚାଲେ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶକ୍ତିର ସହିତ ବାଟ ଚାଲେ; ଯାହାର ଶକ୍ତି, ତାଙ୍କର ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

୧ । ୫ । ୮୨

ଅସଲ ଘର ସଂସାର ପାଇଁ

ଆମର ଘର ଓ ଆମ ସଂସାର ଭିତରେ ସର୍ବଦା କେତେ ନା କେତେ ବିବାଦ ରହିଛି, କେତେ ବାଦ ବି ରହିଛି । ଆମେ ଭାବୁଛୁ ଏହି ସଂସାର ହେଉଛି ଭଗବାନଙ୍କର, ମାତ୍ର ଏହି ଘର ଆମର । ସଂସାର କଥା ଭଗବାନ ବୁଝିବେ, ମାତ୍ର ଆମର ଏହି ଘରଟିର କଥା ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିବୁ । ଭଗବାନ ଯେତେବେଳେ ଏହି ସଂସାରର ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଘରେ ଆମକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସିଏ ଆମ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ସେହି ଘରଟିର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ନ୍ୟସ୍ତ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆମ ନିଜ ବୁଦ୍ଧିରେ ଆମେ ଏହି ଘର ବିଷୟରେ ସବୁ ବୁଝିବା । ଏହି ଘରଟିକୁ ନେଇ ଆଣି ଥୋଇ ଜାଣିଲେ ଯାଇ ସଂସାରକୁ ଆସି ଆମେ ଆମର ଅସଲ ଦାୟିତ୍ୱଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ତୁଲାଇ ପାରିଲୁ ବୋଲି ଜାଣିବା । ସଂସାର ଭଗବାନଙ୍କର, ତେଣୁ ସିଏ ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିରେ ସଂସାରର ସବୁକିଛୁ ଅବଶ୍ୟ ତୁଲାଇବେ । ସେଥିରେ ଆମର ଆଦୌ କିଛୁ ଭାବିବାକୁ ନାହିଁ । ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମ ଭିତରୁ ଅନେକ ଘରମୁହାଁ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସଂସାର ଲାଗି ସତେଅବା ଆଖି ବୁଜିଦେଇଥାନ୍ତି ।

ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ କ୍ରମେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏପରି ଏକ ସ୍ଥିତିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁଣି, ଯେତେବେଳେ କି ସଂସାର ହଜିଯାଉଛି, ମାତ୍ର ଆମେ ଆମର

ନିଜ ନିଜ ଘରଗୁଡ଼ିକୁ କେତେ ଆଡ଼ମ୍ବର ଅହଙ୍କାର ସହିତ ସାଇତି କରି ରଖିବା-ଲାଗି ନିତି କଳବଳ ହେବାରେ ଲାଗିଛୁ । ସଂସାର ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ଯାଉଛି, କିନ୍ତୁ ଆମର ଘରମାନେ ସତେଅବା ମୁଣ୍ଡରେ ମୟୂରପକ୍ଷୀ ଖୋସି ନାଚିବାକୁ ମନ କରୁଛନ୍ତି ।

ମାତ୍ର ଅସଲ ଘର ହେଉଛି ସଂସାର ପାଇଁ । ଘର ଆଉ ସଂସାର ଭିତରେ ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବ୍ୟବଧାନ ନ ରହିଲେ ଯାଇ ଆମର ଘର ଓ ଆମର ସଂସାର ପରସ୍ପରକୁ ନେଇ ପ୍ରକୃତରେ ଶୋଭା ପାଇ-ପାରିବେ । ସଂସାରର ସବୁ କପଟ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ଯିବ । ଆମ ଘର ଓ ଆମ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଲାଗି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଦାଉରେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଛଟପଟ ହେଉଥିବେ ଏବଂ ଆମେ ଆମ ଘରଟିକୁ ଯେତେମନ୍ତେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ରଖିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମର ଅସଲ ସେର ଓ ମାଣଗୁଡ଼ିକ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଏପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ଆମର ଘର ଓ ସଂସାର ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବାଦ କିମ୍ବା ବ୍ୟବଧାନ ନାହିଁ । ସେହି ସ୍ଥାନଟି ଆମ ଚେତନା ଭିତରେ ରହିଛି ।

୯-୬-୮୬

କହନ୍ତି ନାହିଁ

ଭେଟ ହେଲେ ମୋଟେ କହନ୍ତି ନାହିଁ, ଭଲ ପାଇଲେ ମୋଟେ କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଶାମୁକାଟି ସମୁଦ୍ରଜଳ ଉପରେ ସତେଅବା ପୃଥିବୀର ସବୁଯାକ ଆଗ୍ରହକୁ ଠେଲିକରି ଆପଣାକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରି ରଖିଥାଏ ଏବଂ ଅଭିପ୍ରେତ ଜଳବିନ୍ଦୁଟି ତା'ର ଗର୍ଭ ଭିତରେ ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ସିଏ ଏକାବେଳେକେ ଜଳର ଅତଳତଳକୁ ଚାଲିଯାଏ, ସେଇଠି ତପସ୍ୟା କରେ । ତପସ୍ୟାରେ ଭେଟେ, ତପସ୍ୟାରେ ପାଏ । ସିଏ କଦାପି କୌଣସି କୋଳାହଳ କରେନାହିଁ; ତା' ଜୀବନରେ ଯାହାସବୁ ଘଟିଲା, ତାହାକୁ ସିଏ ଆଦୌ କୌଣସି ଖବରକାଗଜରେ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ ।

ଜୀବନର ଅନ୍ତରଙ୍ଗତମ ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟେ କହି ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁମାନେ ସତକୁସତ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହୋଇ ପାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି,

ହୁଏତ ସେହିମାନେ ହିଁ କେତେ ସରଗରମ ଚଞ୍ଚଳତା ସହିତ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ବିଷୟରେ କେତେ କ'ଣ କହିବେ ବୋଲି ତରବର ହେଉଥାନ୍ତି । ଏତିକି ଟିକିଏ ଶୁଣିଲେ ତାକୁ ଶହେଗୁଣ ବିସ୍ତାରିତ କରି କହନ୍ତି । ହୁଏତ ମୋଟେ କିଛି ହେଲେ ଦେଖି ନ ଥାନ୍ତି । ତଥାପି କେତେ କ'ଣ ଦେଖିଲେ ବୋଲି ବଖାଣି ହେଉଥାନ୍ତି । ଏମାନେ ଚତୁରତାକୁ ହିଁ ଜୀବନରେ ଅସଲ ଠାଣି ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି ।

ଯିଏ ସତକୁ ସତ ଚରଣ ଛୁଇଁବାର ଅଧିକାର ଲାଭ କରେ, କହି ବୁଲିବା-ଲାଗି ତା'ର ହୁଏତ ମୋଟେ କୌଣସି ସମୟ ନଥାଏ । ସିଏ ଆଜ୍ଞା ପାଇଯାଏ, ତେଣୁ ଆଉ କୌଣସି ସମୟ ପାଏନାହିଁ । ଆଜ୍ଞାମାନେ ତା ଜୀବନରେ ତେଣିକି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଆହ୍ୱାନ ରୂପେ ଅନୁଭୂତ ହେବାକୁ ଲାଗନ୍ତି । ଆପଣାର ଅନ୍ତରଙ୍ଗତମ ସମ୍ମତିଘଟଗୁଡ଼ିକରେ ସେହି ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଭୂତ ହେବା ମାତ୍ରକେ ମଣିଷ କେବଳ ଏକ ନିମିତ୍ତ ହେବାକୁ ହିଁ ନିଜର ଏକମାତ୍ର ଧର୍ମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ । ଗ୍ରହଣ କରି ନେବାପାଇଁ ଆଦୌ କୌଣସି କୋଳାହଳ କରିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ତେଣିକି ବାଟ ଚାଲିବା ଓ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି କାମ ନଥାଏ । ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାମ ଲାଗି ମୋଟେ ସମୟ ନଥାଏ ।

ତେଣୁ ପ୍ରକୃତରେ କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଭିତରେ ଫୁଲଟିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଫୁଟି ଉଠିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମୋଟେ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ କେବଳ ସେହି ଫୁଟି ଉଠିବାର ମହିମା ମୁତାବକ ନିଜକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଦୀକ୍ଷିତ କରିନେବାକୁ ପଡ଼େ, ପରିଣୀତ କରିନେବାକୁ ପଡ଼େ । କହିଲେ ସତେଅବା ସବୁ ଫସର ଫାଟି ଯାଏ । ଛୁଇଁବା ସକାଶେ ପାଖକୁ ପାଖକୁ ଆସୁଥିବା ବନ୍ଧୁଟିଏ ଲଜରା ହୋଇ ସତେଅବା ପୁଣି ଦୂରକୁ ପଳାଏ । ଲସ୍ତୁ ଭାଙ୍ଗି ଯାଏ । ତେଣୁ ମୋଟେ କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଆପଣାକୁ କଳାକାର ଭାବିଥିବା ଓ ସେଇଥିରୁ ଆନନ୍ଦ ପାଉଥିବା ଅଳ୍ପଜ୍ଞ ମଣିଷ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କହେ ।

୧୫।୭।୮୭

ଗୁରୁ ବି ବଶ ହୋଇଯାଏ

ସାଧନା କହିଲେ ଯଦି ଜୀବନରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଆବିଷ୍କାରଲାଗି କ୍ରମଶଃ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ବୁଝାଏ, ଯଦି ତାହା ନିଜ ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଭୁଲ

କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ...୫୯୧....
ତାରିଖ...୧୬।୪।୨୦୧୭

ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଆଡ଼କୁ ହିଁ ପାହାଚକୁ ପାହାଚ ଉଠିଯିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ [illegible] ଆମ ଜୀବନରେ ଗୁରୁର ଭୂମିକା ମଧ୍ୟ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇ ପାରୁଥିବା ଉଚିତ । ସଂସାରରେ ସବୁ ଗୁରୁ ସେହି ଭୂମିକାଟିକୁ ତୁଲାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କେତେ ଗୁରୁ ଭାରି ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ଆମକୁ ଅଧବାଟରେ ଅଟକାଇ ଦେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଉପରେ ଆମର ଆଡ଼ମ୍ବରଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ଭିତରେ ଅସଲ ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ଆମ ଗୋଡ଼ତଳୁ ପାହାଚସବୁ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଆମ ଗୁରୁ ମଧ୍ୟ ଆମ ଲାଳସାଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ସତେଅବା ଅଟକି ଯାଇଥାନ୍ତି ।

ହଁ, ଗୁରୁମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ସଂସାରରେ ଥିବା ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ନାନା ଉଚ୍ଚାଟନ ଦ୍ୱାରା ବଶ ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତି । ମନ୍ଦିରଟିଏ ତୋଳାଇବା, ଯଜ୍ଞଟିଏ କରିବା ଅଥବା ଦନଟିଏ ପାଳିବାରେ ସେମାନେ ସେତେବେଳେ କେତେ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାନ୍ତି । ଏହିସବୁ ଉତ୍ସାହରେ ସଂସାରୀମାନଙ୍କୁ ବଳି ଯାଆନ୍ତି । ଯେଉଁ ଗୁରୁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସଂସାରର ସିଠାଗୁଡ଼ାକ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଲାଳସା ହୋଇ ତଥାପି ରହିଯାଇଥାଏ, ସେହିମାନେ ହିଁ ଏହିପରି ଭାବରେ ବଶ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ଆମ ସଂସାରର ବ ପ୍ରମାଦ ବଢ଼ାନ୍ତି ।

ଯିଏ ଯଥାର୍ଥ ଗୁରୁ, ସିଏ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ, ଅନୁରାଗୀମାନଙ୍କୁ ସବାଆଗ ସେମାନଙ୍କର ଅହଂ ଭିତରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସିବା ଲାଗି ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦିଅନ୍ତି । ଆପଣାର ସବୁଯାକ ଗୁରୁପଣିଆ ସିଏ ମୁଖ୍ୟତଃ ସେଇଥିଲାଗି ଲଗାଇ ପାରୁଥାଆନ୍ତି । ତେବେଯାଇ ଆମର ସଂସାରକୁ ମୋହମୁକ୍ତ ଓ ଯଥାର୍ଥଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସିବାରେ ସିଏ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରୁଥାନ୍ତି । ଯାବତୀୟ ଯଥାର୍ଥ ସାଧନା ଆମର ଭୂମିଗୁଡ଼ିକରେ ସଂପ୍ରସାରଣ ଘଟାଇ ଆମର ଚେତନାରେ ତଥା ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟାଇବା ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଅସଲ ଗୁରୁମାନେ ଆମର ଏହି ସଂପ୍ରସାରଣ ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମ ପାଖକୁ ଆସୁଥାନ୍ତି । ଆମେ ଯେଉଁଠି ରହିଛୁ, ନାନାଭାବେ ବାନ୍ଧି ହୋଇରହିଛୁ, ଗୁରୁ ବି ଯଦି ତାହାରି ଭିତରେ ଆମରି ବଶ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମନ କରେ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା କେବଳ ଅନିଷ୍ଟ ହିଁ ହୁଏ । ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ଈପ୍ସିତ ଇଷ୍ଟଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ସେହି ଅନିଷ୍ଟଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ଅଧିକତର ପରିମାଣରେ ଘଟିଛି । ଆମ ଅସଲ ଗୁରୁ ଆମକୁ ସେହି ସବୁ ଅନିଷ୍ଟଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ହିଁ ପ୍ରେରଣା ଦିଅନ୍ତି ।

୧୫।୮।୮୭

ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଭୟ

ସମ୍ପତ୍ତି କାମରେ ଲାଗେ । ମାତ୍ର ଅନେକ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସମ୍ପତ୍ତି ଜମାଇ ରଖିବାକୁ ସତେଅବା ନିଶାପରି ଭଲ ପାଉ-ଥାନ୍ତି । ଏହି ଲୋକମାନେ ସମ୍ପତ୍ତି ପରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଠୁଳ କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ-ଠାରୁ ଅଧିକ ଦେଖିଲେ ଭାରି ଗୌରବ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଯେଉଁ ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କ ପାଖରେ ଅଳପ ସମ୍ପତ୍ତି ରହିଛି, ସେହି ପୃଥିବୀରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଜମା କରିଥିବା ଏହି ଲୋକମାନେ ଆପଣାକୁ ସତେଅବା ଭାରି ଭାଗ୍ୟବାନ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି ।

ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ମୋହ ଜନ୍ମେ, ମଣିଷକୁ ବହୁ ଲୋଭରେ ଆଣି ପକାଏ । ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଈର୍ଷା ଜନ୍ମେ—ଯାହାପାଖରେ ନିଜଠାରୁ ଅଧିକ ରହିଛି, ତା'ପ୍ରତି ଈର୍ଷା ଜାତ ହୁଏ ଏବଂ ଯାହା ପାଖରେ ନିଜଠାରୁ କମ୍ ରହିଛି, ତା'ପ୍ରତି ଅବଜ୍ଞା ଜାତ ହୁଏ । ଅବଜ୍ଞାରୁ ଏକ ପାଶବିକ ସନ୍ତୋଷ ମଧ୍ୟ ଆସେ । ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ମନେକରି ଅଳପ ଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ଅବଜ୍ଞା ଦେଖାଇ-ବାକୁ ଏବଂ ଉପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଆଉ ଅନୁଚିତ ବୋଲି ମନେହୁଏନାହିଁ । ମଣିଷଙ୍କଠାରୁ ମଣିଷମାନେ ଦୂରରେ ରହି ଥାଆନ୍ତି । ସଂସାର ଭାଗ ଭାଗ ହୋଇ-ଯାଏ । ତେଣିକି ଆମର ଯାବତୀୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ଭିତରୁ ଧର୍ମ ଗୁଡ଼ି ପଳାଏ । ଧର୍ମ ଦେଉଳ ଭିତରର ଏକ ବିଶେଷ ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଭଗବାନ କେବଳ ବହିରେ ରହିଯାଆନ୍ତି, ସଜ୍ଜନମାନଙ୍କର ବକ୍ତୃତାରେ ଆଲୋଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ଭାବ-ପ୍ରବଣତାଗୁଡ଼ାକ ଭାବର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି ।

ଜୀବନରେ ଆହୁରି ଏପରି ଏକାଧିକ ସମ୍ପଦ ରହିଛି, ଯାହାକି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦେଇ ଦେଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଢିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ସେହି ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକ ପୃଥିବୀରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସୂୟାର କାରଣ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଜ୍ଞାନ ଦେଲେ ଜ୍ଞାନ ବଢ଼େ, ପ୍ରେମ ଦେଲେ ପ୍ରେମ ବହୁଗୁଣିତ ହୁଏ । ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ନିଜକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ସମର୍ପି ଦେଇ ପାରିଲେ ଭିତରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ଅନୁଭବ ହୁଏ । ସେହି ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ଆମଠାରୁ କେହି ଚୋରି କରିନେଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ତେଣୁ, ଆମର ନିରାପତ୍ତା ସମ୍ପତ୍ତି ବଢ଼ିଲେନୁହେଁ, ଏହି ଅସଲ ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକ ବଢ଼ିଲେ ଯାଇ ସମ୍ଭବ ହୁଏ । ଯେଉଁମାନେ ନାନା କାରଣରୁ ଏହି

ଅସଲ ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ସତେଅବା ଏକ କ୍ଷତି-ପୂରଣ ପରି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ମନ ବଳାନ୍ତି, ସବାଆଗ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତି ପାଖରେ ହିଁ ବଶ ହୋଇରହନ୍ତି । ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଏକୁଟିଆ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ଅସଲ ନାଡ଼ୀଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସହିତ ଲାଗି ନଥାଏ,— ଆପେ ଜମା କରିଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି-ଗୁଡ଼ାକ ପାଖରେ ଯାଇ ରହିଥାଏ । ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ମୋହ ତୁଟିଲେ ଯାଇ ସମ୍ପଦ ଆଡ଼କୁ ମନହୁଏ । ଅସଲ ପାହାଚଟି ଉପରେ ଗୋଡ଼ ସେତିକବେଳେ ଯାଇ ପଡ଼େ ।

୧ । ୯ । ୮୭

ସ୍ୱ-ଇଚ୍ଛାରେ ଆଶାବାଦୀ

ଅନେକ ସମୟରେ ବାଟକୁ ବାହାରିବାକୁ ମୋଟେ ମନ କରୁନଥିବା ଏବଂ ଘରେ ଯେଉଁଠି ସେଇଠି ବସି ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବାଟରେ ଚାଲିବାର ଲାଭ କ୍ଷତି ବିଷୟରେ ନାନା ହିସାବ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଯିଏ ବାଟକୁ ବାହାରି ସାରିଥାଏ, ସିଏ ବାଟ ଚାଲିବ ବୋଲି ହିଁ ବାହାରିଥାଏ । ବାଟକୁ ମନ କଲେ ବାଟ ଦିଶିଯାଏ, ଏକାବେଳକେ ନିଜର ବାଟଟି ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦିଶିଯାଏ । ଅନିଚ୍ଛୁକ ଓ ଅସମ୍ମତ-ମାନେ ଘରେ ବସି ରହିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ କିଛି ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିଛି ଦେଖିବାକୁ ମନ କରୁନଥାନ୍ତି ବୋଲି କିଛି ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ନିରାଶାବାଦୀମାନେ ସଂସାରରେ ସମ୍ଭବତଃ ସବୁଦିନେ ରହିଥିଲେ । ଭୟଗୁଡ଼ାକୁ, ବାଧାଗୁଡ଼ାକୁ ଏବଂ ବିପଦଗୁଡ଼ାକୁ ସେମାନେ ଶହେଗୁଣ ଅଧିକ ବଡ଼ କରି ଦେଖୁଥିଲେ । ଆମର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗଟି ନାନା ପ୍ରକାରେ ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଜଟିଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଯେ, ଏଠି ନିରାଶ ହେବାଲାଗି ଆମ ଚାରି-ପାଖରେ ଛଅ ସହସ୍ର କାରଣ ସହଜୁଦ ହୋଇ ରହିଛି । ସମ୍ଭବତଃ ଠିକ୍ ସେଇଥି ଲାଗି ଆମ ଭିତରେ ଛଅସହସ୍ର ପ୍ରକାର ସିଆଣିଆ ବା ଛଅସହସ୍ର ପ୍ରକାରର ଦାର୍ଶନିକମାନେ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଆମକୁ ଜୀବନରେ ଓ ଏହି ସଂସାରରେ ନିରାଶାବାଦୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଯୁକ୍ତିମାନ ଦର୍ଶାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହି ସଂସାରରେ ମୋଟେ କୋଉଠି କିଛିକୁ ବଦଳାଇ ହେବନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ତୁମେ ତାହାରି ଭିତରେ ନିଜପାଇଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସଫଳତା ଓ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସୁଖର ଦ୍ୱୀପଟିଏ ଅଥବା କଣଟିଏ ବାଛିନେଇ ତାହାକୁ ହିଁ ଆଦରି ନେଇଥିବ,— ଏହିପରି ଏକ ସିଆଣିଆ ଅନିଚ୍ଛା ଆମକୁ ଗ୍ରାସ କରି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ

ସାଧାରଣତଃ ନୈରାଶ୍ୟବାଦୀ ହୋଇଥାଉ । କେତେ ମନ କେତେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଥାଉ, ତଥାପି ନୈରାଶ୍ୟବାଦୀ ହେବାକୁ ହୁଏତ ନିରାପଦ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାଉ ।

ମାଆ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ voluntary optimism କଥା କହିଛନ୍ତି । ଆଶାବାଦୀ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଅମୁକ ଅମୁକ ଉପକାର ମିଳେ ବୋଲି ଆଗ ହିସାବ କରି ନୁହେଁ, ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ସବୁକିଛୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମକୁ ଆଶାବାଦୀ ହେବାକୁ କହିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର କାମରେ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କର କୁହାରେ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ମନ କରି ସାରିବାପରେ ଆଶାବାଦୀ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟଗତି ନଥାଏ । ସମର୍ପିତ ମଣିଷର ନୈରାଶ୍ୟବାଦୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥାଏ । ସମର୍ପିତ ମଣିଷ ମୋଟେ ହିସାବିଆ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ । ସିଏ ନିଜ ଜୀବନର କେତେଭାଗ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦେବ ଓ କେତେଭାଗ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନିଜ ପାଇଁ ରଖିବ—ସିଏ ସେପରି କୌଣସି ହିସାବ ଭିତରେ ପଶି ଅଙ୍କ କଷିବାକୁ ମୋଟେ ମନ କରେନାହିଁ । ନିଜ ଭିତରେ ତା'ର କେଉଁଠି କି ବିଶ୍ୱାସଟିଏ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ କେଜାଣି, ଆଗକୁ ଅନାଇବା ମାତ୍ରକେ ସିଏ କେବଳ ଆଶା ହିଁ ଦେଖେ । ହୁଏତ, ଏପରି ଜଣେ ପରମ ସାର୍ଥୀଙ୍କୁ ଦେଖେ, ଯିଏକି ବାଟଟିକୁ ଜାଣିଥାନ୍ତି, ସିଏ ତା'ଲାଗି ସେହି ବାଟକୁ ସଜେଇଅବା କୋଉକାଳରୁ ପକାଇ ରଖିଦେଇଥାନ୍ତି । ଅସଲ ପରିଚୟଟି ମିଳିବା ପରେ ଅସଲ ସମର୍ପଣଟି ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯାଏ । ତା'ପରେ କେଡ଼େ ସହଜରେ ଶୃଙ୍ଗ ପରେ ଶୃଙ୍ଗ ଡେଇଁ ହୋଇଯାଏ ।

୧୫ । ୯ । ୮୭

ଶକ୍ତିମାନର ନମ୍ରତା

ବୟସ୍କମାନେ ନମ୍ରତାର ବିଷୟ ପକାଇଥିବା ବେଳେ ଆଗ ପିଲାମାନଙ୍କର କଥାହିଁ ଭାବନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ନମ୍ର ହେବେ, ବାଧ୍ୟ ହେବେ— ଅର୍ଥାତ୍, କଥା ମାନିବେ, ମୋଟେ ଜବାବ ଦେବେନାହିଁ, ନୁଆଁଣିଆ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ପିଲାଦିନେ ବଡ଼ମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଏହିପରି ନୁଆଁଣିଆ ହେବାଲାଗି ଶିକ୍ଷା କରୁ କରୁ ପିଲାମାନେ ଯେ ସ୍ୱୟଂ ବଡ଼ ହେବାବେଳକୁ କେଡ଼େ ନୁଆଁଣିଆ ହୋଇ ରହିଯାଆନ୍ତି, ଆମେ ବଡ଼ମାନେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ଜୀବନରୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିଥିବା । ଯିଏ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୁଆଁଣିଆ ହୋଇଥାଏ, ସିଏ ବଡ଼ ହୋଇ ଉଦ୍ଧତ ହୁଏ, ଗର୍ବୀ ହୁଏ । ସଂସାରରେ ନମ୍ର ହୋଇ ରହିବାର ଗଣ୍ଡିଏ ଗଣ୍ଡିଏ ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଇ

ଅସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସଂସାରରେ ଅଧିକ ମଣିଷ କାପଟ ପ୍ରାପ୍ତ ଏକାବେଳକେ ଗଢ଼, ଉଦ୍ଧତ ଓ ଖରୁ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେକଥା ଜାଣିଛୁ ।

ନମ୍ରତା ହେଉଛି ଏକ ଗୁଣ । ଜୀବନରେ ଯାହାକିଛି ଆମର ଶକ୍ତି ବଢ଼ାଏ, ସଂକଳ୍ପ ବଢ଼ାଏ, ଆମକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ସଂସାରର ତଥା ଭଗବାନଙ୍କର କାମରେ ଲାଗି ପାରିବାକୁ ଶିଖାଏ, ଆମେ ସେହି ସବୁକୁ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟର ଯଥାର୍ଥ ଗୁଣ ବୋଲି କହିବା । ତେଣୁ ଏପରି ଏକ ନମ୍ରତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାକି ଭିତରେ ଶକ୍ତି, ସଂକଳ୍ପ ଏବଂ ସମର୍ପଣ ଭାବ ବଢ଼ିଲେ ସେହି ଭିତରୁ ହିଁ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସେ । ଫୁଲ ଯେମିତି ହାଲୁକା କରିଦିଏ, ଏହି ଅସଲ ନମ୍ରତାଟି ଆମକୁ ସେହିପରି ହାଲୁକା କରି ରଖିଥାଏ । ସେଥିଲାଗି ସତକୁ ସତ ନମ୍ର ମଣିଷମାନେ ଜୀବନରେ କୌଣସି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋଟେ ମନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଚରା ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରୟୋଜନରେ ପଡ଼ି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନମ୍ରତାର ଆଚରଣ କରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ନମ୍ରତାକୁ ସତେଅବା ଏକ ପ୍ରସାଧନ ପରି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଭିତରେ ଭାରି ଗରୁ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଭାରି ଅରାଜି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଉପରେ ନମ୍ରତାର ନାନାବିଧ ମିଛ ପହିଲମାନୀ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଥରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ, ନିଜକୁ ତାଙ୍କରି ଲାଗି ହିଁ କାମରେ ଲଗାଇବା ନିମନ୍ତେ ନିଜ ଭିତରୁ ହିଁ ରାଜି ହୋଇଗଲେ, ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ମଣିଷର ଶକ୍ତି ବଢ଼ୁଥାଏ, ସଂକଳ୍ପ ବଢ଼ୁଥାଏ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ସିଏ ସତେଯେପରି ବିନା ଚେଷ୍ଟାରେ ନମ୍ର ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ଶବ୍ଦର ଉତ୍ପତ୍ତିଶାସ୍ତ୍ରରେ ନମ୍ର ଏବଂ ନମନୀୟ ଦୁଇଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନିବିଡ଼ ଜ୍ଞାତିତ୍ୱର ସଂପର୍କ ରହିଛି । ଯେଉଁମାନେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନମ୍ର ହୋଇଥାନ୍ତି, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ନମ୍ର ହୋଇଥାନ୍ତି, ବାହାରକୁ ଭଲ ଦେଖାଯିବ ବୋଲି ବି ନମ୍ର ହୋଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେ ତାହାରି ବଳରେ ନିଜ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ନମନୀୟ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ନମ୍ରତା ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ସତେଅବା କେଉଁ ବାଧ୍ୟ ଓ ପ୍ରୟୋଜନବାଦୀ ଦାସର ଏକ ବାହ୍ୟ ଆବରଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପିଲାମାନଙ୍କଠାରେ ଏହି ବାହ୍ୟ ନମ୍ରତାର ପରିଚୟ ପାଇଲେ ପିଲାଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳପ ବୁଝୁଥିବା ମାଷ୍ଟର କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହୋଇଯାଏ । ଆମ ସମାଜ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଏମିତି ବହୁ ମାଷ୍ଟର ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଆମଠାରୁ ସେହି ବାହ୍ୟ ନମ୍ରତାକୁ ହିଁ ଦାବୀ କରୁଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଯିଏ ଆମର ଅସଲ ବନ୍ଧୁ, ଆମ ଭିତରେ ଯୁଗ ଯୁଗ ରହି ଯିଏ ଆମକୁ କ୍ରମଶଃ ପରିପକ୍ୱ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଆସୁଛି, ସିଏ କଦାପି ସେଥିକରେ ତୃପ୍ତ ହଏନାହିଁ । ସିଏ ଆମକୁ ଶକ୍ତିମନ୍ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ତେଣୁ ଆମଠାରୁ ଶକ୍ତିମାନର ନମ୍ରତା ହିଁ ଆଶା କରୁଥାଏ ।

୨ । ୧୦ । ୮୭

ଯେଉଁମାନେ ପୂଜା କରନ୍ତି

ମା' କହୁଛନ୍ତି, ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ହେବା ଅପେକ୍ଷା ପୂଜା କରିବା ଅନେକ ସହଜ । ସଂସାରରେ ଅଧିକ ମଣିଷ ସହଜରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଳପରେହିଁ ରହିବାକୁ ସୁଖ ପାଆନ୍ତି କି କ'ଣ କେଜାଣି, ସେମାନେ କେଡ଼େ ଉଲ୍ଲାସର ସହିତ ପୂଜା କରିବା ସହିତ ଅଟକି ରହିଯାଆନ୍ତି । ଅଳପ ଚେତନା ମଣିଷକୁ ଅଳପ ମଧ୍ୟରେ ଅଟକି ରହି ଫୁସୁଲେଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଅଳପ ଚେତନା ଅର୍ଥାତ୍ ଅହଂ ଚେତନା । ସମ୍ଭବତଃ ଏହି କାରଣରୁ, ଆମ ପୃଥିବୀରେ ସବୁ ଯୁଗରେ ପୂଜା କରିବାକୁ ନେଇ କେତେ କେତେ ଆଡ଼ମ୍ବରମୟ ରାଜସିକତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଇଛି । ମଣିଷ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭୋଗ ଖଞ୍ଜି ଦେବାରେ, ତାଙ୍କପାଇଁ ସୁରମ୍ୟ ମନ୍ଦିରଟିଏ ତିଆରି କରିବାରେ ଓ ଭଗବାନଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ବୋଲି ମଣି ତାଙ୍କ ଦେହକୁ ସୁନାରୁପା ଦ୍ୱାରା ପୋତି ପକାଇବାରେ ଯେତେ ଆଗ୍ରହ, ସମୟ ଏବଂ ଶକ୍ତି ଖଟାଇଛି, ତାହାର ଦଶେ ଭାଗରୁ ଭାଗଟାଏ ଯଦି ସିଏ ଆପେ କିଛି ହୋଇ, ଯଥାର୍ଥରେ କିଛି ଆବିଷ୍କାର କରି ଓ ଯଥାର୍ଥରେ କିଛି ଅନୁଭବ କରି ଭଗବାନଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାରେ ନିୟୋଜିତ କରିଥାଆନ୍ତା ବା କରୁଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀଟା ଯାକ ଆଜି ହୁଏତ ଭଗବାନଙ୍କର ହିଁ ଏକ ମନ୍ଦିର ପରି ଦିଶୁଥାଆନ୍ତା, ଆମର ସମଗ୍ର ଜୀବନ ହିଁ ସତକୁ ସତ ଏକ ପୂଜାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତା । ମାତ୍ର ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ସେଆଡ଼କୁ ମନ କଲେନାହିଁ କାହିଁକି ?

ଯେଉଁମାନେ ଆମକୁ ପୂଜା କରିବାକୁ କହନ୍ତି, ସେମାନେ ଆମକୁ ଅଳପ ଭିତରେ ଭଣ୍ଡାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହି ସଂସାରରେ ସତକୁ ସତ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁନଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆମକୁ ଭାରି ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାନ୍ତି । ମାଆ ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପୂଜା କରିବାକୁ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ରଖିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି କୁଣ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ମଣିଷଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନମୁନା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ, ଯେଉଁ ଗୁରୁମାନେ ଆଉ ବାଟ ଚାଲୁନଥାନ୍ତି ସଂପ୍ରଦାୟଟିଏ ଗଢ଼ି ଅଥବା ବେଢ଼ାଟିଏ ବୁଲାଇଦେଇ ବସି ଯାଇଥାନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ କିଛି ହେବାଲାଗି କହନ୍ତି ନାହିଁ, ପୂଜା କରିବାକୁ କହନ୍ତି । ମଣିଷମାନେ ସତକୁ ସତ କିଛି ହେଲେ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ଅସଲ ବ୍ୟାକୁଳତାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ହେବାକୁ ମନ କଲେ, ତାହା ସଂପ୍ରଦାୟ ପ୍ରତି ନାନା ବିପଦର ସୃଷ୍ଟି କରିବ ବୋଲି ଅଟକି ଯାଇଥିବା ଗୁରୁମାନେ ଭୟ କରୁଥାନ୍ତି କି ? ଯିଏ କିଛି ହେବାକୁ ଚାହିଁବ, ସିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଇଚ୍ଛା କରିବ; ସିଏ

ଭଗବାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମର୍ପିତ ଭାବରେ ସହଯୋଗ କରିବା ଲାଗି ନିଜ ଜୀବନରେ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବ, ସିଏ କଦାପି ସଂପ୍ରଦାୟ ପାଖରେ ଅଥବା କୌଣସି ବେଢ଼ା ଭିତରେ ଅଟକି ରହିଯିବନାହିଁ । ସଂପ୍ରଦାୟଟାକୁ ହିଁ ଚରମ ଆସ୍ୱାଦ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିବା ଗୁରୁମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଏହି ଅଟକି ନଯିବାକୁ ହିଁ ଏକ ବଡ ବିପଦ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ଭେକ ଦେଇ ବେଣ୍ଟି କଟାଇ ମଣିଷକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିଧି ଭିତରେ ଅଟକାଇ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି । ସଂସାରର ଉଦୟପଥରେ ସେହିମାନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣନ୍ତି । ମଣିଷଲାଗି ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ସେହିମାନେ ହିଁ ମଣିଷଠାରୁ ଅନ୍ତରାଳ କରି ରଖିଥାନ୍ତି ।

୧୫ । ୧୦ । ୮୭

ଦୁଇ ଭାବ, ଦୁଇ ସ୍ଥିତି

"ତୋର କରୁଣା ସାଗର ତୀରେ, ମୁଁ ଯେ ଆସିଅଛି ଦୀନ ଜଣେ",—ତାଙ୍କ ନାମରେ ଜଣାଣ ଗାଇବା ସମୟରେ ଆମେ ନିଜକୁ କେତେ କଣ ନିକୁଚ୍ଛିଆ କରି ଦେଖାଇବାର ଲୋଭରେ କେତେ କଅଣ କହିପକାଉ । ତାଙ୍କୁ ଆମେ ମାଆ ବୋଲି କହୁ, ପ୍ରଭୁ ବୋଲି କହୁ । ତାଙ୍କର କରୁଣାକୁ ସାଗର ସହିତ ତୁଳନା କରୁ । ତଥାପି ନିଜକୁ ଦୀନ ହୀନ ବଞ୍ଚିତ ବୋଲି କହିବାକୁ ଏତେ ସରାଗ ଦେଖାଉ ମଧ୍ୟ କିପରି ? ଯିଏ ଥରେ ତାଙ୍କର କରୁଣାକୁ ସାଗରର ଅନୁଭବ ଦେଇ ଚିହ୍ନିଛି, ସିଏ ଆପଣାକୁ ଜଣେ ଦୀନଜନ ବୋଲି କହିପାରିବ ପୁଣି କିପରି ? ଆଜି ମଣିଷ ସବୁ କଥାକୁ ଭାରି ଅତିରଞ୍ଜିତ କରି ଅସଲ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ାକୁ ଭାରି ଗୋଳମାଳିଆ କରି ପକାଏ, ଅସଲ ଛିଅଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରି ଅଡୁଆ କରି ପକାଏ । ଏହିପରି ଅଡୁଆ ଭିତରେ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିବାକୁ ସିଏ ସୁଖ ପାଉଥାଏ କି କଣ କେଜାଣି, ନିଜର ଆର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ାକ ବ୍ୟତୀତ ସିଏ ସତେଅବା ଆଉ କିଛିହେଲେ ଦେଖି ପାରେନାହିଁ । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଓ ମହିମାଗୁଡ଼ିକୁ ଯଦି ସିଏ ସତକୁ ସତ ଚିହ୍ନି ପାରୁଥାନ୍ତା ତେବେ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଓ ମହିମାର ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସିଏ ନିଜକୁ ତଥାପି ଏପରି ଦୀନ ଓ ଅକିଞ୍ଚନ ବୋଲି କହିପାରନ୍ତା କିପରି ?

ଇଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଭାବ ଏବଂ ଭାବ ଅନୁସାରେ ସ୍ଥିତି । ଏଥିରେ ଖାଲି ଗୁହାରି କରାଯାଏ, ଦାନ୍ତରେ ତୃଣ ଲଗାଇ ରୂପ, ଧନ, ଯଶଃ ଓ ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ମଗାଯାଏ । ବେଳେବେଳେ ଏକ ମନୋରମା ଭାର୍ଯ୍ୟା ମଧ୍ୟ

ମରିଯାଏ । ତଥାପି କାଙ୍ଗାଲମାନଙ୍କର କାଙ୍ଗାଳପଣ ଛୁଟେନାହିଁ । ପ୍ରଭୁ ବସିଥାନ୍ତି, ଏବଂ, ଅପର ପକ୍ଷରେ ଆତୁର ଗୋଟିଏ ଭାବ ଏବଂ ତଦନୁରୂପ ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯେଉଁଠିରେ କି ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରକେ ତାଙ୍କ ପତାକାର ବାହକ ହେବାକୁ ମନହୁଏ । ଏହି ସଂସାରରେ ତାଙ୍କର ସକାଶେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଓ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ତାଙ୍କୁ ଜନନୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ମାତ୍ରକେ ଆଉ ଆପଣାର କୌଣସି ଦୁଃଖ ଜଣାଇବାକୁ ମନେ ହିଁ ପଡ଼େନାହିଁ । ସନ୍ତାନ ହୋଇ ପାରିବାର ସେହି ଅଭୂତପୂର୍ବ ଗୌରବରେ ସଂସାରର ସବୁଯାକ ଧନ ଏକାବେଳେକେ ମିଳିଯାଏ । ଆପଣାକୁ ଯୋଦ୍ଧାପରି ମନେହୁଏ । ବୀରପରି ଅନୁଭବ ହୁଏ । ମାଗିବାର ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ମଳିନତା କୁଆଡ଼େ ପୋଛି ପୋଛି ହୋଇଯାଏ । ଯାବତୀୟ ପ୍ରଦର୍ଶନରୁ ଏକାବେଳେକେ ମନ ଛୁଟିଯାଏ ।

ଆମର ଭାବ ଅନୁସାରେ ଆମର ସ୍ଥିତି । ଆମେ ସତକୁ ସତ କେଉଁ ଭାବଟିରେ ରହିବା, ତାହା ଆମ ନିଜ ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରେ । ଆମର ପ୍ରୀତି ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅନୁସାରେ ହିଁ ନିତ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଆମ ଭିତର ଜାତିଗୁଡ଼ାକ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ବାହାରି ହୋଇଯାଏ, ଏବଂ ଠିକ୍ ସେହି ଅନୁସାରେ ହିଁ ଆମେ ତାଙ୍କର କାମରେ ଲାଗିବା ଅଥବା ନ ଲାଗିବାର ହିସାବଟି ମଧ୍ୟ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

୧ । ୧୧ । ୮୭

ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଆଶ୍ରମ

ତାଙ୍କର ଦୁଇଟି ଆଶ୍ରମ; ଗୋଟିଏ ତାଙ୍କର ଆସ୍ଥାନରେ, ଆଉ ଗୋଟିଏ ଏହି ସଂସାର ଭିତରେ । ତାଙ୍କର ସେହି ପ୍ରଥମ ଆସ୍ଥାନଟିରେ ସିଏ ସର୍ବଦାର ବିଚରଣ କରିଥିଲେ—ଆମ ଭଳି କେତେ ମଣିଷଙ୍କୁ ସିଏ କେବଳ ସେହିଠାରେ ହିଁ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଭ୍ରମରେ ପକାଇଥିଲେ । ସତ୍ୟର ଘର ସବୁଠାରେ, ଚେତନାର ଘର ସବୁଠାରେ; ମହିମାର ଘର ସବୁଠାରେ, କରୁଣାର ଘର ସବୁଠାରେ । ମଣିଷ ବାଉଳା ହେଲାବେଳେ ତାଙ୍କୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଥାନରେ ଦେଖେ, କେବଳ ଗୋଟିଏ ଥାନକୁ ତାଙ୍କୁ ଠାବ କରିବାକୁ ଯାଏ ଏବଂ କେବଳ ସେହି ଗୋଟିଏ ଥାନକୁ ହିଁ ତାଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ବୋଲି କହେ । ଏହିପରି ବାଉଳା ହେବାରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି ।

ଏହି ବୃହତ୍ତର ସଂସାର— ଆମର ବହୁ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ଦ୍ୱାରା ନାନାପ୍ରକାରେ ଖଣ୍ଡିଆଖାବରା ହୋଇ ରହିଥିବା ସଂସାର; ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ସେଇ ରହିଛନ୍ତି । ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଛନ୍ତି । ସିଏ ଆମ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି, ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଆମ ଆଖିର ଆଲୋକ ହୋଇ ଆମକୁ ବାଟ ଦେଖାଉଛନ୍ତି, ଆମ ଅନ୍ତର ଭିତରର ଅସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ଆମର ଏହି ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ାକୁ ଫିଟାଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ଉଭୟ ଜାଗାରେ ହିଁ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ, ତାଙ୍କ ସହିତ ସତେ ଲାଗି ରହିଥିବା ଖିଅଟିକୁ ଉଭୟ ଆଶ୍ରମରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

କେତେକ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ତାଙ୍କୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଆସ୍ଥାନରେ ଠାବ କରିଥାନ୍ତି । ସେଠାରେ ତୀର୍ଥ ନାମରେ ବଜାର ବସେ, ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି ଲାଗିଥାଏ, ବେତବାଡ଼ି ଚାଲୁଥାଏ । ପଣ୍ଡାପଢ଼ିଆରିଙ୍କର ଗୋଳ ପାଖରେ ପଢ଼ିଆରା ପାଏନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଖଣ୍ଡିଆ କରି ଦେଖିଲେ ସକଳ ନିଷ୍ଠା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଣିଷ ତଥାପି ନାସ୍ତିକ ହୋଇ ରହିଯାଏ । ସିଏ ଆମର ଏହି ସଂସାର ଭିତରେ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଧରିନେଲା ମାତ୍ରକେ ଭିତରେ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଉପଦ୍ରବକାରୀ ଅଭଦ୍ରମୂର କବଳରେ ଆସି ପଡ଼ିଯିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ସିଏ ଏଠାରେ ନାହାନ୍ତି, ତେଣୁ ଏଠି ଦୈତ୍ୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ କୌଣସି ବାଧା ନାହିଁ । ଏହିପରି ମିଛମୂଲ୍ୟ ଭିତରେ ଆପଣାକୁ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଜାବକ କରି ରଖିଥିବା ମଣିଷମାନେ ସେପାଖରେ ଭକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ଏପାଖରେ ଦୈତ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । ସେଠି ଆସ୍ତିକ ହୁଅନ୍ତି, ଏଠାରେ ଶୋଷଣ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଜଙ୍ଗଲଟା ଭିତରେ ସତେଅବା ଆଦୌ ବାଟ ପାଉନଥାନ୍ତି । ସେହି ମଣିଷମାନଙ୍କର ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ାକ ସଦା-ରାଜସିକ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଭିତରେ ତମସାମାନେ ଭରି ଗେହ୍ଲା ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ତେଣୁ ଆଶ୍ରମ ଦୁଇଟି, ସେଠି ଓ ଏଠି । ଆମେ ତାଙ୍କୁ କଦାପି ଦୁଇଭାଗ କରି ପକାଇବା ନାହିଁ । ତେବେଯାଇ ଥଳ ପାଇବା, ତେବେଯାଇ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ପାରିବା ।

୧୫-୧୧-୮୭

ଠାବ କରିବାର ରହସ୍ୟ

ମମତାର ଅସଲ ଉତ୍ସଟି ଆମ ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅନୁଭୂତ ହୋଇ ପାରୁଥିଲେ ଯାଇ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମମତାମୟୀ ବୋଲି ଠାବ କରି

ପାରିବା । ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ମଙ୍ଗଳ ଲାଗି ସତକୁ ସତ ଏକ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ଅନ୍ତର୍ନିଧି ଜାଗରୂକ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଯାଇ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମଙ୍ଗଳମୟୀ ବୋଲି ଡାକି ପାରିବା । ଆମ ଭିତରେ ଚେତନା ଲାଗି ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ସମ୍ପତ୍ତି ରହିଥିଲେ ଯାଇ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଚୈତନ୍ୟମୟୀ ରୂପେ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା । ନିଜ ଭିତରେ ଶକ୍ତିର ଅସଲ ସ୍ପୃହଣିର ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରି ପାରିଥିଲେ ଯାଇ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥରେ ଶକ୍ତିମୟୀ ବୋଲି ଜାଣିପାରିବା, ଏବଂ, ଆହୁରି ଅଧିକ ଗହନ ଅଥଚ ସତକଥା ହେଉଛି ଯେ, ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ଆମେ ଏକ ଜନନୀ ହେବାର ଅଭିଳାଷ ସମ୍ଭବ କରି ପାରିଥିଲେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ଜନନୀ ବୋଲି ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବା । ଆମ ଭିତରେ ବାଟ ଫିଟିଲେ ଯାଇ ଆମ ଜୀବନରେ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ମଧ୍ୟ ବାଟ ଫିଟିଯାଇ ପାରିବ । ତା' ନହେଲେ ସବୁ କିଛି ଖାଲି ଏକ ମିଛ ଜଣାଣ ଏବଂ ମିଛ ଗାଆଣରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ଗାଆଣ ଆଉ ଜଣାଣ ଆଗ ତୁଳନାରେ ଏବେ ହଜାରଗୁଣ ଅଧିକ ହେଲାଣି । କଥାଗୁଡ଼ାକ ଏବେ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ହଜାରଗୁଣ ଅଧିକ ଘନିଷ୍ଠିକତା ସହିତ କୁହାଯାଇ ପାରିଲାଣି । ଆମେ ତାଙ୍କୁ କେତେନା କେତେ ଆଡ଼ମ୍ବର ସହିତ ଆମ ତଥାକଥିତ ବିଶେଷ ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ସଜାଇ ରଞ୍ଜାଇ ଧରି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛୁ । ତଥାପି, ଆମରି ଦ୍ୱାରା ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏତେ ଅମଙ୍ଗଳକର ଭିଆଣ ହୋଇ-ପାରୁଛି କିପରି, ସଂସାରଯାକର ସବୁ ଅଚେତନା ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଅଜଗର ପରି ଆମକୁ ଭିଡ଼ି କରି ରହିଛି କିପରି ? ଏହି ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରବଳମାନେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହିମାନଙ୍କର ମୃଗୟା ନିମନ୍ତେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦୁର୍ବଳମାନେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ଅସଲ ଶକ୍ତିମାନ୍‌ମାନଙ୍କର ଓ ଅସଲ ସମର୍ପିତମାନଙ୍କର ଏତେ ଉତ୍କଟ ଅଭାବ ଘୋଟି ରହିଛି କିପରି ? କାରଣ ଆମ ଭିତରେ, ଯେଉଁଠାରେ ସବାଆଗ ଏକ ବାଟ ଫିଟିବାର କଥା ଓ ଯେଉଁଠି ଆମକୁ ସବାଆଗ ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବାର କଥା, ସେଠାରେ ସତକୁ ସତ ଆଦୌ କୌଣସି ବାଟ ଫିଟି ପାରିନାହିଁ ।

ଆମ ଭିତରେ ମଙ୍ଗଳର ଉତ୍ସରଣ ଘଟିଲେ ଏହି ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ମଙ୍ଗଳମୟୀ ବୋଲି ଅନୁଭୂତ ହେବ । ଆମ ଜୀବନର ଅନ୍ତର୍ନାଡ଼ୀ ଗୁଡ଼ିକରେ ସତକୁ ସତ ଏକ ମମତାର ଉତ୍ସରଣ ଘଟିଲେ ଆମେ ଏହି ସଂସାରରେ ପୁଆଡ଼େ

ଯାଉଥିବା, କେବଳ ତାଙ୍କର ମମତାର ସୂତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହେଉଥିବା, ସବୁଠାରେ କେବଳ ତାଙ୍କର ମମତାରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ଯାଉଥିବା । ଭିତରେ ଶକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥ ଆବାହନଟିକୁ କରି ପାରୁଥିଲେ ବାହାରେ ଆମର ସାନବଡ଼ ଯାବତୀୟ ଆଚରଣରେ ଆମେ କେବଳ ତାଙ୍କରି ଶକ୍ତିର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ପାରୁଥିବା । ଏବଂ, ଭିତରେ ଆମ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ଯାବତୀୟ ମୂଳରେ ଚେତନାର ହିଁ ସନ୍ଧାନ ପାଇପାରିଲେ ଆମେ ସଂସାରରେ ତାଙ୍କର ଚେତନାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଗି ନିଜକୁ ନିମିତ୍ତରୂପେ ତିଆରି କରିପାରିବା,—ଅଚେତନାର ଗତିରୋଧ କରିପାରିବା । ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିଲେ, ଆମେ ସେତେବେଳେ ଯାଇ କରୁଣାର ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବା ।

୧ । ୧୨ । ୮୭

ଭଲମାନେ ତପସ୍ୟା କରନ୍ତୁ

ଭଲମାନେ ସବୁବେଳେ ଭଲ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି । ସଂସାର ବୁଡ଼ି ଯାଉଥାଏ । ସେମାନେ ନୀରବ ହୋଇ ବସିଥାନ୍ତି,— ଭଲ ବୋଲାଉଥାନ୍ତି । କଦାପି ବିଚଳିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଓ ସାଧୁ ଭାଷାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସଜ୍ଜନ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଦୁର୍ଜନମାନଙ୍କଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ହିଁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଦୁର୍ବଳ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକର ଭାଷାରେ ସଜ୍ଜନତା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଆସିଛି । ପୃଥିବୀରେ ଦୁର୍ବଳତା ଭୀଷଣରୁ ମହାଭୀଷଣ ହୋଇ ଜୀବନକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ବସିଥାଉ ପଛକେ, ତଥାପି ସଜ୍ଜନମାନେ ବାହାରକୁ ବାହାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଆଗେ ଖରାପ ସଂସାରକୁ ବର୍ଜନ କରି ସେମାନେ ଅରଣ୍ୟକୁ ଚାଲିଯାଉଥିଲେ । ଏବେ ବି ଏହି ସଂସାର ଭିତରେ ଆପଣାର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିରାପଦ ଦ୍ୱୀପ ତିଆରି କରି ସେମାନେ ତାହାରି ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି । ସେହି ବାହାରେ ଥାଇ ଉପଦେଶ ଶୁଣାଉଛନ୍ତି,— ପଙ୍କରେ ପଶିବାର ହାଇରାଣରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ସଜ୍ଜନତା ଦୁର୍ଜନତାକୁ ଭୟ କରି ନିରାପଦ ଦୂରତା ରକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ, ସେହି ସଜ୍ଜନତା ପୃଥିବୀର କୌଣସି କାମରେ ଲାଗେନାହିଁ । ପେଡ଼ିରେ ରହିଥିବା ସୁନାପରି ତାହା ଅକାରଣ ହୋଇ ରହିଯାଏ । ଯେଉଁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଅନାଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ, ମା' ତାକୁ ଶକ୍ତିହୀନ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା

ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓ ଅଧିକାଂଶ ଯୁଗରେ ତାହା ଶକ୍ତିହୀନ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଏଠି ଅନାଧ୍ୟାତ୍ମିକତାଗୁଡ଼ାକ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଗଡ଼ ଓ ସିଂହାସନ ତିଆରି କରି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହେବାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଇଛି । ଯେଉଁ ଆସ୍ପୃହା ଦୁର୍ବୃତ୍ତର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଭୟକରେ, ଆମେ ତାକୁ କେବଳ ଶକ୍ତିହୀନ ବୋଲି ହିଁ କହିପାରିବା । ଆସ୍ପୃହାରେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନେ ଆପଣାକୁ ସଜ୍ଜନ ବୋଲାଇ ଆପଣାର ଗାତ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଯାଏ ସେମାନେ ଏହି ଭଗବାନଙ୍କର ପୃଥିବୀରେ ଆଦୌ କୌଣସି କାମରେ ଲାଗିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମିତି ରହି ରହି କଳଙ୍କି ଲାଗିଯାଆନ୍ତି ।

ଭଲମାନେ, ସଜ୍ଜନମାନେ ତପସ୍ୟା କରନ୍ତୁ, ସେମାନେ ଶକ୍ତିମାନ୍ ହୁଅନ୍ତୁ, ବାହାରକୁ ଆସନ୍ତୁ, ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଅନ୍ତୁ । ଆପଣାର ଚେତନାକୁ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ଆଣିବାକୁ ହିଁ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ତପସ୍ୟା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଏହି ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତତା ଲାଗି ମଣିଷକୁ କଦାପି ଜଙ୍ଗଲକୁ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ପଡ଼େନାହିଁ । ଏହି ପୃଥିବୀ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଚେତନାକୁ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରାଯାଇପାରେ । ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ପୃଥିବୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଭଲମାନେ କେବେହେଲେ ଏଠୁ ପଳାଇବାକୁ ମନ କରିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଏଇଠି ବୀର ହେବେ, ଶକ୍ତିମାନ୍ ହେବେ । ଆପଣାକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ସୈନିକ ବୋଲି ପରିଚିତ କରାଇବେ । ମାତ୍ର ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିବାର ଓ ନିଜ ମୁକ୍ତିକୁ କେବଳ ନିଜେ ଭୁଞ୍ଜିବାର ଲୋଭକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ପାରିଲେ ଯାଇ ସେମାନେ ଏହି ଶକ୍ତିମାନ୍‌ର ତପସ୍ୟା ନିମନ୍ତେ ଭାଜନ ହୋଇପାରିବେ । ପୃଥିବୀରେ କାମରେ ଲାଗିଲେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ଅସଲ ବିମୋଚନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ।

୧୫ । ୧୨ । ୮୭

କିଏ ଜାଣିଛି ?

ଭବିଷ୍ୟତରେ କ'ଣସବୁ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି, ସେକଥା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଅନେକ ମଣିଷ ନାହାକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଗାଁଆ ଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷମାନେ ସହରକୁ ଆସିଲେଣି, ତଥାପି ସେମାନେ ନାହାକମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ନାହାକମାନେ ବି ଏବେ ଖଣ୍ଡିଗୋଠାଳି ଆଉ ଖଣ୍ଡିଆ ଚଷମା ଛାଡ଼ି ଆଧୁନିକ ହେଲେଣି । ଏବେ ସେମାନେ ସମ୍ମିଳନୀ କଲେଣି, ପତ୍ରିକା ବାହାର କଲେଣି, କାତକ ବା ହାତ ଦେଖି ଭାଗ୍ୟଫଳ ବା ଭବିଷ୍ୟତଫଳ କହିଦେବାକୁ ସେମାନେ ଏକ ବିଜ୍ଞାନ ବୋଲି କହିଲେଣି । ବିଜ୍ଞାନର ଜଗତରେ ଅଜ୍ଞାନ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଚାଲିଛି ।

ସନ୍ଥମାନେ ମଧ୍ୟ ବେଳେବେଳେ ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ କହି ମଣିଷକୁ କେତେ ଘୁନିଆ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ମାଳିକା ଲେଖି କେତେ ସନ୍ଥ ମହାପୁରୁଷ ବି ହୋଇଛନ୍ତି । କେବଳ ଭାରତବର୍ଷରେ ନୁହେଁ, ବିଦେଶରେ ମଧ୍ୟ କେତେ ସନ୍ଥ ମାଳିକା ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେ ସବୁ ସତକୁ ସତ ଫଳିଛି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ଭୟାଳୁ ମଣିଷମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ତାହା ଭୟ ବଢ଼ାଇବାର ଉପସ୍ଥନ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ଭୟରେ ଜଡ଼ସଡ଼ ହୋଇ ରହିଥିବା ମଣିଷ ଭବିଷ୍ୟ ବୋଲି ଯାହା-କିଛି ଶୁଣେ, ସେହିଗୁଡ଼ାକରେ କେତେ ସହଜରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିପକାଏ, ଏବଂ ବିଧାତାର ବିଧାନ ଏମିତି ଯେ, ମଣିଷ ଯେମିତି ଭାବରେ ଯେତିକି ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ତା' ଜୀବନରେ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାୟ ସେହିଗୁଡ଼ାକହିଁ ଫଳେ । ମଣିଷ ଯେଉଁଗୁଡ଼ାକୁ ଭୟ କରେ, ଭୟକୁ ବିଶ୍ୱାସ ବୋଲି କହେ, ନିଜର ଜୀବନକୁ ସିଏ ପ୍ରାୟ ସେହିଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ଡାକି ଆଣିଥାଏ ।

ମଣିଷ ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଜାଣୁଥାନ୍ତା, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ଯାହାକୁ ସବାଆଗ ଜାଣୁଥାନ୍ତା, ସେହି ବିଷୟରେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କମ୍ ଜାଣିଛି ! ତା' ସାନବେଳୁ ତାକୁ ସମସ୍ତେ ଅଳପ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି; ତେଣୁ ସିଏ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ି, ପ୍ରଭାବରେ ପଡ଼ି, ଆପଣାକୁ ସତକୁ ସତ ଭାରି ଅଳପ ବୋଲି ଧରି ନେଇଛି । ସେଇଥିଲାଗି ତଥାକଥିତ ଅଧିକ ଲାଗି ସିଏ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଓ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବିସ୍ମୃତ ଭାବରେ ବାହାରକୁ ଅନାଇଛି, ବାହାରଟା ସହିତ ଖାପ ଖାଇବାକୁ ସଦା ତତ୍ପର ରହି ଆପଣା ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଛି, ତା' ଭିତରେ ବିରାଟ ରହିଛି ବୋଲି ସିଏ ଭାବିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୟ କରିଛି । ସେଇ ଅସଲ ରତ୍ନ, ଅସଲ ସମ୍ଭାବନା, ଅସଲ ଶକ୍ତି ଓ ଅସଲ ନିର୍ଭର ତା'ଭିତରେ ରହିଛି ବୋଲି ସିଏ କେତେ କମ୍ ଜାଣିଛି ! ମଣିଷମାନେ ଏହିମତ ଭାବରେ ଆପଣା ପାଖରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ପୁଞ୍ଜି କରି ଆତଯାତ ହେଉଥିବା ଆମ ପୃଥିବୀଟା ମଧ୍ୟ କେତେ ଅଳପ ହୋଇ ରହିଛି, କେତେ ଅଳପ ବିଶ୍ୱାସରେ ବାଟ ଚାଲୁଛି ।

ମଣିଷ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ କ'ଣ ଅଛି ବୋଲି କିଏ ଜାଣିଛି ? ଯିଏ ମନ କରୁଛି, ସେଇ ଜାଣିଛି । ଯିଏ ଯେତିକି ମନ କରୁଛି, ସିଏ ସେତିକିର ବାରତା ପାଇ ପାରୁଛି । ଏହି ମନ କରିବା, ଗଭୀରରୁ ଆହୁରି ଗଭୀରକୁ ଯିବା, ନିକଟରୁ ଆହୁରି ନିକଟ ହେବାକୁ ମନ କରିବା, ଏହାହିଁ ଆମ ଜୀବନର ଅସଲ ବ୍ୟାକୁଳତା । ମୂଳତଃ ଏହି ବ୍ୟାକୁଳତା ଦେଇ ଆମେ ନିଜକୁ ଚିହ୍ନିବା, ଏହି ବ୍ୟାକୁଳତା ଦ୍ୱାରା ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।

୧ । ୧ । ୮୭

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରେମ

ପାର୍ଥିବ ଓ ଅପାର୍ଥିବ—ପ୍ରେମର ପରିକଳ୍ପନା କଲାବେଳେ ତାହାକୁ ଏହିପରି ଦୁଇପ୍ରକାରରେ ବିଭକ୍ତ କରି ବିଚାର କରାଯାଏ । ପାର୍ଥିବ ପ୍ରେମ ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ପୃଥିବୀର ପ୍ରେମ । ପାର୍ଥିବ ପ୍ରେମ କୁଆଡେ ଗୋଡ଼ ଖସାଇ ନିଏ, ନିମ୍ନଗତି କରାଏ, ନାନାଭଳି ଫାଶ ଭିତରେ ବାନ୍ଧିଦେଇ ଯାଏ । ଅପାର୍ଥିବ ପ୍ରେମ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ଏହି ପୃଥିବୀରେ ନାହିଁ, ଯାହା ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ଆମର କଳ୍ପନାରେ ରହିଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ତାହା ଏହି ବାସ୍ତବ ଆୟତନଟି ଭିତରେ କୋଉଠି ହେଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ କବିମାନେ ସେହି ପ୍ରେମ ବିଷୟରେ କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବେ ଓ ସେହି ସ୍ୱପ୍ନର୍ ଆମକୁ କିଛି ଭାଗ ଦେଇ ଆମ ମନକୁ ସାମୟିକ ଭାବରେ ହୁଏତ ଆନନ୍ଦ ଦେଉଥିବେ ସିନା, ମାତ୍ର ଏଠି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସେହି ପ୍ରେମ କେବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଆଶା କରିବା ତୁଚ୍ଛା ନିର୍ବୋଧତା ହେବ ବୋଲି ସାବଧାନ ସୁଧୀମାନେ ଆମକୁ ସବୁକାଳେ କହି ଆସିଛନ୍ତି ।

ମାଆ କହୁଛନ୍ତି, ଏହି ତଥାକଥିତ ମଣିଷର ପ୍ରେମ ମଧ୍ୟ, ଯଦି ତାହା ଆପଣାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିମିଶ୍ରିତ କରି ପକାଇବ ନାହିଁ,—ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇପାରିବ । ଅବିମିଶ୍ରିତ ପାର୍ଥିବ ପ୍ରେମ ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ କରିପାରିବ । ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ସେହି ପ୍ରେମକୁ ନିର୍ବୋଧ ଭାବରେ ଗୋଳାଆମିଶା କରି ପକାଉ, ତେବେ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିମ୍ଳାନ ହୋଇପଡ଼ିବ । ଆମ ଅନେକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଚରିତ ପ୍ରେମ ଭିତରେ ଆମର ଅହଂଟା ମଧ୍ୟ ଏତେବଡ ମାମଲତକାର ହୋଇ ସବାଉପରେ ବସି ରହିଥାଏ । ଆମେ ଏଇଟାକୁ ଭଲପାଉ, ଅମୁକକୁ ଭଲପାଉ, ପ୍ରକୃତିକୁ ଭଲପାଉ କିମ୍ବା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥାଉ ସିନା, ମାତ୍ର ସେହିସବୁ ଭଲ ପାଇବା ଭିତରେ ଆମ ନିଜକୁ ଭଲ ପାଇବାଟା ହିଁ ସତେଅବା ଏଡ଼େବଡ଼ ଟିଙ୍ଗପରି ଫୁଲିକରି ରହିଥାଏ ଏବଂ ଆମର ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ପ୍ରେମକୁ ପଛରୁ କାମୁଡ଼ି କରି ଧରିଥାଏ । ପ୍ରାୟ ଏକ ସାଧାରଣ ନିୟମ ଭଳି ଏକଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଆମେ ସବାଆଗ ନିଜକୁ ହିଁ ସବାବଡ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରୁ ଏବଂ ସେହି ଅହଂପ୍ରଣୋଦିତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବାର ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ ରୂପେ ଆଉ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅଥବା ବସ୍ତୁକୁ ଭଲ ପାଉଥାଉ । ଏବଂ ସେହି ଭଲ ପାଇବାଟି ସେଇଥିଲାଗି ସର୍ବଦା ଶକ୍ତିମ୍ଳାନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଅସଲ ପ୍ରେମ ଆମକୁ ସେହି ଅହଂଟା ପାଖରୁ ମୁକୁଳାଇ ନିଏ । ଅସଲ ପ୍ରେମରେ ଆମେ ଅହଂଟାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଭୁଲିଯାଉ । ଆମେ ଯାହାକୁ ଭଲ

ଯାଉଥାଉ, ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ତାହାର ଲାଗି ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ହୋଇ ରହିଥାଉ । ସେଇଥି ଲାଗି ଆତ୍ମଦାନକୁ ହିଁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରେମର ସର୍ବପ୍ରଥମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ତେଣୁ, ଆମେ ଆମ ଜୀବନରେ ଯାହା କିଛିକୁ ଭଲ ପାଉଛୁ, ତାହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, ଆମର ଦେଶ, ଆମର ବିଦ୍ୟା ବା ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଏପରିକି ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ, ଯାହା ହୋଇଥାଉ ଅଥବା ହୋଇ ଥାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ଆମେ ତା'ପାଇଁ ଆପଣାକୁ ସତକୁ ସତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦେଇ ଦେଇଛୁ ତ ? ତାହାହିଁ ଅସଲ କଷଟି । ସେଇଥିରୁ ହିଁ ଆମ ପାର୍ଥିବ ତଥା ଅପାର୍ଥିବ ଉଭୟ ପ୍ରେମର ପରଖ ହେବ । ସେହି ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରୁଥିବା ଯେକୌଣସି ପ୍ରେମ ଆମକୁ ସର୍ବଦା ଶକ୍ତିମାନ ହିଁ କରୁଥିବ, ଆମକୁ ଦ୍ୱାର ପରେ ଦ୍ୱାର ପାର କରାଇ ନେଉଥିବ ।   ୧୫-୧-୮୮

ବୀର ଯୋଦ୍ଧା କିଏ

ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଆମେ ପିଲାମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ପ୍ରାର୍ଥନାଟିକୁ ଖଞ୍ଜି ଦେଇଛୁ, ତାହା ଆମପାଇଁ ନୁହେଁ, କେବଳ ଆମ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ । କେବଳ ଏହି ପିଲାମାନେ ହିଁ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହେବେ । ଆମେ ହେବୁନାହିଁ । ଆମେ ଚାଲାଖ ହେବା, ଚତୁର ହେବା, ଟକଳା ହେବା — ଏବଂ ଏହିସବୁ ହେବାର ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଏହି ପୁରୁଣାଟା ଭିତରେ ସଫଳ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ପଛକେ, କଦାପି ଯୋଦ୍ଧା ହେବାନାହିଁ । ପୁରାତନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆସନ୍ନ ଭବିତବ୍ୟର ଯେଉଁ ମହାଯୁଦ୍ଧ ହେବ ବୋଲି ଆମ ପିଲାଙ୍କର ମୁହଁରେ ରଟାଇବାରେ ଲାଗିଥିବା, ସେଥିରେ ଆମେ କୌଣସି ଭାଗ ନେବାନାହିଁ ।

ଆମ ପିଲାଏ ଆମ ଶିଖାଇଥିବା ବୀର ଯୋଦ୍ଧାର ଶପଥ ମନ୍ତ୍ରଟିକୁ କେଡ଼େ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଆବୃତ୍ତି କରି ପାରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଦେଖି ଆମେ କେତେ ଖୁସି ହେଉଥିବା । ସେହି ଆବୃତ୍ତିଟିକୁ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣୁଥିବା ଓ ଖୁସି ହେଉଥିବା । ମନ୍ତ୍ରଟିକୁ ଆବୃତ୍ତି କରିବାରେ ସେମାନଙ୍କର ନିଷ୍ଠା ଦେଖି ଆମେ କେଡ଼େ ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା । ଆମେ ଯେଉଁ ପୁରାତନଟାକୁ କେତେକେତେ କାମନାର ସହିତ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛୁ ଅର୍ଥାତ୍, ଆହୁରି ସରଳ ଭାବରେ କହିଲେ, ଯେଉଁ ପୁରାତନଟା ଆମକୁ କେଡ଼େ ଅଲଅଲ ସହିତ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି, ଆମ ପିଲାମାନେ କ'ଣ ସତକୁ ସତ ସେହି ପୁରାତନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ବାହାରନ୍ତୁ ବୋଲି ଆମେ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ ? ନା, ଆମେ ଏହାକୁ କେବଳ ଏକ ଆବୃତ୍ତି ମାତ୍ର ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ଏବଂ ବଡହୋଇ ପିଲାଏ ମନ୍ତ୍ରଟାକୁ ସତକୁ ସତ ଭୁଲିଯିବେ ବୋଲି ଆମେ ଏକାନ୍ତ ସତ ବୋଲି ଧରି ନେଇଛୁ ?

ଆମେ ଯେବେ ପିଲାଥିବା ସମୟରେ କେତେ ଉତ୍ସାହରେ କେତେ କଥା କହୁଥିଲୁ ! ଆମର ବଡ଼ମାନେ ଆମକୁ ଯେତେ ଯାହା ଶିଖାଇଥିଲେ, ଆମେ କେତେ ନିଷ୍ଠାରେ ସେଗୁଡ଼ାକର ଆବୃତ୍ତି କରୁଥିଲୁ ଏବଂ ବଡ଼ ହୋଇ ଆମ ଜୀବନରେ ସେଥିରୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଟା କ'ଣ ରହିଲା ? ଆମେ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ହେବାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସେହି ପୁରାତନଟା ହିଁ ଆମକୁ ଗିଳି ପକାଇଲା ଓ ଆମେ ଗୋଟାଯାକ ତାହାରି ହୋଇଗଲୁ । ତାହାରି ଖାଇଲୁ, ତାହାରି ଗାଇଲୁ । ଆମ ପିଲାମାନେ ବି କ'ଣ ବଡ଼ ହୋଇ ଯାହାର ଖାଇବେ, ତାହାର ଗାଇବେ ? ବଡ଼ ହୋଇ ଆମରି ପରି ଚଳାଖ ହେବେ—ଠିକ୍ ଆମରିପରି କପଟୀ ହୋଇ ପୃଥିବୀରେ ପୁରାତନଟାକୁ ହିଁ ବଜାୟ କରି ରଖିବେ ? ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କୁ ଯୁଗ ଯୁଗରୁ ଆଚରିତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରୁ ବାହାର କରି ଆଣିପାରିବ, ସେମାନଙ୍କୁ କୋଡ଼ି ଦଶ ନୁହେଁ, ଶତକୁ ଶତ ଯୋଦ୍ଧା କରି ଗଢ଼ି ହେବାର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆଣିଦେବ, ଆମେ କେବଳ ସେହି ଶିକ୍ଷାକୁ ହିଁ ନୂତନ ଶିକ୍ଷା ବୋଲି କହି ପାରିବା । ୧-୨-୮୮

ଜନ୍ମଦିନ

ଏହି ଜଗତର କୌଣସି ଜନ୍ମଦିନ ପାଳନ କରାଯାଏ ନାହିଁ । କାରଣ ଏହି ଜଗତ ନିତି ନୂତନ ଭାବରେ ଜନ୍ମଲାଭ କରୁଥାଏ । ଫୁଲର କୌଣସି ଜନ୍ମଦିନ ପାଳନ କରାଯାଏ ନାହିଁ, କାରଣ ଫୁଲ ନିତି ଫୁଟେ । ଆଲୋକର କୌଣସି ଜନ୍ମଦିନ ପାଳନ କରାଯାଏ ନାହିଁ । କାରଣ ଆଲୋକ ଥାଏ; ସବୁବେଳେ ଥାଏ । ଆମରି ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ, ଆମେ କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେବା ମାତ୍ରକେ ସିଏ ଆମର ଘର ଭିତରକୁ ମାଡ଼ି ଆସେ । ଆମ ଘରକୁ ଧନ୍ୟ କରେ, ଆମ ଅନ୍ଧାରକୁ ଧନ୍ୟ କରିଦିଏ ।

କରୁଣାର କୌଣସି ଜନ୍ମଦିନ ପାଳନ କରାଯାଏ ନାହିଁ । କରୁଣା ମଧ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ । ସମ୍ମତ ସନ୍ତାନଟିଏ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ । ଆମର ସମ୍ମତି ପାଇଲେ ଆମରି ଭିତରେ ତାହା ଆମରି ନବଜନ୍ମର କାରଣ ହୁଏ । ଅତୀତ ମରେ ନାହିଁ । ଅସଲ କରୁଣାଟିକୁ ଲାଭ କରିବାର ଭାଜନ ହୋଇ ପାରିଲେ ତାହା ଆମର ଚେତନା ଓ ଆମର ଆସ୍ପୃହା ଭିତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାମକ ବିନ୍ଦୁଟିଏ ହୋଇ ଏକ ଅଭିନବ ଭବିଷ୍ୟ·ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ । ଏହି ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ଅନ୍ୟ ନାମ ହେଉଛି ତପସ୍ୟା ।

ଆମେ ତାଙ୍କରି ଜନ୍ମଦିନକୁ ପାଳନ କରୁ, ଏଣେ ନିଜ ଘରଟା ଭିତରେ ଅଲଗା ହୋଇ ବସିଥାଉ, ଅସମ୍ମତ ହୋଇ ବସିଥାଉ, କବାଟଗୁଡ଼ାକୁ କିଳି ରଖିଥାଉ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ ଯେ ଯଥାର୍ଥରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ,

ଏହି କଥାଟିକୁ ଆମେ ମୋଟେ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ନିତ ମୃତ୍ୟୁ ଭିତରେ ରହିଥାନ୍ତି, ସତେଅବା ଏକ ନିୟମରକ୍ଷା କରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ବରଷକରେ ଦିନେ ଜନ୍ମଦିନର ପାଳନ କରନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଯିଏ ଜଗତର ଜନନୀ, ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ ଦିନେ ନୁହେଁ, ସବୁଦିନ । ଆମେ ଯଦି କେବେ ତାଙ୍କର ହୋଇ ଯିବାକୁ ମନ କରିବା, ତେବେ ଆମେ ବରଷଟାଯାକର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସତେଅବା ନବଜନ୍ମ ଲଭ କରୁଥିବା ପରି ଜୀବନଯାପନ କରିପାରିବା । ଏବଂ, ଆମକୁ ନମିତ୍ତି କରି ଏହି ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଜନ୍ମଲଭ କରୁଥିବ । ଏହି ସକାଳ ନୂଆ ଲାଗୁଥିବ, ଏହି ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ନୂଆ ଲାଗୁଥିବେ, ଆମେ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ନିତି ନୂଆ ଲାଗି ପାରୁଥିବା । ଯେଉଁଠି ନିତି ନୂଆର ଅନୁଭୂତି ହିଁ ଜୀବନର ଅସଲ ଅନୁଭୂତି ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେଠି ଘୃଣା ନଥାଏ, ବିଦ୍ୱେଷ ନଥାଏ, ଦୂରତା ମଧ୍ୟ ନଥାଏ । ଆମ ଜୀବନରେ ନଥାଏ, ଆମର ପାରସ୍ପରିକ ଜୀବନ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ନଥାଏ । ସମସ୍ତେ ବାଟ ଚାଲୁଥାନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣା ଦେଉଥାନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅସଲ ପରିଚୟଟି ଦେଇ ଚିହ୍ନି ମଧ୍ୟ ପାରୁଥାନ୍ତି ।

ସଂକଳ୍ପର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଜନ୍ମଦିନ ନାହିଁ । ସଂକଳ୍ପ ହେଉଛି ନିତ୍ୟ-ତାରୁଣ୍ୟର ପ୍ରତୀକ । ନିତ୍ୟ ନବଜନ୍ମର ପ୍ରତୀକ । ସଂକଳ୍ପ ଆମକୁ ଅନୁକ୍ଷଣ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରି ରଖିଥାଏ । ଅତି ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରି ରଖିଥାଏ । ଯେଉଁମାନେ ହୁଏତ ବରଷଟା ଯାକ ନିଜର କୋଉ କନ୍ଦିଗୁଡ଼ାକରେ ସତେଅବା ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ବରଷକରେ ଥରେ ବିଶେଷ ବିଧିରେ ଏଇଟା ବା ସେଇଟା ପାଳନ କରିବାକୁ ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି । ସେଦିନ ସେମାନେ ବିଶେଷ ଭାବରେ କେତେ କ'ଣ ମାଗନ୍ତି । ସନ୍ତାନ କିଛି ମାଗେନାହିଁ । ସନ୍ତାନ କରୁଣା ବି ମାଗେନାହିଁ । ସିଏ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଅନୁମତି ପାଇବାଟାକୁ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କରୁଣା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ଯାହା ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ, ତାହାହିଁ ଆମର ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ ମଧ୍ୟ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ । ଆମେ ସତତ ଜନ୍ମଲଭ କରି ପାରୁଥିବାର ଅଧିକାର ଲଭ କରିଛୁ ବୋଲି କୃତଜ୍ଞତା ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଗୋଟିଏ ଦିନ । ୧୫-୨-୮୮ ଓ ୧-୩-୮୮

ବିଭକ୍ତ ନୁହେଁ, ବିବିଧ

କୌଣସି ଦୁଇଜଣ ମଣିଷ ସଂସାରରେ ଅବିକଳ ସେଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ମୋଟେ ନୁହଁନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନେ ଅବିକଳ ସେଇ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱଭାବର ମଧ୍ୟ-ନୁହନ୍ତି । ଯେତେ ମଣିଷ, ସେତେ ସ୍ୱଭାବ । ସ୍ୱଭାବ ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି

କୋଣରୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତ ଏବଂ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ମତଭେଦ । ତେଣୁ, ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ମତଭେଦ ନରହିଲେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଚାଲି ପାରିବ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ କହନ୍ତି, ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେମାନଙ୍କର ନିଜର ବୋଲି ଆଦୌ କୌଣସି ମତ ନଥାଏ । ନିଜର ମତ ନଥିବା ମଣିଷ ଦୁଇ-ପ୍ରକାରର ଥାଆନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆଉ କାହାର କଥାକୁ ଆଖି ବୁଜି ମାନି ନେବାକୁ ହିଁ ଆପଣାର ଧର୍ମ ବୋଲି ମାନି ନେଇଥାଆନ୍ତି । ଆର କିସମର ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ତଥାକଥିତ ମତଟାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ମଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ ।

ଯିଏ ସତକୁ ସତ ଖୋଜୁଛି, ସତକୁ ସତ ବାଟ ଚାଲୁଛି, ତାହାର ଅବଶ୍ୟ ନିଜସ୍ୱ ଏକ ମତ ରହିବ । ଏକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ । ଏବଂ ସିଏ ଅନ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏକ ମତ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥିବ । ନିଜର ମତ ପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମତକୁ ସିଏ ସ୍ୱୀକୃତି ମଧ୍ୟ ଦେଉଥିବ, ସମ୍ମାନ କରୁଥିବ । ଯାହାର ସତକୁ ସତ କିଛି ମତ ରହିଥିବ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାର ଜୀବନରେ ସତକୁ ସତ ଏକ ଅନ୍ୱେଷଣ ରହିଥିବ, ତା'ର ମତ ଉପରେ ଆଉ କିଏ ଆସି ଚଢ଼ାଉ କରୁ ବୋଲି ସିଏ କଦାପି ମନ କରିବନାହିଁ । ଏବଂ ଖାସ୍ ସେଇଥି-ଲାଗି, ସିଏ ଆଉ କାହାର ମତ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ଚଢ଼ାଉ କରିବାକୁ କଦାପି ଯିବନାହିଁ । ନିଜର ମତଟା ରହିଲା ନାହିଁ ଅଥବା ତା'ର କହିବା ଅନୁସାରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଗୋଡ଼ ପକାଇ ନାଚିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ସିଏ କେବେହେଲେ ରୁଷିବାକୁ, ଫୁଲିବାକୁ କିମ୍ବା ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ ହେବାକୁ ମନ କରିବନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ଯିଏ ମନ ନକରେ, କେବଳ ସେଇ ରୁଷେ ଓ ଫୁଲିଉଠେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ମନ ନକରୁଥିବା ଲୋକ ହୁଏତ ମୋଟେ କୌଣସି ବାଟ ଚାଲୁନଥାଏ ।

ତେଣୁ, ଆମର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ମାତ୍ର ତାହା ଆମକୁ ପରସ୍ପରଠାରୁ କଦାପି ବିଭକ୍ତ କରିପକାଇବ ନାହିଁ । ଆମେ ବିବିଧ ହୋଇ ରହିଥିବା, ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାନାହିଁ । [ଇଂରାଜୀ, ମାତୃ-ରଚନାବଳୀ, ୧୧ଶ ଖଣ୍ଡ, ୧୯୮୦, ପୃଷ୍ଠା - ୧୪୦] ଆମକୁ ଏହି ବିବିଧତା ହିଁ ଆନନ୍ଦ ଦେଉଥିବ । ତେବେଯାଇ ଆମର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆମେ ପରସ୍ପରର ପରିପୂରକ ହୋଇ ରହିଥିବା । ସମସ୍ତେ ଚାଲିଥିବା, ଏବଂ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟିଛେଁ, ସେହି କାମଟିରେ ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରୁଥିବ । ମାତ୍ର ଯଦି ଆମର ଅହଙ୍କାରଟା ହିଁ ଆମର ଅସଲ ଶିଙ୍ଗ ହୋଇ ରହି-ଥାଏ, ଯଦି ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଚତୁର ବା ଲିଡର ବଡ଼ ହୋଇ ଦିଶିବା-

ଲାଗି ଭିତରେ ଖାଲି ବିକଳ ହେଉଥିବା ଏବଂ ଆମର କଥାଟା ଯେମିତିକୁ ସେମିତି ରହିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ଘୋଷାଣି ହତାଶ ହେଉଥିବା ଓ ଉପରକୁ ମୁହଁ ଲମ୍ବ ରହିଥିବା, ତେବେ ଆମର ଅଲକ୍ଷଣା ହାତ ବାଜି ସବୁ କେବଳ ବିଗିଡ଼ିଯିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଭଗବାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକାଠି ହେଉଥିବା ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରୁ ଯଦି ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କର ମୁହଁ ଏହିପରି ଲମ୍ବ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତେବେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭଗବାନଙ୍କର ମୁହଁ ଗୋଟାମୁଣ୍ଡା ପୋଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥିବ, ଫଁଫଁଣିଆ ଅହଙ୍କାରମାନେ ହିଁ ଏଡ଼େବଡ଼ ମୁହଁ କରି ରୁଣ୍ଡି ବସିଥିବେ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ କାହାର ଆଉ କୋଉ କାମ ହେଉଥିବ କେଜାଣି ? ୧୫ । ୫ । ୮

ମିଥ୍ୟା ସଂସାର, ମିଥ୍ୟା ଓ ସଂସାର

ସଂସାର ଆଦୌ ମିଥ୍ୟା ନୁହେଁ, ଆମେ ମିଥ୍ୟା ଭିତରେ ରହିଥାଉ ବୋଲି ଏହି ସଂସାରଟା ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ମନେ ହେଉଥାଏ । ସଂସାରକୁ କୌଣସି କାରଣରୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ମଣି ଯେଉଁ ବୈରାଗୀମାନେ ସଂସାର ଛାଡ଼ି ଜଙ୍ଗଲକୁ କିମ୍ବା ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ପଳାଇ ଯାଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସଂସାରକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି କହି ଆମକୁ ଭୁଲାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସଂସାରୀମାନେ ବୈରାଗୀମାନଙ୍କୁ ଭୟ କରନ୍ତି, ଭୟରୁ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତି— ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସଜ୍ଜନ ବୋଲି କହନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କଥା ମାନିବାକୁ ସଂସାରିକ ପୁଣ୍ୟ ବୋଲି ମଣୁଥାଆନ୍ତି । ସେହି ପୁଣ୍ୟର ପ୍ରଲୋଭନରେ ପଡ଼ି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସଂସାରଟାକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି କହନ୍ତି ।

ସଂସାର ଭିତରେ ଥିବ, ଏବଂ ତାହାକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି କହୁଥିବ—ଏହା ଏକ ସାଂଘାତିକ କଥା । ନିଜ ଭିତରେ ବହୁ ସାଂଘାତିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଭିତରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯାଇ ମଣିଷ ଯେଉଁଠାରେ ଥାଏ, ତାହାକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଏ । ସଂସାର ଭିତରେ ନାକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଡ଼ିକରି ରହିଥାଏ, ଆପଣାର ଗୃହଶାନ୍ତିକୁ ଦେବଗୃହଶାନ୍ତି କରିବ ବୋଲି ଦିନମାନ ଅଠେଇଶି ଘଣ୍ଟା ମିହନ୍ତ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ତଥାପି ଆଉଗୋଟାଏ ଆଖିରେ ସଂସାରକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି କହୁଥାଏ । ତାହାର ବିବେକ ସତେଅବା ମଝିରୁ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏକାବେଳେକେ ସଂସାର ଓ ଧର୍ମ ଭିତରେ ସଦା ଏପାଖ ସେପାଖ ହୋଇ ବାସ କରିବାକୁ ହିଁ ଜୀବନର ଏକମାତ୍ର ଗତିରୂପେ ବାଛି ନେଇଥାଏ ।

ସଂସାରକୁ ଏକ ଆହ୍ୱାନରୂପେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଯାଇ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ତୁଟିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ଏହି ସଂସାର ଭିତରେ ଯିଏ ସମ୍ଭାବନା ରୂପେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଯିଏ ଆମର ଆଖିରେ ଅଜସ୍ର ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ ଆମକୁ ଆମର ଆଗରେ କେତେ ବଡ଼

ବୋଲି ଦେଖାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସିଏ ଆମର ଭିତରେ ଥାଇ ସତତ ଆହ୍ୱାନ ଦେଉଛନ୍ତି । ସେହି ଆହ୍ୱାନକୁ ଶୁଣିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେଲେ ଆମେ ସତତଅବା ତାଙ୍କର ସ୍ନେହମୟ ହାତର ଆଶ୍ରୟରେ ଏପରି ପାହାଚକୁ ପାହାଚ ଉଠିଯାଇ ପାରୁଥିବା ଯେ, ଏହି ସଂସାର ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ଆମକୁ ଫୁଟି ଉଠିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବା ଫୁଲଟିଏ ପରି ଦେଖାଯିବ । ଗୋଟିଏ ଫୁଲକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ଯେପରି ଦେଖାଯାଏ, ସଂସାର ଆମକୁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଦେଖାଯିବ । ଅଥବା, ଏକାବେଳେକେ ଗୋଟିଏ ଫୁଲବଗିଚା ପରି ଦେଖାଯିବ । ଯଦି ଆମେ ଜୀବନ କହିଲେ ଏହି ଫୁଟି ଉଠିବାକୁ ବୁଝିଥିବା, ଜଗତ କହିଲେ ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଖିଅକୁ ଖିଅ ଲଗାଇଦେବା ବୋଲି ବୁଝୁଥିବା, ତେବେ ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଭିତରୁ ଯାବତୀୟ ମିଥ୍ୟା କୁଆଡ଼େ ପୋଛି ହୋଇଯିବ ଏବଂ ତା'ପରେ ସଂସାରକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି କହିବା ବା ମିଥ୍ୟା ମଣିବା ହିଁ ଆମଲାଗି ଘୋରତମ ଅପରାଧ ବୋଲି ମନେ ହେବ । ଜଗତରେ ସତ୍ୟର ପ୍ରକାଶ ଲାଗି ଆମେ ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଯଥାର୍ଥରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବା । ୧୫ । ୫ । ୮୮

ଗ୍ରହଣଶୀଳ ସମର୍ପଣ

ମୁଣ୍ଡରୁ ବୋଝ ଉତାରି ଦେବାକୁ ଆମକୁ କେଡ଼େ ସହଜ ମନେହୁଏ ! ଯାହା ଆମେ କରିଆସେ, ଯଦି ତାକୁ ଆଉ କିଏ କରିଦେଲା, ତାକୁ ଆମେ ଆମର କେତେ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟବୋଲି ହୁଏତ ମନେ କରିଥାଉ । ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ସମର୍ପିତ କରି ରଖିବାର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରାୟ ଏହିପରି ଏକ ବ୍ୟାପାରକୁ ବୁଝିଥାଉ । ନିଜ ଜୀବନକୁ ନେଇ ଆମ ଗଭୀରତମ ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକରେ ସତତଅବା କେଉଁ ବିରକ୍ତି ଅଥବା ବିତୃଷ୍ଣା ଆମକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଥାଏ କେଜାଣି, ଏତେ ଟିକିଏ ସୁଯୋଗ ବା ବାହାନା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଆମେ ବୋଝ ଉତାରି ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଖାର ହୋଇ ବାହାରି ପଡୁ । ବୋଝ ଉତାରି ଦେବାକୁହିଁ କେତେ ଖୁସିହୋଇ ସମର୍ପଣ ବୋଲି କହୁ । ଅନେକ ଗୁରୁ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଏହି ସଂସାରରେ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଆମର ସବୁ ବୋଝକୁ ନେଇ ସେହିମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦେବାପାଇଁ ଆମକୁ ଫୁସୁଲାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସିଏ ଆମର ବୋଝଟିକୁ ନେଇ ନିଜେ ମୁଣ୍ଡାଏ, ଆମକୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଗେହ୍ଲା କରି ରଖି-ଥାଏ, ସେଇ ଅସଲ ଗୁରୁ ବୋଲି ଅଧମ ଶିଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମନ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ କେତେ ସହଜରେ ଭାବିଥାନ୍ତି ।

ସମର୍ପଣ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରେ । ଆମ ଜୀବନର ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁ ପ୍ରକାରର, ଆମ ସମର୍ପଣ ମଧ୍ୟ ସେହି ପ୍ରକାରର ହେବା ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ବାଧ୍ୟ

ହୁଏ । ମା' ଗ୍ରହଣଶୀଳ ସମର୍ପଣ ବା Receptive Surrender କଥା କହିଛନ୍ତି । (ଇଂରାଜୀ, ମାତୃରଚନାବଳୀ, ୧୧ଶ ଖଣ୍ଡ, ୧୯୮୦, ପୃଷ୍ଠା ୨୭୩) ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ An Active Surrender ବା ଏକ ସକ୍ରିୟ ସମର୍ପଣର କଥା ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି । [ଚିଠିପତ୍ର, ୫ମ ଖଣ୍ଡ, ୧୯୭୬, ପୃଷ୍ଠା-୪୮] ଏଠାରେ ସମର୍ପଣ ହେଉଛି ଏକ ସମ୍ମତି, ତେଣୁ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି । ମୁଁ ସେହି ସମର୍ପଣକୁ ମନ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ମୁଁ ତାଙ୍କର କାମ କରିବାଲାଗି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ରହିବି । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ରହିଲେ ଯାଇ ତାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବି । ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ତଥାକଥିତ ବୋଝଗୁଡ଼ିକୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ନେଇ କଦାପି ଲଦି ଦିଏନାହିଁ । ଭକ୍ତିଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯାହାକୁ ଆର୍ତ୍ତି—ଭକ୍ତିର ମାର୍ଗ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ଯଥାର୍ଥରେ ସମର୍ପିତ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ମାର୍ଗଟି ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଆକର୍ଷଣ ଅନୁଭବ ହିଁ କରେନାହିଁ । ସମର୍ପଣ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଏକ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ରହିଥାଏ, ଯାହାକି ସମର୍ପିତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତାର ଯାବତୀୟ ଆର୍ତ୍ତିସଚେତନତାରୁ ବହୁ ଦୂରରେ ରଖିଥାଏ ।

ତଥାକଥିତ ନିଜ କାମଗୁଡ଼ାକୁ କରିବା ଲାଗି ଅନେକ ମଣିଷ ତାଙ୍କୁ ଦୂରରେ ଥାଇ ଡାକି ଥାଆନ୍ତି । ଦୂରରେ ଥାଇ ଡାକିଲେ ନିଜର ଦୁଃଖ ଗୁଡ଼ାକୁ ଅଧିକ ବିକଳ ଭାବରେ ହୁଏତ ଜଣାଇ ହୁଏ ବୋଲି ସେମାନେ ସେହିପରି କରିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ତାଙ୍କର କାମ କରିବାକୁ ହିଁ ନିଜର ଅସଲ କାମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ଏକାବେଳକେ ପାଖରେ ଯାଇ ଠିଆ ହୋଇଯିବା ପରି ଅନୁଭବ ହୋଇଥାଏ । ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ନିଜ ଦୁଃଖର ତାଲିକାଟିକୁ ଫିଟାଇବା ଲାଗି ମୋଟେ ମନେ ପଡ଼େନାହିଁ । ଆ ଣିର କବାଟଟିକୁ ହିଁ ଫିଟାଇ ଦେବାକୁ ହୁଏ । ସେଇ ଅସି ଯାହାକିଛି ତାଙ୍କର କାମରେ ଲାଗିବାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଠାବ କରି ନିଅନ୍ତି ଓ ଆମକୁ ଧନ୍ୟ କରନ୍ତି, ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଦିଅନ୍ତି । ସବୁ ଦେଇ ସବୁ ପାଇବାର ଭାଗ୍ୟ ସେତିକିବେଳେ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ।

୧୫ । ୫ । ୮୮

କୋଳାହଳପ୍ରିୟ ଭକ୍ତି

କୋଳାହଳପ୍ରିୟ ମଣିଷମାନେ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କାରଣରୁ ଭକ୍ତି ଆଡ଼କୁ ଢଳନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଭକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ କୋଳାହଳ ଦ୍ୱାରା ଖୁବ୍ ଦୂଷିତ କରିପକାନ୍ତି । ଦେଉଳ ଭିତରେ କାନ ଅତଡ଼ା ନ ପଡ଼ିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ଦେଉଳଗୁଡ଼ାକ ଆଦୌ ଦେଉଳ ଭଳି

ଲାଗନ୍ତି ନାହିଁ । ଏବଂ, ଦେଉଳ ଯଦି ଦେଉଳ ଭଳିଆ ନ ଲାଗେ, ତେବେ ସେହି ଦେଉଳ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ କୌଣସି ଭଗବାନ ରହିଥିବେ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ମୋଟେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୁଏନାହିଁ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ବର୍ଷ ତଳେ ମଧ୍ୟ ଏହି କୋଳାହଳ ପ୍ରିୟ ମଣିଷମାନେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିଲେ । ଏବଂ କୋଳାହଳ କରିବାକୁ ହିଁ ସେମାନେ ପକ୍କା ଭକ୍ତି ବୋଲି ମାନୁଥିଲେ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହିମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସେହିଯୁଗର ସନ୍ଥ କବୀର "କ୍ୟା ବେହରା ସାହେବ ବନ୍ଦା ହୈ ?" ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାକୁ ମନ କରିଥିଲେ । "ତୋ' ଠାକୁର କାଲ କି ?" ବୋଲି ପାଟିକରି ମନ୍ଦିର ଓ ମସ୍‌ଜିଦ୍ କମ୍ପାଉଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ବିଦ୍ରୂପ କରି କହିଥିଲେ । ଆମର ଏ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ମଣିଷ ହୁଏତ ଭଗବାନଙ୍କୁ କାଲ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ କୋଳାହଳ ନକଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଭଗବାନ ଥିବାଭଳି ମୋଟେ ଲାଗୁନାହିଁ । ଏହି ଭକ୍ତମାନେ ଭାରି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୁଅନ୍ତି, ଭଗବାନଙ୍କର ସଂସାରରେ ଶାନ୍ତିଭଙ୍ଗ କରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ସତେଅବା ଅଭିଶାପ ପାଇ ଆସିଥାନ୍ତି ।

ମଣିଷ ସିନା ବାରି କୋଳାହଳର ବଗିଚା ଜରିଆରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆପଣାର କଥା ଶୁଣାଇବ ବୋଲି ମନ୍ତ୍ରୀପାଷ୍ଟ ରହିଥାଏ; ମାତ୍ର ଭଗବାନ ତା'ର ପାଖେପାଖେ ଥାଆନ୍ତି । ସିଏ କୋଳାହଳପ୍ରିୟ ମଣିଷକୁ ମଧ୍ୟ କିଛି ନା କିଛି ସତତ କହୁଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେ ମୋଟେ ସେହିସବୁ କଥାକୁ ଶୁଣି ପାରେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ଏପରି କେତେକ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଉଡ଼ାଜାହାଜ ମାରିଲେ ଯାଇ ଉପରେ ଆକାଶଟାଏ ରହିଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ଆକାଶ ସେମାନଙ୍କର ଦୁଆର ମୂହଁରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେ ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଥାଏ, ସେମାନେ ସେହି କଥାଟିକୁ ମୋଟେ ବୁଝନ୍ତିନାହିଁ ।

ସିଏ ଆମର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ, ସିଏ ଆମକୁ କଦାପି ଛାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ସିଏ ଆମ ହୃଦୟ ଭିତରେ ବିଚରଣ କରୁଥାନ୍ତି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀରବରେ ବିଚରଣ କରୁଥାନ୍ତି । ନିଜେ ନୀରବହେଲେ ଯାଇ ତାଙ୍କ ପଦଶବ୍ଦକୁ ଶୁଣିହୁଏ, ଏକାବେଳେକେ ନିଜର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଶୁଣିହୁଏ । ପରସ୍ପର ପାଖରେ ବସିଥିବା ସମୟରେ ପରସ୍ପରର ଅନ୍ତର ଭିତରୁ ଶୁଣିହୁଏ । ଭଲ ପାଇବା ମଣିଷ କୋଳାହଳ କରିବାକୁ ମନ କରେନାହିଁ । ନିଜ ଭିତରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ଜ୍ୱରକୁ ସମ୍ପାଦ କରି ରଖିଥିଲେ ହିଁ ମଣିଷ କୋଳାହଳକୁ ମନ କରେ । ୧୫-୫-୮୮

ଜ୍ଞାନୀକୁ ଦନ ଅଜ୍ଞାନୀକୁ ରାତି

ଅଜ୍ଞାନୀ କହେ ଏସବୁ କିଛି ବଦଳିବ ନାହିଁ । ଯାହା ଯେମିତି ଚାଲିଛି, ସବୁକିଛି ସେମିତି ଚାଲିଥିବ । ତେଣୁ ଯୁଗକୁ ମାନିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଖଲକୁ ମାନ

ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଦୁଷ୍ଟକୁ ମାନିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କପଟକୁ ମାନିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ାକୁ ମାନି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅନ୍ଧାରକୁ ମୋଟେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଟାଳି ହେବନାହିଁ ବୋଲି ସିଏ କହେ, ସିଏ ନିଜେ ମଧ୍ୟ କେତେବେଳେ ଯାଇ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଯେ ପଶିଯାଏ, ସେକଥା ସେ ସ୍ୱୟଂ ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ, ବା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଏପରି ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ସତ୍ୟ ହୋଇଥିବ ଯେ, ସିଏ କୌଣସି କାରଣରୁ ଅନ୍ଧାର ଭିତରକୁ ଲୁବ୍ଧ ହୋଇ ପଶିଯିବାକୁ ମନ କରେ, ସେଇ ମଣିଷ ହିଁ ଅନ୍ଧାରକୁ କେବେହେଲେ ଟାଳି ହେବନାହିଁ ବୋଲି ତତ୍ତ୍ୱବାକ୍ୟମାନ କହିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଜାଲ ଭିତରେ ନେଇ ପକାଇ ଦେବାର ଯୋଗାଡ଼ କରୁଥାଏ । ପ୍ରତିକୂଳ ଶକ୍ତିର ଯନ୍ତ୍ର ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । ସଂସାରଟା ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ହାତରେ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ଏହାଦ୍ୱାରା ତାହା ସତକୁ ସତ ତାହାରି ହାତରେ ବନ୍ଧା ପଡ଼ି ରହିଥାଏ ।

ଜ୍ଞାନୀ ଭିତରେ ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ଧାର ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛିହେଲେ ଦେଖି ପାରୁନଥାନ୍ତି, ସିଏ ସେମାନଙ୍କ ଦଳରେ ନଥାଏ । ସିଏ ଆପଣାର ବିଶ୍ୱାସ ବଳରେ ଅନ୍ଧାର ଗୁଡ଼ାକର ଆହୁରି ସେପାଖକୁ ଦେଖି ପାରୁଥାଏ । ତେଣୁ ଆଲୁଅ ଦେଖି ପାରୁଥାଏ । ଆଲୁଅ ଦେଖିପାରୁଥିବା ମଣିଷର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆଲୁଅ ହିଁ ତା' ଜୀବନର ଅସଲ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅବ୍ୟାହତ କରି ରଖିଥାଏ । ସେହି ପ୍ରତ୍ୟୟ ତା' ଭିତରେ ଉତ୍କଟ ସଙ୍କଳ୍ପ ହୁଏ, ସଂକଳ୍ପକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ । କେବଳ ଅନ୍ଧାର ଦେଖୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଅନ୍ଧାରକୁ ଦୂର କରିବାରେ କେବେହେଲେ କୌଣସି କାମରେ ଲାଗି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜ ଭିତରେ ସଞ୍ଚିତ ଥିବା କୌଣସି ଅନ୍ଧାରକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ ହିଁ ବାହାରେ କେବଳ ଅନ୍ଧାରକୁ ହିଁ ଦେଖୁଥାନ୍ତି କି ?

ଅଜ୍ଞାନୀ ଅନ୍ଧାର ଦେଖେ, ତେଣୁ ସହଯୋଗ କରି ପାରେନାହିଁ । ଅନ୍ଧାର ସବୁଦିନେ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ ବୋଲି ସିଏ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କିପରି ସଫଳ ହୋଇ ରହିପାରିବ, ସେହି ମିହନ୍ତ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ସିଏ ତାହାକୁ ବାସ୍ତବ ଜୀବନ ବୋଲି କହୁଥାଏ । ଆଲୁଅକୁ ଆଦର୍ଶ କରି ରଖିଥାଏ, ବହିପାଠ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର ବାକ୍ୟ କରି ରଖିଥାଏ । ଜ୍ଞାନୀକୁ ଏଗୁଡ଼ାକ ତାମସା ପରି ଲାଗେ । ଆଲୁଅଟା ଯଦି ବାସ୍ତବ ନୁହେଁ, ତେବେ ନିଜର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଓ ଏହି ଜଗତର ଅନ୍ତରଗର୍ଭରେ ସିଏ ସେହି ଆଲୁଅକୁ ହିଁ ଏତେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ପୁଣି ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଛି କିପରି ? ସେଇ ଯନ୍ତ୍ର ହୁଏ । ଅଜ୍ଞାନୀମାନେ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ନ୍ତି; ତଥାପି ଅବିଶ୍ୱାସରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିଥାନ୍ତି । ଭିତ ହନ୍ତସନ୍ତ ହୋଇ ଆପଣାକୁ ଦୁଇଭାଗ କରି ରଖିଥାନ୍ତି ।

ବନ୍ଧୁ, ତୁମେ ଆଗ ଅନ୍ଧାର ଦେଖୁଛ ନା ଆଗ ଆଲୁଅ ଦେଖୁଛ ? ବିଶ୍ୱାସରେ ଅଛ ନା ଅବିଶ୍ୱାସରେ ରହିଛ ? ତାହାହିଁ ତୁମକୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରି ଆଣୁଥିବ ଅଥବା ଦୂରଛଡ଼ା କରି ରଖିଥିବ ।

୧-୬-୮୮

ମମ ସତ୍ୟମ୍ ଯୁଦ୍ଧଂ

ସତ୍ୟ କାହାର ନୁହେଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି କାହାର ନୁହେଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି । ପ୍ରାଚୀନ ସୂର୍ଯ୍ୟ-ଉପାସକମାନେ ଯଦି କେବେ ସୂର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ଆମର ଦେବତା ବୋଲି କହିଥିବେ ଏବଂ ସେହିପରି କହି ଗୋଳ କରିଥିବେ, ତେବେ ସେମାନେ ଭାରି ଭୁଲ୍ କରିଥିବେ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ତୁମେ ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ କରି ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା ବୋଲି କହ, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଭବ୍ୟ ମନ୍ଦିରଟିଏ ଗଢ଼ିଦେଇ ତାହାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟମନ୍ଦିର ବୋଲି କହ, ସେଥିରେ ମୋଟେ କୌଣସି ବାଧାନାହିଁ; ତଥାପି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ କଦାପି କେବଳ ତୁମ ନିଜର ବୋଲି କୁହନାହିଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ତୁମ ମୂର୍ତ୍ତି ଭିତରେ ଅଥବା ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି କଦାପି କୁହନାହିଁ । କହିଲେ ନାସ୍ତିକ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ପଥଟିଏ ସେହିପରି କାହାର ନୁହେଁ । ଯିଏ ପଥଟିକୁ ଚାଲୁଛି, ତାହାର ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ପଥ ଚାଲିବା ପାଇଁ ଆପଣାର ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ତାହାକୁ ଅଧିକାର କରି ବା ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ମଣି ଗଉଁ ବାହାର କରିବାପାଇଁ ଆଦୌ ନୁହେଁ । ତୁମେ ଯେ ଜୀବନରେ ପଥଟିଏ ପାଇଛ, ତାହାହିଁ ତୁମର ଭାଗ୍ୟ । ସେହି ପଥ ତୁମକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାରୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତରତା ଆଡ଼କୁ ନେଇଯାଉ, କିନ୍ତୁ କେବେହେଲେ ପଥଟିକୁ ମୋର ପଥ ବୋଲି କହନାହିଁ । ଏଇଟି ମୋର ପଥ, ଏଇଟି ତୁମର ପଥ ଓ ସେଇଟି ତାର ପଥ ବୋଲି କଦାପି କହନାହିଁ । ତେବେ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ଅଫିମ ଭିତରକୁ ପଶିଯିବ ।

ସତ୍ୟକୁ ଯେତେବେଳେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ବା ଅନ୍ଧମୁଗ୍ଧମାନେ ମୋର ସତ୍ୟ ବୋଲି କହନ୍ତି, ପୃଥିବୀରେ ତାହାହିଁ ଅନେକ ଯୁଦ୍ଧର କାରଣ ହୁଏ । ସେତେବେଳେ ଏ ସତ୍ୟ ଏବଂ ସେ ସତ୍ୟ ନାମରେ ବାନା ଉଡ଼େ, ଦେଉଳ ତୋଳାହୁଏ, ଘଣ୍ଟି ବାଜେ ଏବଂ ଉଗ୍ର ତଥାକଥିତ ଉପାସକମାନେ କେତେ କେତେ ପ୍ରକାରର ଏକ ବାନା ଧରି ଭୁସ୍ ଭୁସ୍ ଧାଇଁବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସତ୍ୟ ନଥାଏ । ସତ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧରେ ନ ଥାଏ, ଘୃଣାରେ ନଥାଏ, ବାଦରେ ମଧ୍ୟ ନଥାଏ । ସତ୍ୟକୁ ନିଜର ବୋଲି କହି ମୁଠାଇ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ମାତ୍ରକେ ସତ୍ୟ ତୁମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଏ । ତାପରେ ଅତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଓ ଅନ୍ଧମୁଗ୍ଧମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେବଳ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଥାଏ ସିନା, ଗୋଟାଏ ବାନା ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ସାତଭାଗ ହୁଏ ସିନା, ମାତ୍ର ସତ୍ୟ ସେଠାରେ ନଥାଏ । ଭିତରକୁ ଅନାଇଲେ କେବଳ ଶିଙ୍ଗଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ହୋଇ ଦିଶୁଥାଏ । ତଥାକଥିତ ସତ୍ୟବାହକମାନେ ନିଜ ନିଜର ମଇଳା ଲୁଗାଗୁଡ଼ାକୁ ଏଡ଼େଏଡ଼େ ବୋକଚ୍ଚ କରି ବାନ୍ଧି ପିଠିରେ ପକାଇଥାନ୍ତି ଓ ତାହାକୁହିଁ ସତ୍ୟ ବୋଲି କହୁଥାନ୍ତି । ବୋକଚ୍ଚ ବୋକଚ୍ଚ ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଥାଏ । ଭଗବାନ ଉପରୁ ଥାଇ ହସୁଥାନ୍ତି । ସିଏ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାନ୍ତି । ୧–୭-୮୮

ଅନେକ ବାହାରିବେ

ସେଦିନ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ କାନ ପାଖକୁ ନିଜ ମୁହଁଟାକୁ ଟାଣିଆଣି କହିଲେ ଯେ, ଏବେ ସିଏ ଆଶ୍ରମ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ବାବାଜୀ ମହାରାଜାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାରେ କାମ ବହୁତ ଓ କର୍ମୀ ଅଳପ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହୁଥିଲେ । ବାବାଜୀ ମହାରାଜ ସବୁ ଶୁଣିଲେ ଏବଂ କହିଲେ; ଅପେକ୍ଷା କର, କର୍ମୀ ଅନେକ ବାହାରିବେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସଜ ହେଉଛନ୍ତି, ତେଣୁ ଚିନ୍ତା କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ବୋଲି କୁଆଡ଼େ ସିଏ କେତେ ଜୋରରେ କହିଲେ ।

ହଁ, କର୍ମୀ ଅନେକ ବାହାରିବେ । ଆମେ ଖାଲି ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ହେଲା । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଖାଲି କର୍ମୀ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଛୁ ଏବଂ ସ୍ୱୟଂ ଯେଉଁଠାରେ ଥିଲୁ, ସେହିଠାରେ ରହିଯାଇଛୁ, ଆମ ଆଖିକୁ ସେଗୁଡ଼ାକ କଦାପି ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆମର କାନକୁ ସେହି ଉଦ୍‌ଘୋଷ କଦାପି ଶୁଣାଯିବ ନାହିଁ । ଆମେ ନିଜ ଆସ୍ଥାନଟି ଉପରେ ଏପରି ଜବର ଭାବରେ ବୁଡ଼ା ହୋଇଗଲୁଣି ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ଆସନ୍ନ ଉଦ୍‌ବେଳନଟି ପାଇଁ ନାନା ଭାବରେ ଭଗବାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଆସ୍ଥାନଟି ତିଆରି ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ଆମେ ତାହାର ଆଦୌ ଅନ୍ଦାଜ କରି ପାରୁନାହୁଁ ! ଆମ ନିଜ ବିଷୟରେ ଠିକ୍ ଠିକ୍ ଅନ୍ଦାଜ ରହିଥିଲେ ସିନା ଆମେ ସେକଥା କରି ପାରନ୍ତେ । ତେଣୁ ଆମେ କେବଳ ବାଟ ଓଗାଳି ବସୁଛୁ । ଆସ୍ଥାନ ନାମରେ ଏତେ ଏତେ କାନ୍ଥମାନ ଗଢ଼ି କେତେ କେତେଙ୍କ ଲାଗି ବାଟ ଓଗାଳି ବସିଛୁ । ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଉନାହୁଁ । ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେବାକୁ ପ୍ରମାଦ ମଣୁଛୁ । ନିଜ କାନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ନିଜେ କେତେ ନା କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛୁ ।

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ଆହ୍ୱାନ ସବାଆଗ ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଥିବା ତରୁଣଟି ହିଁ ଶୁଣି ପାରିବ ଓ ବୁଝି ପାରିବ । ସେଇ ସତକୁ ସତ ବାହାରି ଆସିପାରିବ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଆପଣା ଭିତରେ ସେହି ତରୁଣଟିକୁ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଡରୁଛୁ, ତାକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଆମ ବୁଢ଼ାବିବେକର ଗୋଡ ତଳୁ ସବୁଯାକ ମାଟି ଭୁସ୍ କରି ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା କରି ଗୁରୁ ବା ଗରିଷ୍ଠ ହୋଇ ରହିଛୁ—ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାହାରିକି ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବା ପ୍ରକୃତରେ କିପରି ବା ସମ୍ଭବ ହେବ ? ତେଣୁ ଘୋର କର୍ମୀ ମହରଗ ଭିତରେ ଆମକୁ କାଳକାଟିବାକୁ ପଡୁଛି । ସମ୍ଭବତଃ ଏହି କର୍ମୀ ମହରଗ ଆମକୁ ବେଶ୍ ସୁହାଉଛି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଆମର ଘର ଭିତରେ ଆସି ପଶିଗଲେ ଏହି ଘରଟା ଆମର ହୋଇ ରହିବ ତ ?

ତେଣୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ସତକୁ ସତ ଅନେକ ବାହାରିବେ । ସବାଆଗ ବନ୍ଧୁଟିଏ ହୁଅ, ସଂସାରରେ ଭଗବାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ସମଧର୍ମୀ ଅନେକ ମିଳିଯିବେ । ତାହା ତୁମର ନିଜ ଦୁଆରଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲି ଦେବାରେ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ଭାରି ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

୧୫-୭-୮୮

ସିଏ କେତେବାଟ କେଜାଣି ?

ନିଜେ ଦେଖିଛନ୍ତି ବୋଲି ଏକାବେଳେକେ ଧରିନେଇ ଯେଉଁମାନେ ନ ଦେଖିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ବହୁଦୂର ବୋଲି କହି ଆସିଛନ୍ତି । ଖାଲି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ନୁହେଁ, ସବୁ ଧର୍ମରେ ସେହିପରି କହି ଆସିଛନ୍ତି । ଖାଲି ଭାରତବର୍ଷରେ ନୁହେଁ, ଭାରତବର୍ଷ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ସେହି କଥା କୁହାହୋଇ ଆସିଛି ।

ଏ କଥାରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ସିଏ ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ବହୁଦୂର, ସୂତ୍ରକୁ ବହୁଦୂର, ସନ୍ନ୍ୟାସିଆ ମନୀଷିମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି ବହୁତ ଦୂର; ସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନଙ୍କୁ ବହୁ ଦୂର, ଯେଉଁମାନେ ପଇତା ପିନ୍ଧି ବହୁପ୍ରସାଧନ କରି ତାଙ୍କ ବାଟକୁ ଆସିଗଲେ ବୋଲି ଭାଣ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସିଏ ସବୁଠୁ ସତ ବହୁତ ଦୂର । ଉପାସନାକୁ ବହୁତ ଦୂର, ଚେତନାକୁ ନିକଟ । ଚେତନା କେବଳ ଏଠି ନାହିଁ କି କେବଳ ସେଠି ନାହିଁ । ଚେତନା ଏଠୁ ସେଠ ଯାଏ ଲମ୍ବିଛି; ସତେ ଅବା ସୂତାଟିଏ ହୋଇ ଆମକୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଗଇଣ୍ଠାଇ ରଖିଛି, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ଗଇଣ୍ଠାଇ ରଖିଛି । ଅନୁରାଗ ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଆଖି ଅଛି, ବ୍ୟାକୁଳତା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧୁ ରହିଛି, ଯାହାକି ଆମକୁ କେଡ଼େ ସହଜରେ ପରମବନ୍ଧୁଙ୍କ ପାଖରେ ନେଇ ହାବୁଡ଼ାଇ ଦିଏ, ଅତି ସହଜରେ ନେଇ ହାବୁଡ଼ାଇ ଦିଏ । ଦୂର ଏକାବେଳେକେ ନିକଟ ହୋଇ-ଆସେ; ବାହାରଟା ଯାକ ଭିତରେ ପଶେ, ଭିତରଟା ଯାକ ବାହାରେ ପଶେ । ସେତେବେଳେ ସଂସାରଟା ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ାକ ମୋଟେ ମାୟା ବୋଲି ମନେହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ବନ୍ଦ ଭିତରେ କୋଉଠି କୋଉ ଫିସାଦ ଭିତରେ ନାସ୍ତିକଟିଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସ୍ୱୀକୃତଟିଏ କେତେ ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଇ ବସି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନା କେତେ ଦୂର ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସିଏ ସତକୁ ସତ ବହୁତ ଦୂର ଓ ମୋଟେ ନିକଟ ନୁହନ୍ତି ବୋଲି କେତେ ଯୁକ୍ତି ଆସି ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ଜୁଟିଥାନ୍ତି, କେଡ଼େ ବାଟରେ ଆମ ଦୁଆରଗୁଡ଼ିକୁ କିଳି ରଖିଥାନ୍ତି । ଦେଉଳରୁ ଦେଉଳ ଦଉଡ଼ୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଯାଏନାହିଁ ।

ସିଏ ମୋ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ବାଟ-ଦୂର କି ନିକଟ, ସେକଥା ପ୍ରକୃତରେ ମୋ'ରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି । ତାଙ୍କ ଲାଗି ମୋ' ଘରେ ଯଦି ସତକୁ ସତ ସବାଆଗ ଥାନଟି ରହିଥାଏ, ତେବେ ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ନିକଟ ! ତା' ନହେଲେ, ସିଏ କେତେ ନା କେତେ ଦୂର । ପୃଥିବୀଯାକର ସନ୍ଥମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାରେ ଠିକ ସେହି କଥାଟିକୁ କହି ଯାଇଛନ୍ତି । ଯଦି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଗୁହାରିଥାଏ, ତେବେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟ । ଯଦି ନ ଗୁହାରୁଥାଏ, ତେବେ ସେ ବହୁତ ଦୂର । ଯଦି ମୁଁ ବାଟଟିଏ ଚାଲିବି ବୋଲି ସମ୍ମତ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ବାଟ ଏକାବେଳେକେ ଏଇଠି ମୋ' ଆଖି ଆଗରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଏ । ମୋତେ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଉଥାଏ । ମାତ୍ର, ବାଟ ନ ଚାଲିବାକୁ ପଣ କରି ବସିଥିବା ଅମଙ୍ଗ ନିମନ୍ତେ ବାଟ କେତେବେଳେ ହେଲେ ଦିଶେ ନାହିଁ । ବାଟ ପଡ଼ିଥାଏ, ତଥାପି ଦିଶେନାହିଁ ।

୧ । ୮ । ୮

ଅଭୀପ୍ସା ...
କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ...
ତାରିଖ ...

ଚେତନାର ବାଟ ଏକ ଅନ୍ୟବାଟ । ଚେତନା ଆମର ଯାବତୀୟ ମାନର ଭଞ୍ଜନ କରେ, ଆମକୁ ଫୁଲଟିଏ ପରି ଫୁଟାଇ ଆଣେ, ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରାଏ ଓ ତେଣୁ ଦୂରତାଜନିତ ଯାବତୀୟ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରୁ ଆମକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖେ । ଚେତନା ହିଁ ଆମଲାଗି ଆଗକୁ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଆମ କାନ୍ଧର ପୁରୁଣା ପଇତା-ଗୁଡ଼ାକ ଆପେ ଛିଣ୍ଡିଯାଆନ୍ତି । ପୁରୁଣା ଶତାଗୁଡ଼ାକ ଆପେ ନିଭିଯାଆନ୍ତି । ଆଣ୍ଠୁ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ, ଗଣ୍ଠି ଫିଟେ,—ଆତ୍ମୀୟତା ବଢ଼େ ।

* * *